

TUTKIMUSRAPORTTEJA
1/2013

Osallistuminen ja osallisuus Turun kulttuuripääkaupunkivuoteen 2011

Titiana Ertiö

Tiivistelmä

Turku Euroopan kulttuuripääkaupunki 2011 otti yhdeksi keskeiseksi tavoitteekseen hyvinvoinnin ja kulttuurin yhdistämisen uudenaikaiseksi kulttuurihyvinvoinniksi. Keskeisenä keinona tähän pidettiin "kohtaamisia", jonka mukaan ihmiset tekevät ja kokevat kulttuuripääkaupunkia yhteistyössä ja vuoropuhelussa.

Kulttuuripääkaupunkihankkeen arviointiohjelmaan, etenkin sen teemaan "Keiden kulttuuripääkaupunki", kuuluva tutkimus kysyy ketkä tuotantoihin osallistuivat, missä rooleissa ja miten yksittäiset kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmistoon kuuluneet hankkeet pyrkivät laajentamaan osallistujajoukkoa. Osallistuminen ja osallisuus liittyvät sekä ohjelmasisältöihin että niiden kykyyn toimia muutosvoimina osana pidempiaikaista, kulttuurivuoden yli ulottuvaa kehitystä. Kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan kuuluneesta 160 hankkeesta tarkasteltiin yhteensä 20.

Tutkimus osoittaa, että yksittäiset ihmiset, perheet, työyhteisöt, yhdistykset, koulut, päiväkodit ja muut laitokset osallistuivat monipuolisesti Turun kulttuurivuoden tapahtumiin. Tutkimus erottaa kulttuuripääkaupunkivuoteen osallistumisessa neljä keskeistä roolia: yleisön, osanottajan, yhdessä tai itse tekijän sekä vapaaehtoistyöntekijän roolit. *Yleisöllä* tarkoitetaan tapahtumia seuraamaan saapuneita, jotka eivät kuitenkaan itse osallistuneet ohjelman tuottamiseen. Yleisöllä viitataan raportissa lähinnä fyysisesti paikalle tulleisiin, mutta monilla tapahtumilla oli myös televisiota tai verkkolähetystä seurannutta etäyleisöä. *Osanottajilla* taas oli tuotannossa rooli, vaikka he eivät olleetkaan siitä vetovastuussa. Osanottajia olivat esimerkiksi yhteisötaideprojekteihin osallistuneet. *Yhdessä tehden tai itse tehden* viittaa yhtäältä osallistumiseen lukuisiin työpajoihin tai tapahtumien aktiiviseen tuottamiseen esimerkiksi avustajana, toisaalta ammattitaiteilijoiden ja muiden lukuisten sisällöntuottajien työpanokseen kulttuurivuoden ohjelmiston toteuttamisessa. *Vapaaehtoistyö* viittaa Turku 2011 -säätiön vapaaehtoisohjelmaan osallistuneisiin tai yksittäisissä hankkeissa vapaaehtoistöitä tehneisiin. Yksi ihminen pystyi osallistumaan kulttuurivuoden ohjelmistoon periaatteessa kaikissa noissa erilaisissa rooleissa.

Osallistujien joukossa oli niin kulttuuriaktiiveja kuin itselleen täysin uusien asioiden kokeilijoita. Hankkeiden vetäjät pyrkivät kasvattamaan tietoisuutta tapahtumista myös tunnistettujen kohderyhmien tai aktiivien ulkopuolella. Yksittäisten tapahtumien markkinointibudjetit olivat usein pieniä, joten sanan levittäminen "viidakkorummulla" ja muissa tapahtumissa oli merkittävä osa tiedotusta, samoin Turku 2011 -säätiön kokoava viestintä ja markkinointi.

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
Kulttuuritoimintaan osallistumisen hyvinvointivaikutukset.....	4
Yhteisötason vaikutukset.....	4
Yksilötason vaikutukset.....	5
Yleisöjen kasvattaminen markkinoinnin näkökulmasta.....	6
Osallistuminen ja osallisuus Turun kulttuuripääkaupunkihankkeissa.....	8
Menetelmä ja aineisto.....	8
Hankkeiden kuvaukset	9
Kaupunginosaviikot.....	9
Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto.....	10
2000 & 11 omakuvaa	11
Keski-ikäisten hiukset	13
Meidän perhe	13
Turku 2011Pihakilpailu.....	14
Salo 2011: Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto	15
Taiteilija naapurina	16
Klaffi – Minun Turkuni.....	17
Turku ³⁶⁵	18
Kylämatka	19
Joutomaa	20
Loikkaa leikkiin – juokse jatulintarhaan.....	21
Eurocultured	22
Taistelu Turusta	23
Leikkivallankumous.....	24
Kohtaamisia Kirjastossa	25
Lukulampun valossa	27
Pimeyden 876 sävyä	28
Turku Grand Prix -alamäkiajot	29
Avajaiset	30
Osallistuminen Turun kulttuuripääkaupunkivuoden vapaaehtoistyöhön	30
Tulokset	32
Aineksia tulevaisuuden kulttuurikaupunkiin	36
Lähdeviitteet	37
Liite 1: Kysymysrunko hankkeiden johtajille, suunnittelijoille, tekijöille.....	40
Liite 2: Kysymysrunko vapaaehtoisille	41
Liite 3: Haastattelut ja aikataulut	42

Johdanto

Turku Euroopan kulttuuripääkaupunki 2011 otti yhdeksi keskeiseksi tavoitteekseen hyvinvoinnin ja kulttuurin yhdistämisen uudenaikaiseksi kulttuurihyvinvoinniksi. Tavoitteen tueksi laaditussa hyvinvointiohjelmassa yhtenä keinona tähän mainitaan ”kohtaamiset”, jonka mukaan ihmiset tekevät ja kokevat kulttuuripääkaupunkia yhteistyössä ja vuoropuhelussa (Kulttuuri tekee hyvää 2011, 10–16). Ajatusten, ideoiden ja ihmisten kohtaamiset eri alojen rajapinnassa synnyttävät uutta kulttuuria.

Osallistumisella tarkoitetaan osan ottamista kulttuurivuoden tapahtumiin. Osallistua on voinut monessa eri rooleissa: yleisönä, osanottajana, itse tai ryhmässä tehden, tai vapaaehtoisena. Kulttuuritoimintaan osallistumiseen vaikuttavat monet seikat, kuten kiinnostus, elämänvaihe, vapaa-ajan määrä, elämäntavat ja -tyyli, taloudelliset tekijät tai tapahtumien saavutettavuus. Kulttuuritoimintaan osallistumiseen vaikuttavia tekijöitä on tutkittu paljon. On selvinnyt esimerkiksi, että naiset ovat ahkerampia korkeakulttuurin kuluttajia kuin miehet (Lizardo 2006; Bihagen & Katz-Gerro 2000; DiMaggio 1982) ja että korkeammin koulutetut ja korkeammassa sosioekonomisessa asemassa olevat kuluttavat kulttuuria enemmän kuin alemmat sosioekonomiset ryhmät (Useem 1978; DiMaggio 1982; Ganzeboom 1989; Suomessa Kahma 2011). Toisaalta elämäntavat ja -tyylit korostuvat kulttuurisen identiteetin luomisessa jopa enemmän kuin sosioekonominen asema (Featherstone 1991). Myös koulutustason keskimääräinen nousu ei ole välttämättä tarkoittanut kulttuuritoimintaan osallistumisen lisääntymistä nuorempien ikäluokkien parissa (Verdaasdonk 2005).

Osallisuudella tarkoitetaan yleisesti ottaen kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen ja päätöksentekoon. Tämä aspekti korostuu nykyään myös kulttuuritoiminnassa, koska kulttuurihankkeilla nähdään olevan laajempia välillisiä vaikutuksia kaupunkien kehittämiseksi, ja koska ne ovat tunnustettu kanava antaa ääni erilaisille näkökulmille esimerkiksi ilmiöiden ja paikkojen merkityksistä. Kulttuurin välillisiin vaikutuksiin liittyvä tavoitteellisuus on näkynyt selkeästi kulttuuripolitiikan sisältöjen muuttamisessa (Evans, 2001). Kulttuurilla on ajateltu olevan suuri potentiaali mm. kaupunkien imagon ja vetovoimaisuuden parantamiseen, luovien alojen ja matkailun työpaikkojen luomiseen, sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen ja syrjäytymisen vähentämiseen sekä yhteisöllisyyden ja kotipaikkaidenteetin vahvistamiseen (Bianchini & Parkinson 1993; Creative Industries Task Force 1998; Griffiths et al. 2003).

Euroopan komissio on asettanut kaksi kriteeriä, joita Euroopan kulttuuripääkaupunki -tittelin saaneiden kaupunkien tulee noudattaa ohjelmistoa suunnitellessaan (1622/2006/EC). Yhtäältä ohjelmalla tulee olla ”eurooppalainen dimensio”, jolla tarkoitetaan mm. eurooppalaista yhteistyötä ja paikkakunnan eurooppalaisten siteiden tuomista esiin. Toisaalta ohjelmiston tulee liittyä vahvasti kaupunkiin ja kaupunkilaisiin, millä tarkoitetaan sekä kaupunkiseudun asukkaiden kytkemistä ohjelmaan, mielenkiinnon herättämistä ulkomailla että ohjelman sitomista osaksi pidempiaikaista kulttuuritoiminnan kehitystä ja sosiaalista kehitystä kaupungissa. Osallistuminen ja osallisuus liittyvät sekä ohjelmasisältöihin että niiden kykyyn toimia muutosvoimina osana pidempiaikaista, kulttuurivuoden yli ulottuvaa kehitystä kulttuuripääkaupungeissa.

Aiempien kulttuuripääkaupunkien arviointihankkeissa osallistumista on arvioitu lähinnä koskien yleisön määrää, sen sosioekonomista ja alueellista profiilia, tyytyväisyyttä ohjelmasisältöihin, vapaaehtoistyötä, ja kaupungin imago-vaikutuksia (esim. Garcia et al. 2008, Luxembourg... 2008). Viimeaikaisista poikkeava on Ruhr-Essenin arviointi, jossa myös osallistumista ja osallisuutta arvioidaan kulttuurikaupunkivuoden temaattisen tavoitteen toteutumisen näkökulmasta (Mit Kultur zur Metropole? 2011).

Tämä kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeiden osallistumista ja osallisuutta koskeva tutkimus toteutettiin osana Turku 2011 arviointiohjelmaa, etenkin sen teemaa ”Keiden kulttuuripääkaupunki?” (Arvio 2011). Tutkimuksessa on keskitytty vuoden ohjelmaan kuuluneiden kulttuurihankkeiden ja -tapahtumien saavutettavuuden ja osallisuuden sekä niiden mahdollisten hyvinvointivaikutusten arviointiin. Lapset, aikuiset ja vanhukset, miehet ja naiset, ihmiset joilla on erilainen kulttuuritausta, kaikki kohtasivat kulttuuripääkaupungin eri tavoin. Osallistumisen ja osallisuuden arvioinnissa on kiinnitetty huomiota paitsi erilaisiin kaupunkiväestön alaryhmiin myös kulttuurin suoriin ja epäsuoriin vaikutuksiin hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

Työn avaa kaksi toisiaan täydentävää kirjallisuuskatsausta. Ensimmäisessä eritellään kulttuuritoimintaan osallistumisen hyvinvointivaikutuksia yhteisöllisellä ja yksilöllisellä tasolla. Toisessa taas tarkastellaan keinoja lisätä osallistujien määrää markkinoinnin tutkimuksen näkökulmasta. Turun kulttuuripääkaupunkivuotta tarkastellaan analysoimalla 20 siihen kuulunutta hanketta ja vapaaehtoistoimintaa kulttuuripääkaupunkiorganisaatioissa osallistumisen ja osallisuuden näkökulmasta.

Työn ohjaajana on toiminut VTT Sampo Ruoppila. Hän on myös osallistunut loppuraportin muokkaamiseen ja toimittamiseen julkaisuksi.

Kulttuuritoimintaan osallistumisen hyvinvointivaikutukset

Kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan kulttuuritoiminnan hyvinvointivaikutuksia sosiaalisesta näkökulmasta, eli keskitytään siihen, miten osallistuminen kulttuuritoimintaan saattaa lisätä yksilöiden tai yhteisöjen hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskuntaan. Siitä on jätetty tietoisesti syrjään kulttuuritoimintaan osallistumisen terveysvaikutuksia käsittelevä, huomattavasti runsaampi kirjallisuus (jota on esitellyt suomeksi hiljattain esimerkiksi Nummelin 2011).

Joshua Guetzkow (2002) on esittänyt matriisin, jonka avulla on mahdollista arvioida taiteiden vaikutuksia yhteisöille eri mekanismien välityksellä. Erilaisia aktiviteetteja, kuten suoraa osallistumista taideyhdistyksiin aktiivijäsenenä, yleisönä ja taidejärjestöjen olemassaoloa yhteisössä on tarkasteltu yksilön sekä yhteisön tasolla. Guetzkow huomauttaa, että yksilötasoiset seuraukset ovat arvokkaita, sillä ne lopulta kohtaavat yhteisöjen tasolla. Guetzkowin systematiikassa yksilötason (terveydelliset, psykologiset, ihmisten välisen vuorovaikutuksen) vaikutukset vastaavat karkeasti yhteisötason (taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia) vaikutuksia. Tämä suppea kirjallisuuskatsaus jo osoittaa, ettei yksilöllisen osallistumisen merkityksiä ole aivan helppoa erotella sen useimmiten yhteisöllisestä kontekstista.

Yhteisötason vaikutukset

Yksi siteeratuimmista, taiteiden yhteiskunnallisia vaikutuksia käsitelleistä tutkijoista on François Matarasso. Hänen tutkimuksensa *"Use or ornament?"* (1997) pyrkii empiirisesti osoittamaan taiteiden monipuolisia vaikutuksia, käsitellen sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja verkostoitumista, yhteisövaltaa, yhteistyön ja suvaitsevaisuuden kehittämistä sekä terveyttä ja hyvinvointia. Jos *"Use or ornament?"* teoksessa kuva on yleinen, seuraavissa teoksissaan Matarasso tarkastelee taiteita kahden kaupungin, Portsmouthin ja Belfastin, näkökulmasta. Portsmouthin tapauksessa hän tutkii taiteeseen liittyvää toimintaa ja toteaa, että taideprojektit edistävät sosiaalista osallisuutta ja yhteisöllisyyden tunnetta. Taideprojektien avulla erilaiset ryhmät osallistuivat yhteisön toimintaan ja ne myös paransivat yhteistyökykyä paikallisviranomaisten ja muiden asukkaiden välillä. Jokaisen osuus taideprojektissa on arvokas ja osallistujia kannustetaan ottamaan enemmän vastuuta yhteisön toi-

minnasta (Matarasso 1998a, 48). Toisessa tutkimuksessa taiteiden vaikutuksia Belfastissa on kuvattu osallistujien kokemusten perusteella, hyödyntäen sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista analyysia. Esimerkiksi yhteisötaideprojektiin osallistuneista 75 prosenttia koki, että osallistuminen paransi yhteisön yhteistyökykyä (Matarasso 1998b, 26). Muut vaikutukset koskivat uudenlaista osaaamista yksilölle sekä yhteisölle, organisointikykyä sekä uusien resurssien saamista.

Matarasso (2007, 456–457) on korostanut niin sanottujen yhteisöprojektien yhteisöllisiä vaikutuksia ja hyötyjä seuraavasti:

1. Kulttuuriarvon lisäksi yhteisöprojektit tuottavat muita kehittämistuloksia, kuten taitoja, ryhmätyöyöskentely- tai projektijohto-osaamista sekä luottamusta. Ne tukevat yhteisöjen organisoitumista, antaen yksilöille mahdollisuuksia osallistua kollektiiviseen toimintaan yhteisten päämäärien saavuttamiseksi, vaikkei tietty yksittäinen projekti jatkuisikaan.
2. Itse johdetulla kulttuuriprojektilla on paikallinen luonne, ja sopivalla tuella niillä on suuri todennäköisyys menestyä. Ne edellyttävät käytännöllisten järjestämis- sekä yhteistyökykytaitojen kehittämistä, joista hyödytään myös tulevaisuudessa.
3. Kulttuuritoiminnan vaikutukset tehostuvat, kun keskipisteenä ovat yhteisön voimavarat eivätkä niiden ongelmat.
4. Kulttuuritoiminta mahdollistaa ihmisten itseilmaisun ja itsemääräämisen kehittymisen, sillä kulttuurin ytimessä on, miten ihmiset luovat ja ilmaisevat arvonsa.

Yhteisöllisestä näkökulmasta kulttuuritoiminnalla on monia vaikutuksia yhteisöjen uudistumisessa ja kehittämisessä. Kayin (2000) mukaan taiteiden uudistava vaikutus on huomattu ekonomisella, sosiaalisella, ympäristön sekä kulttuurin alalla. Lisäksi yhteistyö on kaikille eduksi (Braden & Mayo 1999; Kay 2000). Tämänkaltaiset ihmisten väliset vuorovaikutus- ja luottamussuhteet, joita voi syntyä mm. kulttuuri- tai taideprojekteissa, Putnam (2000) määritteli sosiaaliseksi pääomaksi. Newmanin (et al. 2001) kirjallisuuskatsauksessa kulttuuri- ja taidetahtumien yhteisölliset vaikutukset luokiteltiin seuraavasti: (1) henkilökohtaiset muutokset (lisää ystäviä, onnellisuus, luovuus ja itsevarmuus, yhteenkuuluvuuden tunne); (2) sosiaaliset muutokset (kulttuurien välinen ymmärrys, paikallistunne, yhteisöjen yhteistyökyky); (3) taloudelliset muutokset (työpaikat, investoinnit) sekä (4) kasvatukseen liittyvät muutokset (koulumenestys) (Newman et al. 2001). Lowe huomioi, että näiden seurauksena kulttuuritoiminta voi välitteisesti luoda sosi-

aalisia siteitä ja kollektiivista identiteettiä, minkä vuoksi hän suosittelee yhteisötaideprojekteja yhteisöjen kehittämisen välineenä (Lowe 2000, 382).

Hyvinvointivaikutuksia elämänlaatuun on mahdollista arvioida tilastollisella analyysillä. Michalos ja Kahlke (2008 ja 2010) selvittivät kulttuuritapahtumiin osallistumisen vaikutusta koettuun elämälaatuun British Columbian osavaltiossa. Tutkimuksessa todettiin, että kulttuuritapahtumiin osallistumien määrällä (per vuosi) oli vahva positiivinen korrelaatio verrattuna koettuun elämälaatuun, jota sitäkin tarkasteltiin seitsemällä eri ulottuvuudella. Sosioekonomiset taustamuuttajat huomioiden talouksien tuloilla oli suurin positiivinen korrelaatio elämän kokonaislaatuun. Kulttuuritoimintaan osallistumisen vaikutukset eri koetun hyvinvoinnin ulottuvuuksiin vaihtelivat hieman alueittain.

Liverpoolissa toteutetun "Closer"-yhteisötaidetapahtuman päätavoite oli esitellä uusia osallistumisen tapoja ja laajentaa osallistuvien määrää. Hankkeeseen osallistuneiden onkin raportoitu toimivan yhteisöissä aktiivisemmin "Closer"-hankkeen myötä. Myös yhteistyö eri tahojen kanssa (paikalliset ja ulkopuoliset) on tiivistynyt. Yleensä ottaen hankkeella oli positiivisia vaikutuksia, vaikka sen kuluessa osallistuvat asukkaat kokivatkin vuorotellen tyytyväisyyttä ja turhautumista. (Carey ja Sutton 2004.)

Yhteisöllisyyden vahvistaminen kulttuuritoiminnan kautta on ollut useammankin yhteisöaloitteen aihe. Sternin ja Seifertin (2002) analysoima "Culture Builds Community" -aloite pyrki lisäämään nuorten kulttuuri-osallistumista ja välillisesti vahvistamaan yhteisöjä. Arviointi vahvisti tuon yleisen aktiivisuuden lisääntymisen, osallistumisen erilaisiin asioihin ja paikallisten yhteisöjen vahvistumisen.

Yksilötason vaikutukset

Kemp (2006) tutki näyttämötaidehankkeeseen Etelä-Lontoossa osallistuneiden afrikkalaisten miesten emotionaalista ja sosiaalista hyvinvointia. Tutkimuksen mukaan hanke onnistui parantamaan osallistujien itsetuottamusta ja positiivisuutta: kykyä ilmaista itseään, pohdintoja ja itseymmärrystä, kehittäen samalla luottamuksellisia ja vastavuoroisia suhteita muihin osallistujiin. Lisäksi saavuttamisen tunne esiintymisiltoina oli osallistujille tärkeä. Osallistajat pohdiskelivat identiteettiään miehinä, värillisinä sekä tulevana isinä – mikä oli keskeinen teema käsikirjoituksessa. Arvioinnissa tutkitiin osallistujien omia kokemuksia, osallistujien välisiä suhteita sekä osallistujien suhdetta heidän lähipiiriinsä, eli ystäviin ja sukulaisiin. Tapahtuma onnistui luomaan vahvoja luottamussiteitä ja vastavuoroisuutta ydinryh-

mässä. Heitä kannustettiin osoittamaan muille nuorille miehille ystävällisyyttä ja osallistumaan muihin paikallisiin projekteihin. Osallistujat olivat yhteydessä projektin lopun jälkeenkin, sillä osallistuminen kannusti näkökulmaan, että on miehille hyväksyttävää etsiä kannustusta ystäviltään. Samalla heidän kommunikaatiotaitonsa paranoivat. Nuoret oppivat myös draama- ja teatteriesiintymistä. Luovat kokemukset kannustivat nuoria tutkimaan muita luovan toiminnan aihealueita.

Kulttuuritoimintaan kuten kuorolauluun tai käsitöiden tekemiseen yhteisöllisesti osallistumisen on havaittu vaikuttavan osaltaan positiivisesti sosiaaliseen hyvinvointiin, koettuun terveyteen ja itseluottamukseen (ks. Nummelin 2011).

Hillmanin (2002) tutkimus koski ikääntyneiden kuoroa, joka perustettiin Glasgow Euroopan Kulttuuripääkaupunkihankkeen yhteydessä vuonna 1990. Kuoroon osallistumista kannustettiin erityisesti niiden ikääntyvien keskuudessa, jotka eivät uskoneet osaavansa laulaa. Seurantatutkimus jatkui aina vuoteen 2002 asti. Koetun terveystilanteen lisäksi havaittiin myös sosiaalisen aktiivisuuden ja siten hyvinvoinnin kasvua. Esimerkiksi vanhukset, jotka asuivat samassa kaupunginosassa, saattoivat kulkea harjoitusmatkoja yhdessä. Melkein kaikki osallistujat solmivat projektin aikana uusia ystävyyssuhteita ja yli puolet tapasi toisiaan myös projektin ulkopuolella. Osallistujat kokivat itsetuottamuksensa parantuneen ja laulutaitojensa kehittyneen sekä huomioivat, että projekti antoi mahdollisuuden tavata samanmielisiä ihmisiä. Kuoro esiintyi mm. päivä- ja palvelukeskuksissa. Tutkimus osoitti, että myös osallistuminen muihin kulttuuri- ja taidetapahtumiin lisääntyi kuoron jäsenten keskuudessa. Kaiken kaikkiaan, tulokset tukivat mm. näkemystä, että osallistuminen lisää osanottajien emotionaalista hyvinvointia, sosiaalista elämää ja itsetuottamusta.

Schofield-Tomschin ja Littrell (2001) tutkivat käsityötä vanhempien naisten keinona ilmaista itseään ja olla aktiivinen ikääntyessä, siis menestyksellistä ikääntymistä. Tekemisen merkityksellisyys rakentui kahta kautta. Yhdelle ryhmälle merkityksellistä oli kyky pystyä tekemään itse ("Craft as I") ja toiselle yhteistyö, joka vaati muiden yksilöiden osallistumisen ("Guild as We"). "Crafts as I"-ryhmän naisille merkityksellistä oli mahdollisuus itseilmaisuuksiin, haasteiden yli pääseminen, ilo onnistumisesta, luovien ideoiden toteuttamisesta ja saavuttamisesta itse, tehtyjen töiden lahjoittamisesta muille sekä käsityön jatkuvuuden huolehtimisesta. Toisessa ryhmässä, "Guild as We", merkityksellisintä oli vuorovaikutuksen kautta oppiminen, josta oli hyötyä myös muille. Naiset kokivat, että vuorovaikutustilanteissa myös ikäeroista oli hyötyä.

Johnson ja Wilson (2005) selvittivät tutkimuksessaan käsitöitä tekevien naisten motivaatiotekijöitä. Niitä olivat vahva sitoutuminen tuotteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen, oma identiteettityö, perinteen jatkaminen ja harrastuksen viihdyttävät ja vuorovaikutukselliset elementit.

National Endowment for the Arts -keskus (1996) tutki taideaineiden opetukseen osallistumisen seurauksia kulttuuritoimintaan osallistumiseen Yhdysvalloissa. Tulokset osoittavat, että taideaineiden opetukseen osallistumisella on suuri vaikutus osallistumiseen sekä kulttuurin kuluttajana (esim. kuunteleminen, katsominen, lukeminen) että itse tehden (esim. kirjoittaminen, säveltäminen, maalaaminen). Tutkimus raportoi sangen suoraviivaisesta suhteesta: mitä enemmän opetukseen tai koulutukseen osallistumista, sitä enemmän osallistumista kulttuurin kulutukseen tai tuotantoon. Amerikkalaisessa kontekstissa se osoittautui jopa voimakkaammaksi osallistumisen ennustajaksi kuin vastaajan sosioekonominen tausta.

Yleisöjen kasvattaminen markkinoinnin näkökulmasta

Taiteiden markkinointia koskeva tutkimuskirjallisuus sisältää lukuisia malleja tai teorioita siitä, miten kulttuuritapahtumien yleisöjä voidaan kasvattaa ja miten jo tavoitetun yleisön sitoutumista kulttuurin harrastamiseen voidaan lisätä. Tässä luvussa esitellään vanhempia ja uudempiä teorioita aiheesta.

Newman (1977) pyrki selittämään (1) mikä ohjaa ihmisiä, jotka osallistuvat jo kulttuuritoimintaan, (2) mikä kannustaa heitä osallistumaan enemmän ja (3) miten voi löytää lisää ihmisiä, jotka olisivat samanlaisia kuin tapahtumien nykyinen yleisö (Wiggins, 2004). Newman laati DSP-mallin (Dynamic Subscribe Promotion), jossa kannustettiin yhden tapahtuman yleisöksi vakiintuneita ihmisiä ostamaan lippuja myös toisenlaisiin esityksiin. Amerikkalaisen korkeakulttuuritapahtumien yleisöprofiilit olivatkin 1950–80 -luvuilla kohtalaisen vakiintuneita, koostuen enimmäkseen keskiluokkalaisista, hyvin koulutetuista ja taloudellisesti vakavaraisista toimihenkilöistä (Hayes & Slater 2002, 3).

Toisaalta joillain taiteenaloilla suositus saattaa toimia edelleen. Esimerkiksi Barlowin ja Shibliin (2007) tutkimuksessa kamarimusiikkikonserttien yleisöistä heidän

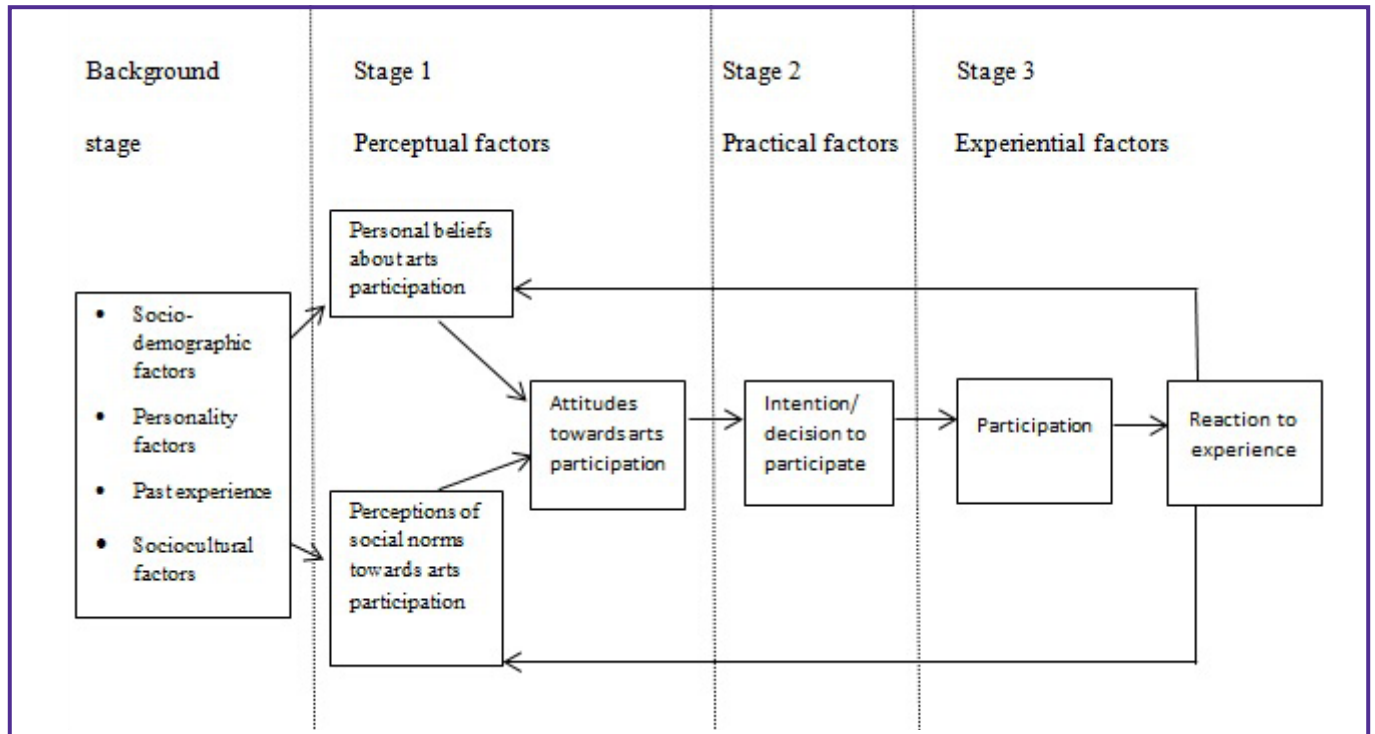
1800 hengen otoksessaan vain 3,7 prosenttia oli ensimmäistä kertaa kamarimusiikkikonsertissa. Niinpä suositus olikin konserttien markkinoinnin suuntaaminen toisenlaisiin kulttuuritapahtumiin osallistuville, jotka ovat siten jo jollain tavalla sitoutuneet taiteeseen positiivisesti (ns. cross-fertilization).

Morison ja Dagleish (1993) tyrmsivät Newmanin mallin, jossa kannustettiin vain nykyistä yleisöä osallistumaan laajemmin ja joka tuki myyttiä, että vain hyväosaisemat osallistuvat kulttuuritapahtumiin. Sen sijaan he laativat SELL-mallin (Strategy to Encourage Life-long Learning), jossa markkinointi keskittyi niihin ihmisiin, jotka eivät vielä osallistu kulttuuritoimintaan. Hayes ja Slater (2002, 3) väittävät, että SELL oli ensimmäinen yritys yhdistää markkinointi- ja tiedotustoiminta sekä pedagogia.

Keith Digglen (1994) ADAM (Audience Development Arts Marketing) -malli keskittyy mahdollisimman laajan yleisön osallistamiseen kulttuuritoimintaan. Diggle jakaa ihmiset neljään ryhmään: (1) osallistujiin (attenders), (2) niihin, jotka aikovat osallistua (intenders), (3) neutraaleihin (indifferent) ja (4) vihamielisiin (hostile). Markkinoinnin kohdistaminen kahteen viimeiseen ryhmään voi muuttaa heidän asennettaan ja lisätä osallistumista.

Kawashiman (2000) mukaan ”yleisön kehittäminen” (audience development) ja vaihtoehtoisten kulttuuritapahtumien esittely yleisölle on kulttuurintuottajille välttämätöntä toiminnan laajentamiseksi. Samalla se tukee yleisöjen sosiaalista osallisuutta sekä ihmisten yksilöllistä itsensä toteuttamista (Kawashima 2000, 10). Yleisön kehittämisen elementtejä ovat (1) kulttuurinen osallisuus (cultural inclusion), (2) laajennettu markkinointi (extended marketing), (3) maun jalostaminen (taste cultivation) ja (4) yleisökasvatus (audience education) (ibid, 8). Eritoten kulttuurisen osallisuuden käsite on kiinnostava, koska sillä viitataan etenkin niihin, jotka ovat aiemmin osallistuneet kulttuuritoimintaan vähiten, eri syistä.

McCarthy ja Jinnett (2001, siteerattu Wiggins, 2004, 24–26) RAND-mallissa osallistumisprosessi on jaettu analyyttisesti kolmeen vaiheeseen (ks. Kuvio 1). Sosiaalisten taustatekijöiden, persoonallisuuden piirteiden ja aiempien kokemusten katsotaan selittävän sitä osallistuuko yksilö kulttuuritoimintaan vai ei. Vastaavasti jokainen uusi kokemus tulee arvioiduksi ja vaikuttaa edelleen koettuihin normeihin tai asenteisiin ne kyseenalaistamalla tai ylläpitämällä (Kuvio 1).

Kuvio 1. RAND-malli. Lähde: McCarthy & Jinnett 2001, siteerattu Wiggins 2004, 25.

Wiggins (2004, 26–27) suhtautuu kriittisesti RAND-malliin erityisesti siksi, ettei se huomioi riittävästi käytännöllisiä tekijöitä, kuten pääsylippujen hintoja tai etäisyyttä tapahtumapaikkaan kun päätös osallistumisesta tehdään. Lisäksi RAND-malli ei ota hänen mielestään huomioon markkinoinnin vaikutuksia kohderyhmien ulkopuolella. Wiggins esittää tilalle motivaatio/kyky/tilaisuus (Motivation/Opportunity/Ability) -mallia. Sen mukaan motivaatio määrittelee halukkuuden osallistua kulttuuritapahtumiin, kyky viittaa yksilöllisten esteiden

puuttumiseen (esim. on varaa lippujen ostamiseen, ymmärtää esiintymiskieltä) ja tilaisuus muiden esteiden puuttumiseen (esim. yhteydet ja matkustus esiintymispaikalle) (Wiggins, 2004, s. 28). Taulukossa 1 esitetyssä mallissa solun 1 muodostavat nykyiset osallistujat, solut 2-4 ryhmät, jotka haluaisivat osallistua, mutta jolla on käytännön esteitä, ja solut 5-8 ryhmät, joilta puuttuu halua osallistua kulttuuritapahtumiin liitettyjen omien näkemysten vuoksi. Solujen yleisötyypittely on avattu alla.

Motivation to participate		Yes		No	
Opportunity to participate		Yes	No	Yes	No
Ability to participate	Yes	1 Patron of the arts	2 Patron next door	5 Football fan	6 Weary traveller
	No	3 Wannabe patron	4 Wannabe patron next door	7 Neglected neighbour	8 Stranger

Taulukko 1. Motivaatio/kyky/mahdollisuus -malli yleisön kasvattamisesta. Lähde: Wiggins 2004, 28 pohjalta.

Solun 1 ryhmä *“Patron of the arts”* taipuu toimintaan; heillä on motivaatio, kyky ja tilaisuus osallistua. Tämä kuvaa sekä nyky-yleisöä että henkilöitä, jolla on korkea kyky osallistua. Solun 2 ryhmällä *“Patron next door”* on motivaatiota ja kykyä, muttei tilaisuutta osallistua käytännön järjestelyjen vuoksi. Paikan ja ajan esteet olisi mahdollista poistaa, jos organisaatio tuottaisi kulttuuri-toimintaa lähempänä näitä ihmisiä, esimerkiksi järjestämällä ylimääräisiä esityksiä, tai järjestämällä kuljetuksia lapsille ja seniorille. Solun 3 ryhmällä *“Wannabe patron”* on samankaltaisia ominaisuuksia kun yleisöllä solussa 2, paitsi että osallistumisen esteet ovat yksilötasolla. Ratkaisuksi organisaatiot voivat esim. tarjota kohden-nettuja alennuksia tai viittomakielen tulkkauspalveluja. Solussa 4 *“Wannabe patron next door”* rajattu kyvyn ja mahdollisuuden yhdistelmä estää näitä henkilöitä osallistumasta kulttuuritoimintaan. Heillä on samanlaisia esteitä kuin ihmisillä toisessa ja kolmannessa solussa, joten myös ratkaisut ovat niiden yhdistelmä. Solu 5 *“Football fan”* on haastavin yleisösegmentti, sillä heillä on kykyä ja mahdollisuus osallistua, mutta motivaatio puuttuu. Hyvä esimerkki on jalkapallofani, joka asuu vilkkaassa kaupungissa ja on valmis maksamaan urheilusta mutta ei taiteesta. Tähän yleisösegmenttiin ei voi vaikuttaa perinteisillä markkinointikeinoilla. Saattaa myös olla, ettei organisaation budjetti riitä sopivaan markkinointiin. Solussa 6 *“Weary traveler”* henkilöiltä puuttuu motivaation lisäksi mahdollisuus. Saattaa olla, että mahdollisuuden puute vaikuttaa alhaisen motivaatioon, esimerkiksi jos ei ole aikaa ja kustannukset ovat liian korkeita motivoidakseen heitä osallistumaan. Solussa 7 *“Neglected neighbor”* puuttuu motivaatiota, mikä osittain johtuu siitä, että he eivät kykene osallistumaan. Organisaatiot voivat houkutella näitä ihmisiä alhaisella hinnalla ja tiedotuksella, mikä saattaa vaatia koko organisaation strategian muutosta. He ovat laiminlyöty yleisöosa, jonka monet rahoittajat ja päättäjät haluaisivat saavuttaa. Solussa 8 *“Strangers”* puuttuu motivaatiota, kykyä ja tilaisuus osallistua. Tässä saattaa olla kyse myös uusista markkinoista, esimerkiksi yleisöstä naapurikaupungissa. Useimmiten kysymys ei ole mahdollisuudesta kohdata näitä henkilöitä, vaan markkinoinnin kannattavuudesta. Monelle organisaatiolle uusien markkinoiden avaaminen ei ole mahdollista. (Wiggins 2004, 29–30.)

Hayesin ja Slaterin (2002) mallissa pyritään ”yleisön kestävään kehittämiseen”. Tällä tarkoitetaan sitä, että kulttuuritoimijat pyrkivät tavoittamaan uutta yleisöä ja samalla säilyttämään vanhan ja lisäämään sen lojailua. He väittävät, että olemassa oleva yleisö (existing

audience), osallistujat muualla (attenders elsewhere) ja vaihtelevat (switchers) muodostavat suurimman potentiaalisen yleisön lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, koska he ovat jo sitoutuneet eri asteisesti. He kutsuvat tätä ”valtayleisön kehittämiseksi” (mainstream audience development). Välinpitämättömät (indifferent) ja vihamieliset (hostiles) ovat vaativampia ryhmiä joille viedä viestiä ja ne antavat tuottoa markkinointiin sijoitetulle pääomalle vain pitkällä aikavälillä, jos koskaan (ns. ”missionary style of audience development”). Hayes ja Slater (2002) suosittelevat markkinointitoimenpiteiden yhdistelmää, joka toisi tuottoa sekä lyhyellä (1 v), keskipitkällä (1-3 v) ja pitkällä (n. 5 v) aikavälillä.

Osallistuminen ja osallisuus Turun kulttuuripääkaupunkihankkeissa

Turun kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmisto tarjosi kulttuuria kohdattavaksi monin eri tavoin. Tutkimus kysyy ketkä tuotantoihin osallistuivat, missä rooleissa ja miten yksittäiset tuotannot eli kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeet pyrkivät laajentamaan osallistujajoukkoa.

Menetelmä ja aineisto

Kysymys miten kaupunkilaiset osallistuivat Kulttuuripääkaupunkivuoteen ja minkälaisia vaikutuksia sillä on, oli arvioitavien hankkeiden valinnan ja aineistonkeruun keskeinen lähtökohta. Kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan kuuluneesta 160 hankkeesta valittiin tarkasteltavaksi 20. Tarkasteltavaksi pyrittiin ottamaan monipuolisesti erilaisia hankkeita. Ensinnäkin valittiin hankkeita, joihin osallistuttiin mahdollisimman monin eri tavoin. Toiseksi 20 hankkeen joukkoon valittiin sijainniltaan erilaisia hankkeita: sellaisia, jotka tapahtuivat kaupungin keskustassa, esikaupunkialueilla ja muualla Varsinais-Suomessa. Kolmanneksi pyrittiin valikoimaan hankkeita mahdollisimman monipuolisesti sen mukaan toteuttivatko niitä yksittäiset taitelijat, yhdistykset vai yritykset. Neljänneksi pyrittiin siihen, että hankkeet edustaisivat monipuolisesti eri kulttuurin tai taiteenlajeja.

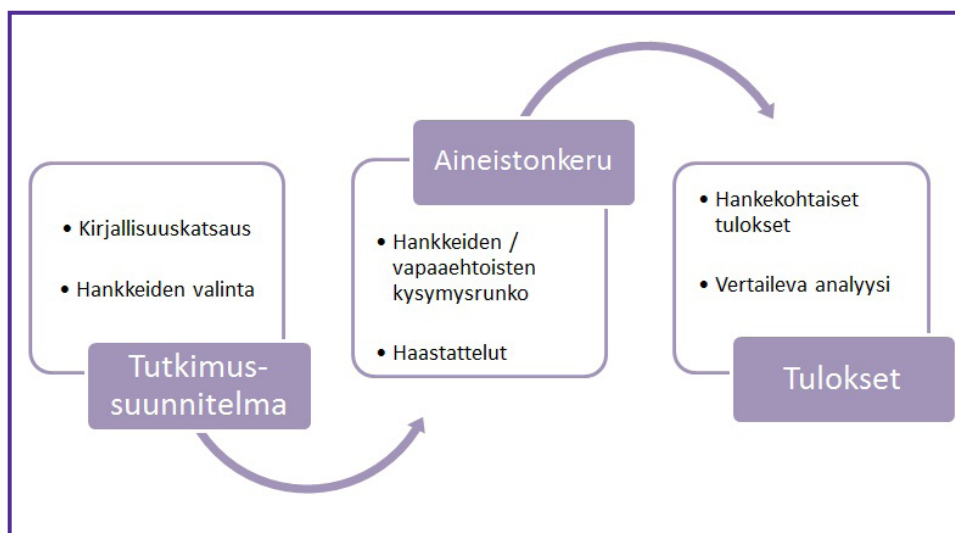
Empiirinen aineiston kerätyksi haastattelemalla 20 hankkeen johtajia. Lisäksi haastateltiin kolme ryhmää Turku 2011 -säätöön vapaaehtoisohjelmaan osallistuneita. Haastattelut olivat puolistrukturoituja, jolla tarkoitetaan, että niille oli tietty teemoitettu kysymysrunko (ks. liitteet

1 ja 2), mutta haastatteluja voitiin täydentää haastattelijan lisäkysymyksin tai niin, että haastateltava nosti mukaan täydentäviä teemoja. Haastattelut tehtiin marraskuun 2011 ja tammikuun 2012 välisenä aikana. Haastattelut, joiden yhteispituus on noin 13 tuntia, litteroitiin jälkikäteen.

Hankkeiden johtajille tai vetäjille suunnatuissa haastatteluissa pyrittiin selvittämään osallistumiseen ja osallisuuteen liittyen mm. minkälaisia osallistujaryhmiä hankkeiden vetäjät olivat tunnistaneeet, miten osallistujien määrää oli pyritty kasvattamaan, oliko tehty jotain erikseen tiettyjen ryhmien osallistamiseksi, minkälaista palautetta oli saatu jne. Haastatteluissa selvitettiin myös hankkeiden tulevaisuudennäkymiä kulttuurivuoden jälkeen. Haastateltuja hankkeiden vetäjiä oli 23 henkilöä yhteensä 20 hankkeesta. Suurin osa haastatteluista tehtiin pääsääntöisesti kasvokkain, muutama (4 kpl) Skypen välityksellä. Hankekuvaukset perustuvat ensisijaisesti haastateltujen näkemyksiin.

Turku 2011 -säätiön vapaaehtoisohjelman osallistujia eli kulttuuripääkaupungin järjestelytyöihin osallistuneita vapaaehtoisia haastateltiin kolmessa ryhmähaastattelussa, joihin osallistui yhteensä 19 henkilöä. Haastatteluissa selvitettiin heidän kokemuksiaan kulttuuripääkaupungin järjestely- ja hanketoiminnassa. Ryhmähaastattelut toteutettiin joulukuussa 2011. Turku 2011 -säätiön ja että kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeissa toimi yhteensä yli 400 vapaaehtoista, eli ryhmähaastattelut tavoittivat heistä noin viisi prosenttia.

Hankkeet on kuvattu tässä raportissa haastattelujen perusteella yhtenäisellä tavalla, haastatteluteemoihin pohjautuen ja mielenkiintoisia piirteitä esiin nostaen. Lisäksi niitä on tutkittu vertailevasti käytettävissä olevan aineiston puitteissa, keskittyen yhteisiin piirteisiin ja eroavaisuuksiin. Aineiston avulla pyrittiin ymmärtämään minkälaisia prosesseja ja yksityiskohtia kaupunkilaisten osallistumiseen ja osallisuuteen hankkeissa liittyi.

Kuvio 2. Tutkimusprosessi.

Hankkeiden kuvaukset

Jokainen hanke on kuvattu samalla sapluunalla, kertoen ensin hankkeesta yleensä, osallistumisesta erityisesti, ja hankkeen tulevaisuuden suunnitelmista. Hankekuvaukset perustuvat ensisijaisesti niiden vetäjien haastatteluihin.

Kaupunginosaviikot

Kaupunginosaviikot esitteli 11 Turun kaupunginosaa aina viikonmittaisena kokonaisuutena. Hankkeen päätavoitteet olivat aktivoida kaupunginosatoimijoita edustamaan yhtenäistä kaupunginosaa ja nostaa esille Turun muita kaupunginosia keskustan ulkopuolella. Tavoittei-

den saavuttamiseksi hankehaussa vuonna 2010 kartoitettiin erilaiset seurat, yhdistykset ja toimikunnat, jotka oli kutsuttu ehdottamaan ohjelmaa. Heille annettiin avustusta ja he pystyivät tuomaan oman ohjelmansa esiin Kaupunginosaviikon konseptin kautta.

Osallistuminen

Hankkeen kaikki ohjelmat ovat tulleet kaupunginosatoimijoilta, niin että ohjelma on ollut asukkailta lähtöisin. Usein yleisönä ovat olleet itse asukkaat, mutta samalla pyrittiin houkuttelemaan paikalle myös muita turkulaisia ja turisteja. Ohjelmaan kuului esimerkiksi näyttelyjä, tanssia ja konsertteja, kävelyretkiä (esim. Port Arthurissa kierrettiin pihaja) ja nähtävyyssierroksia (esim. Heidekenin synnytyssairaalassa Martissa). Nähtävyyssierrokset oli suunniteltu sitten, että eri oppaat tekivät yhteistyötä keskenään ja asukkaiden kanssa luodakseen uudenlaisia nähtävyyssierroksia, joissa paikallisuus tulisi esille (paikallisuus kuvattiin esim. laulujen kautta). Tuotantokoordinaattori Venla Heinonen kertoi, että kierrokset olivat todella suosittuja. Ohjelmahankkeessa oli erilaisia muita aktiviteetteja, joilla pyrittiin saamaan aikaan vuorovaikutusta ihmisten kesken. Niistä voi mainita esim. naapurikahvit-kampanjat ja bussiposteljoonit. Naapurikahvit-kampanjassa oli mahdollista kutsua naapurit postikortilla kahville; vastaavasti bussiposteljoonit kiersivät busseja ja heillä oli valmiita postikortteja, joihin bussimatkustajat saattoivat kirjoittaa tuntemattomille terveisiä, jotka posteljoonit veivät perille. Varissuon viikolla tutustuminen erilaisiin kulttuureihin tapahtui etiopialaisessa kahviseremoniassa ruoan sekä ”hyvä naapurus”-aiheesta käydyn keskustelun kautta. Yleinen asukkailta saatu palaute oli positiivista.

Hanketta markkinoitiin laajalti ja monella kanavalla, mukaan lukien Turku 2011-säätiön sivut ja viikoittainen tiedotustilaisuus. Myös kaupunginosa-seurat markkinoivat tapahtumaa aktiivisesti postilaatikoihin sekä perinteisin tavoin kuten puskaradiolla. Painotuotteita, mm. kaupunginosa-kalentereita sekä julisteita levitettiin perinteisillä keinoilla. Suoramarkkinoinnilla ja lehti-ilmoituksilla yritettiin saada mahdollisimman paljon tietoa levitetyksi tavoittamaan suurempaa yleisöä. Toisaalta haluttiin tavoittaa oman kaupunginosa-asukkaat. Vaikka hanke tapahtui Turussa ja sen kohderyhmänä ovat olleet turkulaiset, mediaosumia on tullut muualtakin Suomesta (esim. Savon Sanomat).

Saavutettavuuden näkökulmasta, Kaupunginosaviikkojen ohjelma toi tapahtumat lähelle ihmisten asuinym-

päristöä, niin että kulttuuri tuli kotiovelle. Päiväkodeissa ja kouluissa järjestettiin tapahtumia ja yhteistyökumppanina toimineessa omaishoitajakeskuksessa pidettiin keskustelutilaisuus. Ohjelma pyrittiin viemään lähelle asukkaita. Koko ohjelma oli tehty talkootyönä vapaaehtoisten voimin, mikä kertoo siitä, että osallistujat onnistuttiin sitouttamaan hankkeeseen hyvin. Tosin maahanmuuttajavaltaisemmissa kaupunginosissa, erityisesti Lausteella ja Varissuolla, maahanmuuttajien aktiivisempi osallistuminen olisi ollut toivottua.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Haastattelun ajankohtana todettiin, että mikäli konseptin käyttöä jatketaan, se vaatisi sekä henkilöstö- että taloudelliset resurssit, ja hankkeen rahoituksen jatkuvuus on yleinen haaste. Hankkeelle pyrittiin löytämään koordinaattori. Vuonna 2012 hanketta jatkoi Kaupunginosa- viikkojen tukiyhdistys ry. Kaupunginosa- viikkoa vietettiin 2012 vuoden aikana yhteensä 13 kaupunginosassa. Kaupunginosa- viikot on laaja kokonaisuus, jota on hankala kopioida vain osittain. Hanke jatkuikin kokonaisuudessaan 2012 ja opastuskierroksia on tarkoitus jatkaa myös tulevaisuudessa.

Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto

Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hankekokonaisuus koostuu viidestä osiosta: 1. Kulttuurikuntoilun reitit, 2. Aurajoki-osio (soututoiminnan kehittämistä keskustan alueella), 3. Unelmapuisto (Urheilupuistoon kehitettävä uusi alue), 4. käyttötaideteokset ja 5. kulttuurikuntoilun tapahtumat. Hanke on kaupungin liikunta- ja kulttuuritoimen yhdessä hallinnoima projekti, jonka päätavoitteina oli kehittää uusia palveluita, joissa kulttuuri ja liikunta yhdistyvät. Koordinaattorina on toiminut Sini Lundgrén.

Osallistuminen

Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet turkulaiset, ja siinä yritettiin tarjota jokaiselle turkulaiselle jotain hankkeen laajasta kokonaisuudesta. Lisäksi kulttuuriulkoilun reitien kautta tavoitettiin kulttuurivuonna matkailijoitakin. Tapahtumiin osallistujia seurattiin esim. kävijälaskelmilla tai jaettujen reittikarttojen perusteella.

Kaupunkilaiset osallistuivat paitsi yleisönä myös muissa rooleissa. Kulttuurikuntoilun reitin suunnitteluvaiheessa hankkeessa oli Tarinatalokoot-kampanja, johon kaupunkilaiset osallistuivat tapahtumien katuhaastattelupisteissä. Unelmapuiston suunnittelussa oli kaupunkilaisille

tarkoitettuja avoimia ideointipajoja, joihin kutsuttiin erityisesti niitä, jotka asuvat, vaikuttavat tai käyvät koulua urheilupuiston ympäristössä. Käyttötaideteokseen *Piilo-leikki* oli avoin ilmoittautuminen ja pääsääntöisesti siihen osallistui turkulaisia lapsia, jotka tekivät pikkupatsaita. Kaupunkilaisten osallisuutta on pyritty laajentamaan maksuttomilla palveluilla ja laajemmalla reittikarttojen jakelun välityksellä. Hankkeella ei ollut yleisötavoitetta, joskin lupaa varten arvioitu kävijämäärä ylitettiin.

Hankkeesta on kerätty palautetta vapaamuotoisesti. Muun muassa suhtautuminen johonkin tapahtuman arvioitiin palautepöytätyön avulla, jossa oli palautteen sävyä kuvaava pallo. Palaute on saatu messuilla, joissa jaettiin reittikarttoja. Palaute on ollut pääosin positiivista. Yleisöltä saadut kirjoitukset olivat ”aiheellista kritiikkiä” koskien melontalaitureita. Tämän palautteen pohjalta muutoksia pohditaan jatkossa. Tiedotus hankkeessa on ollut hyvin monipuolista. Pienen markkinointibudjetin takia hankkeesta tiedotettiin vilkkaasti verkossa, esimerkiksi Turku 2011 -säätien ja Turun kaupungin sivuilla, sekä kaupungin tapahtumakalenterissa, kaupungin lehtien kautta (Turku Posti, Turku Liikkeelle, Turun kaupungin henkilökuntalehti), Turun Sanomien menovinkki-palstalla sekä Facebookissa ja erilaisilla sähköpostilistoilla. Ainoa maksullinen mainonta olivat bussitarrat penkkien takana kahteen otteeseen.

Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hankkeessa kohdennettua markkinointia ja ohjelmaosia suunnattiin pääasiassa erityisryhmille, mitä kautta pyrittiin lisäämään saavutettavuutta. Vanhusten kanssa töitä tekeville toimijoille, vammaisten tai dysfaattikkojen kanssa työskenteleville ilmoitettiin heille sopivista tapahtumista. Tammikuun 2011 tapahtumaa, johon sisältyi luistelu- ja konserttiprojisointi, markkinoitiin erityisesti maahanmuuttajille Turun kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen monikulttuurisuuskoordinaattorin kautta. Elokuun Unelmapuisto- tapahtumassa oli hiekkataidepiste, jota mainostettiin erityisesti kehitysvammaisten kanssa toimiville. Esikoulu-ikäisille suunniteltiin toukokuun tapahtuma (*Eskatori* Tuomion kirkon torilla), jossa yhdistettiin erilaisia kulttuuri- ja liikuntatoimipisteitä. Esikoululaisia tavoitettiin kutsulla esikoulun kautta. Toinen kohderyhmä ovat olleet opiskelijat, joille on lähetetty tiedotteita ohjelmasta suoraan sähköpostilistoille.

Hankkeeseen osallistui myös Turku 2011 -säätien vapaaehtoisia, jotka toimivat esim. kävijälaskijana, info-pisteessä tiedottajana, konserteissa teknisenä apu-henkilönä, avustustehtävissä tapahtumien tallentamisessa tai käyttötaiteen kiinnityksessä. Opiskelijat ovat olleet myös

mukana tapahtumien tallentamisessa, valokuvauksessa tai esineiden tekemisessä. Työpanoksestaan he ovat saaneet opintopisteitä.

Hanke on tehnyt yhteistyötä yliopiston kanssa useaan otteeseen. *Suomen Sydän* -nimisen reitin keruun ja tuotannon teki Turun yliopiston historian oppiaine, rahoittajana toimivat Turun yliopistosäätiö ja Varsinais-Suomen Kulttuurirahasto. *Turku palaa* -kartalle reittien materiaali, reittien puhtaaksi kirjoittaminen ja reitin koontaminen tehtiin yhteistyössä Turun yliopiston maatiiteen laitoksen kanssa. Tapahtumayhteistyötä tehtiin *Tiuku*-hankkeen (Liikuntakulttuurin ihmemaa -tapahtuma) ja Lasten yliopiston kanssa (*Eskatori*-tapahtuma). Tieteellistä historiallista tietoa on hyödynnetty reittien sisällön suunnittelussa ja tuottamisessa. Ammattikorkeakoululta hanke sai henkilöapua, kun esimerkiksi Taideakatemian opiskelijat keräsivät vuonna 2010 tarinoita reittisuunnittelua varten.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Alkuperäisen ajatuksen mukaan palvelut, jotka tehtiin hankkeen puitteissa jäivät kaupungille hallintokuntien normaaliksi toiminnaksi silloin kun hanke päättyi. Osa hankkeen vastuusta siirtyi liikuntapalvelukeskukselle, osa sen sijaan jää kulttuuriasiainkeskukselle. Muut hallintokunnat, jotka olivat hankkeessa mukana, toimivat jatkossakin asiantuntijatahoina. Hanke tuotti Kulttuuripääkaupunkivuonna 11 kuntoilureittiä, ja jatkossa tavoitteena on tehdä yksi uusi reitti joka vuosi. Jatkosuunnitelma muodostuu siten, että liikuntapalvelukeskus koordinoi reittityötä. Ylläpitotoimet kuten reittikarttojen saatavuus jäivät hallintokuntien vastuulle. Unelmapuiston kehittäminen jatkuu. Vuonna 2012 rakennetaan *Unelmien kangas* -niminen puistonosio, joka olisi myös senioreille saavutettava. Lisäksi esteetön laituri pyritään järjestämään jatkossa.

Työryhmä on päättänyt, että tapahtumaosat, kuten konserttiprojisoinnit, jotka yhdistyvät liikuntaan, säilyisivät tulevaisuudessa. Käyttötaideteokset ovat osa kaupungin taidekokoelmaa ja siirtyivät jo hallintokunnille. Hankkeen toiminta jatkuu tulevaisuudessa pienemmässä muodossa kuin kulttuurivuonna.

2000 & 11 omakuvaa

2000 & 11 omakuvaa oli Turun Ammattikorkeakoulun kuvataiteen koulutusohjelman tuottama hanke, jossa osallistujat ovat tehneet omia kuvia yhteisötaiteellisissa

työpajoissa eri menetelmillä. Alun perin ajatus oli koota 2000 turkulaisten tekemää omakuvaa ja 11 vieraiden taitelijoiden kuvaa. Hanke muodostui työpajoista ja näyttelyistä, jotka olivat esillä eri puolilla Turku; gallerioissa, museoissa tai julkisissa tiloissa (esim. Wiklundin ikkunassa lokakuussa ja ICT-talossa Kupittaalla ammattikorkeakoulun henkilöstön omakuvia). Näyttelyt vietiin myös Helsinkiin joulutammikuussa 2011–2012. Kuvat tehtiin erilaisilla menetelmillä: valokuvaamalla, piirtämällä, maalaamalla, kollaasilla, yhdistelmä- ja mediatekniikoilla.

Hankkeen tavoitteena on ollut tarjota mahdollisimman monelle turkulaiselle kokemusta omakuvan tekemisestä: olla taiteilija tuottamalla taiteellisesti laadukasta sisältöä ja saada teoksensa esille taidenäyttelyssä. 2000 & 11 omakuvaa -hankkeen kautta oli tavoitteena tehdä ajan-kuva Euroopan kulttuuripääkaupungista, totesi tuottaja Kaisa Lehto.

Osallistuminen

Hanke oli maksuton ja suunnattu eritoten turkulaisille. Ohjelmassa oli avoimia tapahtumia, joihin osallistui niin vaihto-opiskelijoita kuin ympäryskuntien kuten Salon, Kaarinan, Mynämäen ja Raision asukkaita. Osallistujat päättivät millä menetelmillä he olivat kiinnostuneet tekemään teoksen. Taitelijat olivat ohjaamassa osallistujia - jotkut osallistuivat enemmän sisällölliseen tekemiseen, jotkut taas antoivat osallistujille vapaat kädet. Näyttelyssä kaikki kuvien tekijänoikeudet olivat kuvan ottajalla eli sillä ihmisellä, joka omakuvassa esiintyy. Maahanmuuttajat osallistuivat eritoten koulussa tehdyissä työpajoissa.

Palaute hankkeesta kerättiin työpajojen osallistujilta, kahden hankkeen yhteydessä pidetyn seminaarin yleisöltä sekä näyttelyn avajaisissa. Palaute oli positiivista. Monet osallistujat kertoivat kokeneensa tulleen kuulluksi ja nähdyksi ensimmäistä kertaa, kun jollakulla on ollut aikaa ja kiinnostusta siihen, mitä heillä on sanottava. Toisaalta, jotkut vierailevat taiteilijat kokivat roolinsa liian pieneksi.

Hankkeen työryhmä otti suoraan yhteyttä osallistujaryhmiin ja tarjosi heille työpajoja. Tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja ikäjakauma osallistujia vanhuksista päiväkotikäisiin sekä esitellä erilaisia yhteisöjä, kuten työyhteisöt, harrastusryhmät, eläkeläiskerhot, työttömien ja mielenkuntoutujien järjestöt, vammaisjärjestöt, hoitolaitokset ja työkeskukset, koululuokat, päiväkotiryhmät, koulujen keittiön henkilökuntaryhmät, AMK:n

koulutuspäälliköt ja kielikeskusten henkilökunta, ja kesänuveto-yhteisöt. Osallistujaryhmien kokoamiseen käytettiin internetiä sekä kysyttiin vierailevilta taitelijoilta millaisten ryhmien kanssa he olisivat kiinnostuneita tekemään töitä. Hankkeen tiedottaminen ja markkinointi tapahtui Turku 2011 -säätiön sekä ammattikorkeakoulun tiedotuskanavia pitkin. Avoimia työpajoja on järjestetty isojen tapahtumien yhteydessä, kuten Turun Päivässä. Pyrkimys oli tavoittaa suurempi yleisöä hyödyntämällä olemassa olevia tapahtumia, sillä oma budjetti oli rajallinen. Hankkeessa ei ollut varaa lehti-ilmoituksiin eikä katumainontaan, vaan käytettiin enemmän puskaradioa. Jotta olisi saatu laajempi yleisö, erityistoimenpiteiksi voisi mainita itse tehdyn selvitystyön osallistujaryhmiä valittaessa. Useimmiten on työskennelty valmiiden ryhmien kanssa, koska oletettiin sen olevan helpompi tapa toimia silloin, kun ihmiset tuntevat toisensa jo etukäteen. Selvitystyön lisäksi lisätoimenpiteiksi voi laskea myös valmiuden järjestää työpajat tiloihin, joissa yhteisöt toimivat muutenkin. Hankkeessa toimivat opiskelijat ovat saaneet opintopisteitä työpanostaan vastaavasti ja jotkut heistä ovat saaneet myös palkkaa. Hankkeella on ollut vakaa teoreettinen tausta esimerkiksi siitä, mikä on omakuva ja mitä se ilmaisee, mitkä ovat yhteisötaiteen tavoitteet, sekä mitkä ovat osallisuuden vaikutukset kulttuuriin ja hyvinvointiin.

Tulevaisuuden suunnitelmat

2000 & 11 Omakuvaa -hankkeen toimintaryhmä teki jatkohankehakemuksen EU- kulttuuriohjelmaan syksyllä 2011. Tarkoitus oli brändätä hanke siten, että tulevissa Euroopan kulttuuripääkaupungeissa olisi omakuvaan liittyvä projekti. Maaliskuuhun 2012 mennessä 2000 & 11 Omakuvaa -hanke sai myönteisen rahoituspäätöksen EU:n Kulttuuri -ohjelmasta. Contemporary Self-Portraits -hanke vie Turun kulttuuripääkaupunkivuonna kehitetyn hankkeen Irlantiin, Latviaan, Ruotsiin ja Viroon (Turun Ammattikorkeakoulu, 2012). Lisäksi osa hankkeesta jatkuu myös Kuvataidekoulutuksen myötä sekä hyödyntämällä työryhmän jäsenien kokemuksia.

Kysyttäessä millaiset palvelut olisivat tarpeellisia jatkolle, Lehto arveli, että graafinen suunnittelu ja tiedotusapu, tekninen tuki internet-sivujen laatisemisessa ja levittämisessä olisivat hyödyllisiä jatkossa tapahtumien suunnittelussa. Lisäksi paikan sijainnilla on suuri rooli, esimerkiksi keskeisesti sijaitsevista toimitiloista, kuten 2011 Kulman tilat, joissa voi järjestää erilaista toimintaa, olisi apua jatkossakin.

Keski-ikäisten hiukset

Turun terveys- ja sosiaalitoimi koordinoi Keski-ikäisten hiukset -hankkeen, joka tuotti samannimisen musiikalin. Musikaalin esiintyjät olivat tavallisia turkulaisia keski-ikäisiä ihmisiä. Hankkeella oli kaksi tavoitetta: ensinnäkin tuottaa laadukas musiikali ja toiseksi lisätä turkulaisten keski-ikäisten hyvinvointia ja terveyttä.

Osallistuminen

Hanke suunnattiin kahdelle ryhmälle, esiintyjille ja yleisölle. Esiintyjiksi kutsuttiin henkisesti keski-ikäisiä, jotka eivät ole harrastaneet ennen musiikkia ja teatteria. Esiintyjät haettiin avoimella haulla. Jokainen, joka tuns itsensä keski-ikäiseksi, oli tervetullut. Parhaimmillaan jopa 200 oli mukana näyttelijänä, joista runsas 120 oli lopuksi esiintymässä. Rekrytointivaiheessa huomioitiin erityisesti maahanmuuttajat sekä työttömät. Yleisöksi ei haettu mitään tiettyä kohderyhmää, mutta odotetusti musiikalin yleisö koostui keski-ikäisistä ja samalla pyrittiin herättämään myös nuorten kiinnostusta.

Osana kokemusta hanke tarjosi esiintyjille mahdollisuuden osallistua elämänhallintaryhmiin sekä terveystarkastuksiin musiikalia ennen ja/tai jälkeen. Keski-ikäisten hiukset -musiikalia pidettiin prosessina, joka pyrki edistämään hyvinvointia ja terveyttä. Hankkeen loppuvaiheessa tehtiin kysely, jossa esiintyjät saivat erikseen arvioida mm. jos tai miten heidän hyvinvointinsa on muuttunut. Alustavien tulosten mukaan $\frac{3}{4}$ vastaajista totesi, että heidän hyvinvointinsa on parantunut hankkeen aikana. Kolmasosa heistä oli kokenut, että terveys oli parantunut. Lisäksi osallistujat kirjoittivat kertomuksia (n. 40 kpl), joita tutkittiin hankkeen jälkeen (Felixson et al. 2012). Osallistujien parissa vallitsi positiivinen mieliala, yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen ja koettiin voimaantumista. Osallistujilta ja yleisöltä on saatu pääosin positiivista palautetta, joskin hieman kritiikkiäkin. Lisäksi hanketta on tarkasteltu osana kulttuuripääkaupunkivuoden virallista arviointia.

Hanke teki tiivistä yhteistyötä Turku 2011-säätiön kanssa. Markkinointitukea ja medianäkyvyyttä, kuten suoraa lehti- ja radiomarkkinointia, tuli säätiön kanavia pitkin jo suunnitteluvaiheessa. Turun Sanomissa olleiden lehti-ilmoitusten jälkeen kaikki kahdeksan näytöstä olivat loppumyytyjä. Hankkeesta tiedotettiin myös Turun sosiaali- ja terveystoimen viestiyksikön kautta.

Kohdennetulla markkinoinnilla esiintyjiksi tavoitettiin erilaisia ikäisiä ihmisiä, maahanmuuttajia ja työt-

tömiä. Järjestöille, jotka tekevät yhteistyötä näiden erityisryhmien kanssa oli lähetetty erilisiä tiedotteita. Maahanmuuttajilta olisi toivottu aktiivisempaa osallistumista näyttämöllä, muutamia tapauksia lukuun ottamatta. Tehokkain tapa rekrytoida oli niin sanottu ”viidakkorumpu”. Turun Sanomien lehti-ilmoituksen lisäksi esityksiä markkinoitiin Go Finlandin sivuilla sekä esiintyjien omille tuttaville. Tehokkaimpana markkinointikanavana pidettiin lehti-ilmoituksia.

Kaikki esiintyjät olivat vapaaehtoisia. Muita vapaaehtoisia osallistui avustajan roolissa, kuten alan opiskelijoita valaistus- sekä äänimiesten apuna sekä kampaamoharjoittelijoita ja meikkiavustajia. Lipunmyynnissä toimi Turku 2011-säätiön vapaaehtoisia. Ammattikorkeakoulun opiskelijat olivat keskeisessä asemassa hankkeen hyvinvointiosiossa, sillä he vetivät elämänhallintaryhmiä ja tekivät terveystarkastukset. Tutkimusyhteistyötä tehtiin sekä ammattikorkeakoulun (Felixson et al. 2012) että Turun yliopiston kanssa (Teerijoki 2011).

Tulevaisuuden suunnitelmat

Keski-ikäisten hiukset -hanke päättyi toukokuussa 2011. Hankkeeseen liittyvä tutkimustoiminta kuitenkin jatkui. Rahoituksesta riippuen hankkeen työryhmä harkitsee uuden kyselyn toteuttamista, jolla on tarkoitus arvioida pitkäaikaisvaikutuksia. Hankkeen myötä esiintyjien keskuudessa muodostui vahva epävirallinen sosiaalinen verkosto. Hankkeella on ollut sisällöllistä jatkuvuutta myös osallistujien harrastustoiminnassa: on perustettu lauluyhtye, liitytty kuoroihin, osallistuttu muihin kulttuurihankkeisiin (esim. Taistelu Turusta -hankkeessa oli mukana yli 30 Keski-ikäisten hiukset -osallistujaa), osallistuttu kesäteatteritoimintaan, nuorisoteatteriin Luvialla (helmikuussa 2012) tai Keski-ikäisten päivillä. Osa esiintyjistä on käynyt myös vanhainkodeissa esiintymässä pienimuotoisesti. Lisäksi he ovat järjestäneet Tukholman matkan ja osa tapaa toisiaan kerran kuussa. Mukana olleet ovat saaneet uusia ystäviä. Monelle oli iso kynnys lähteä mukaan, mutta sen ylitettyään he ovat saaneet rohkeutta tehdä muitakin suuria päätöksiä; on muun muassa lähdetty jatkamaan keskenjääneitä opiskeluita, aloitettu uusi opiskelu, vaihdettu työpaikkaa – asioita, joita on harkittu mutta ei ole aiemmin uskallettu tehdä.

Meidän perhe

Meidän perhe oli valokuvaaja Tuomo Mannisen tuottama hanke. Sillä oli edeltäjä, sillä Manninen teki jo vuon-

na 2010 Bochumin taidemuseoon näyttelyn, joka oli yksi Ruhrin 2010 Euroopan kulttuuripääkaupunki -hankkeista. Näyttely koostui kuvista, joissa esiintyi kymmenestä eri maista tulleita islamilaisia perheitä ympäri Ruhrin aluetta. Näyttelyssä syntyi ajatus vastaavasta projektista Turussa, kulttuuripääkaupunkivuoden aikana, johon osallistui turkulaisia maahanmuuttajia / muslimiperheitä. Hanke oli tarkoitus toteuttaa syksyllä 2011, mutta aikataulua nopeutettiin ja tapahtuma järjestettiin jo huhtikuun alussa. Tavoitteena oli tuottaa laadukas taiteellinen työ, jota tulisi arvostella ensisijaisesti visuaalisen kriteerin. Hankkeeseen kuului vahva yhteiskunnallisuus: maahanmuuton, erilaisuuden, erisyyden, erikielisuuden ja eriuskontoisuuden teemat. Hankkeen ”näyttämöt” olivat Turun pääkirjasto, jonka ulkoseinälle työt projisoitiin, ja toria reunustava Wiklundin valotaulu, jolla ne myös pyörivät.

Osallisuus

Hanke oli suunnattu ”ensisijaisesti kaikille”, mukaan lukien ohikulkijat ja torilla bussia odottavat tai niillä matkustavat. Hanke koostui erilaisista moduuleista kuten avajaiset, näyttelyt, avoimien ovien päivät ja keskustelutilaisuudet. Avajaisviikonloppuna oli moskeijassa avoimien ovien päivä, jossa koululaisilla oli mahdollisuus tavata muslimeja ja esittää heille kysymyksiä. Tilaisuudessa oli kansanvalistuksellisia, selkeästi pedagogisia elementtejä. Avajaisseminaarin ja moskeijan avoimien ovien yleisömäärä oli rajattu. Arvion mukaan paikalla oli noin 200 ihmistä, joista puolet oli kantaväestöä ja toinen puoli nuoria muslimeja. Sekä seminaarissa että koululaisten kyselytunnilla yleisö loi itse tapahtuman; maahanmuuttajat olivat teoksessa samaan aikaan sekä objekteja että subjekteja.

Palautetta hankkeesta on tullut ihmisten lausumien kommenttien muodossa ja postitse. Palaute on ollut erittäin positiivista. Lähtökohtaisesti hanke tavoitti suuremman yleisön, kun kuvat projisoitiin julkisiin tiloihin. Hankkeesta tiedotettiin Turku 2011 -säätien sivujen kautta, nuorten muslimien foorumilla ja Facebook-ryhmässä sekä lentolehtisillä suoraan moskeijoissa. Maahanmuuttajat olivat tiedotuksessa koko ajan mukana. Jotta olisi tavoitettu suurempi yleisö, hanketta esiteltiin muutamassa moskeijassa niissä käyville. **Niinpä islamilaisessa yhteisössä tietoisuus tapahtumasta oli korkea.** Kuvat olivat nähtävissä myös internetissä koko ajan. Vapaaehtoisia oli mukana avajaisviikonloppuna, töiden asennusvaiheessa ja seminaarin tukitoimissa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Manninen totesi, että tämänkaltaisen hanke luo itsensä uudelleen joka kerta. Mannisella ei ollut konkreettisia suunnitelmia, mutta hän tunnusti, että ”useimmiten ei ole kahta ilman kolmatta.” ”En yhtään epäile, että tähän hankkeeseen joutuu vielä palamaan. On niin mielenkiintoinen tapa käsitellä ihmisiä [...] Uskon, että palaan tähän”, hän sanoi haastattelussa.

Turku 2011 Pihakilpailu

Turku 2011 Pihakilpailu -hankkeen tuottivat Turun Pientalojen keskusjärjestö ja Turku seura, yhteistyössä Turun kaupungin, Varsinais-Suomen kiinteistöyhdistyksen ja Turun Yrittäjien kanssa. Hankkeen tavoite oli koko kaupungin pihojen kunnostaminen Kulttuuripääkaupunkivuoden kunniaksi. Päämääränä oli saada yksityishenkilöt kunnostamaan oma pihansa sekä palvelutalot, sairaalat, yritykset ja taloyhtiöt kunnostamaan julkisia pihvoja, totesi Turun Pientalojen keskusjärjestön sihteeri Heljä Niemi. Kulttuuripääkaupunkia juhliittiin eri teemoilla, kuten Turku-tulppaanilla ja -pelargonialla. Turku-seuran toiminnanjohtaja Kristiina Syrjäsoo koki pihakilpailussa edustettuna olleen puutarhakulttuurin yhtenä monista tavoista tuoda Kulttuuripääkaupunkivuotta esiin Turun asukkaille.

Osallistuminen

Alueraadit, jotka koostuivat paikallisista asukas- ja omakotiyhdistyksistä, valitsivat omalta alueeltaan pihvoja ja ilmoittivat niitä kilpailuun. Pihat saattoivat olla asuintalojen pihvoja tai julkisia piha-alueita, kuten vanhusten palvelutalojen tai koulujen pihvoja. Raateja käytettiin, koska ei ollut mahdollista, että tuomaristo olisi kiertänyt kaikki pihat tai ottanut suoraan yhteyttä kaikkien pihojen asukkaisiin. Tapahtuma oli kaikille avoin, sillä kuka tahansa saattoi ilmoittaa omansa tai jonkun muun pihan alueraadeille. Tavoiteyleisö kattoi periaatteessa kaikki kaupungin asukkaat:heitä, jotka eivät ole mukana kilpailussa kannustettiin menemään katsomaan naapureiden pihaa; lisäksi kaupunkilaisille annettiin mahdollisuus osallistua Paras Piha -nettiaänestykseen Turku 2011-säätien sivuilla. Erityinen kohderyhmä olivat asukasaktiivit eri puolilla kaupunkia sekä omakotiyhdistykset ja kaupunginosaseurat.

Osallistujamäärän katsottiin kasvaneen, kun tapahtuma järjestettiin kulttuuripääkaupungin yhteydessä. Vuoden 2011 pihakilpailu oli laajin, vaikka tapahtuma on järjestetty 1970-luvulta lähtien. Osallistujien houkuttelemiseen mukaan ei kuitenkaan ollut helppoa. Osallistujat olivat tyytyväisiä siihen, ettei ”liikaa tyrkytelty” ja he saivat päättää haluavatko he lähteä mukaan kilpailuun. Palautetta hankkeesta on saatu esimerkiksi netin avulla, kun kaupunkilaiset kävivät äänestämässä parasta pihaa. Noin 2500 annettua ääntä (yksi ihminen saattoi äänestää useampaa pihaa) kertovat Syrjäsuon mielestä kiinnostuksesta tapahtumaa kohtaan. Turku 2011 -teematuotteita myyneet puutarhurit kertoivat, että Turku 2011-tulppaaneja ja -pelargoneja on hankittu vilkkaasti vuoden aikana. Tämän kaltainen palaute on ollut välillistä. Pihakilpailu ratkesi vain viikko ennen kuin haastattelu tätä raporttia varten tehtiin, joten yleisempää palautetta ei oltu vielä silloin saatu.

Hankkeelle saatu rahoitus mahdollisti laajan ja tehokkaan tiedottamisen, jolla pyrittiin tavoittamaan laaja yleisö. Hankkeelle perustettiin erillinen tiedotusryhmä. Pihakilpailu julistettiin avatuksi ja kulttuurivuoden teemavärin oranssin värinen Turku 2011-tulppaani esiteltiin puutarhamessuilla keväällä 2010. Turku 2011-tulppaanin ja -pelargonian avulla oli mahdollisuuksia järjestää erilisiä tiedotustilaisuuksia enemmän kuin aiempina kertoina. Turku 2011 -säätien kautta saatiin myös hyvin tiedotusapua. Tietoa levitettiin myös nettisivujen kautta, sähköpostilla, erillisillä mediatiedotteilla, palkintolautakunnan ja alueraatien jäsenten verkostojen kautta, lehti-ilmoituksella Turun Sanomissa, Turun Omakotilehdessä, Turku-seuran jäsenlehdessä, Turun Pientalojen keskusjärjestön julkaisemassa lehdessä sekä radiossa. Hankkeen käytännön järjestelyihin osallistui lukuisia vapaaehtoisia, kaikki hankkeeseen osallistuneiden ja heidän lähipiirinsä joukosta.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Pihakilpailuja jatketaan tulevina vuosina. Tarkoitus on myös järjestää tutustumiskäyntejä kohteisiin, jotka olivat suosittuja kulttuuripääkaupunkivuoden Pihakilpailussa. Haastattelua tehdessä kerrottiin, että Turun Pientalojen keskusjärjestön lehdessä on suunnitteilla esittää kuvia voittajien pihoista kesällä 2012. Seuraava pihakilpailu järjestetään neljä vuoden kuluttua ja sen arvioidaan olevan pienempimuotoinen. Kulttuuripääkaupunkivuoden ja Turku 2011 -säätien yhteistyön ansiosta hankkeesta vastaavat tahot saivat uusia yhteistyökumppaneita. Kukkahankkeiden yhteydessä on luotu uusia suhteita

puutarhureihin, joita tulee hyödyntämään jatkossakin. Verkoston kasvattaminen on koettu tärkeäksi asiaksi tulevaisuuden kannalta.

Salo 2011: Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto

Salon kaupunki osallistui Kulttuuripääkaupunkivuoden kahteen hankkeeseen, jotka olivat Kulttuurikuntoilun keskuspuisto ja Pimeyden 876 sävyä. Molemmat hankkeet tuotettiin myös Turussa, Turun kaupungin alaisuudessa Kulttuuripääkaupunkivuoden aikana. Salon kaupunki toteutti kuitenkin paikallisesti omaa kulttuuriohjelmansa. Ohjelma ideoitiin siten, että joka kaudelle oli oma teemansa, jonka mukaisia tapahtumia järjestettiin.

Osallistuminen

Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hanke oli suunnattu aikuisväestölle, mutta siihen osallistui myös lapsiryhmiä. Hanke keskittyi Salon keskusta-alueelle ja tavoitteina oli tuoda esiin Salon arjen kulttuuria sekä saada kaupunkilaisia osallistumaan hankkeen toteuttamiseen. Yleisö koostui kulttuuriaktiiveista, lapsista ja myös kulttuurista vähemmän kiinnostuneista. Tämä näkemys perustuu projektikoordinaattori Elina Välttilän omaan tuntumaan, sillä varsinaisia yleisöselvityksiä ei tehty. Yleisö osallistui tekemiseen erilaisessa muodossa, esimerkiksi avajaisiin koottiin kaupunkilaisista joukkoja, jotka kulkivat esivalaisijoina ympäri kaupunkia valaisemassa erilaisia rakennuksia. Jokivarren puistossa ihmiset osallistuivat yhdessä erilaisiin puutarhatehtäviin (kaupungissa on istutettu kirsikkapuita) ja nuoret osallistuivat erilaisissa joukkueissa polkupyörän tuunauskilpailuun. Maaliskuun tapahtuman yhteydessä nuoret, joilla ei ollut aiempaa teatterikokemusta perustivat teatteriryhmän. Heitä ohjasi ammattilainen ja lopputuloksena syntyi teatteriesitys, joka esitettiin kauppakeskuksessa vilkkaaseen aikaan. Osallistujat ovat laatineet kirjallisen raportin, josta selvisi, että teatteriesityksen valmistaminen oli heille hyvin opettava kokemus. Nuorten oma *Friends Production* -elokuvamediaryhmä seurasi niin ikään teatteriprojektin harjoituksiaan ja tuotannon syntymistä ja teki asiasta dokumenttifilmin. Vähän mutta positiivista palautetta hankkeesta on saatu sähköpostitse ja Salon Seudun sanomien tekstiviestipalstalla.

Hanke tavoitteli mahdollisimman suurta yleisöä yhtäältä pitämällä suurimman osa tapahtumista maksuttomi-

na ja toisaalta ottamalla suoraan yhteyttä kouluihin ja päiväkodeihin niissä tapahtumissa, joihin lapsiryhmien oli mahdollista osallistua. Saavutettavuuteen pyrittiin vaikuttamaan myös vuodenaika huomioon ottaen: kesäkuussa toteutettiin julkiseen tilaan Sarjakuvapolku-teos, joka johdatti torilta taidemuseolle ja oli näkyvillä noin kuukauden ajan.

Hankkeen tiedotus koostui erilaisista keinoista, kuten silta-banderollista 2011 vuoden aikana, kuukausittaisista mediatiedotteista, yhdestä lehtimainoksesta per kuukausi kahdessa eri lehdessä sekä keskustan valotaulujen kuukausittain vaihtuvilla teemamainoksilla. Tiedottamiseen käytettiin myös internet-sivuja sekä sosiaalista mediaa (Facebook-ryhmä). Suoramarkkinointi kohdennettiin paitsi lapsille myös kulttuuriyhdistyksille. Välttämättömien tietojen mukaan nämä kulttuuriyhdistykset tekivät yhteistyötä osittain keskenään ja osittain yritysten kanssa.

Hankeohjelmaan painopisteet olivat arjen kulttuurissa, yhdessä tekemisessä ja maksuttomuudessa. Haastattelusta kävi ilmi, että kohderyhmän ominaisuudet sekä elämäntavat ovat tuttuja, mikä oli otettu huomioon hankkeen ohjelmassa. Salon alueella liikunnan osuutta vapaa-ajantoiminnoissa pidetään vahvana, joten ohjelmaan suunniteltiin liikuntapainotteisia tapahtumia sekä julkisissa tiloissa tapahtuvia matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia, joihin oli helppo tulla ja jotka olivat esillä pidemmän aikaa.

Erityisryhmät huomioitiin tekemällä yhteistyötä muiden hankkeiden, etenkin Salon kaupungin omien Hymykuopat ja POLKU-hankkeiden kanssa. Jälkimmäinen kohdistuu lasten ja nuorten kulttuurikasvatukseen. Vanhusten palveluiden turvaamiseksi tehtiin Vanhuksen Arjen kulttuurisuunnitelma. Helmikuun tanssi ja liike-teeman yhteydessä tanssitaiteilija kiersi päiväkoteja pitäen niissä tanssityöpajoja.

Salon kaupungilla oli yhteistyötä yliopiston kanssa Turun Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hankkeen kautta. Paikallisten oppilaitosten kanssa tehtiin niin ikään yhteistyötä siten, että opiskelijat osallistuneet teosten tekemiseen ja harjoittelijat avustivat tuotannollisissa tehtävissä.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Haastattelun ajankohtana jatkorahoitusta hankkeelle oli haettu osana yleisen kulttuuritoiminnan kehittämistä Salossa. Hakemus on suoraa jatkoa Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hankkeelle. Salossa teetettiin kartoitus, jossa tarkasteltiin erilaisia toimintamalleja ja yhteistyö-

kuvioita, jotka syntyivät Kulttuuripääkaupunkivuoden aikana, ja miten niitä voidaan tukea jatkossa. Siinä todettiin, että yhteistyötä tulisi jatkaa niin Turun kaupungin kuin myös paikallisten yhdistysten ja oppilaitosten kanssa kulttuurivuoden tapaan.

Taiteilija naapurina

Taiteilija naapurina -hankkeen päätavoitteena oli tuoda Kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaa ja kulttuuritarjontaa keskustan ulkopuolisille asuinalueille, erityisesti lähioihin. Hanke toteutettiin yhteistyössä lähikirjastoverkostoston kanssa. Sen kautta valittiin myös ne kaupunginosat, joissa hanke toteutettiin. Turun lähiöistä Taiteilija naapurina -hanke vieraili Varissuon, Hirvensalon, Lausteen, Pansion, Runosmäen, Jyrkkälän, Ilpoisten ja Maarian kirjastoissa. Yleisenä tavoitteena oli nostaa esille kaupunginosan erityispiirteitä ja huomioida asukkaiden näkemyksiä omasta asuinalueesta taidetoiminnan kautta. Kaikissa kirjastoissa kiersi matkamuseojen työpaja, jossa osallistujat päättivät, mikä oman asuinalueen erikoisuus voisi olla. Hanke pyrki tarjoamaan myös ammattitaiteilijoille mahdollisuuksia tarkastella kaupunginosaa taidetyöskentelyn kautta. Tavoitteena oli lisäksi luoda ohjelma, joka yllättää arjessa, aktivoi ja osallistuttaa, kannustaa tulemaan mukaan uuteen ja erilaiseen harrastukseen, avaa silmiä tarkastelemaan tuttuja kotikulmia uudella tavalla. Koordinaattori Suvi Aarnio kuvasi hankkeen toimintaa normaalin arjen päällisenä plussana, johon voi osallistua tietoisesti tai törmätä vahingossa.

Osallistuminen

Hankkeen kohderyhmä olivat kaikki kaupunginosan asukkaat. Tapahtumien ja työpajojen teemat riippuivat kohdeyleisöstä, esimerkiksi jotkut työpajat oli suunnattu erityisesti lapsille. Työpajojen osallistujat tekivät itse oman teoksensa. Raunistulassa tehtiin tanssi- ja kuvataidetta yhdistävä Oma kaava, kaunis kaava -projekti, jossa ammattitaiteilijat ohjasivat amatööriyhmää ja loivat yhdessä esityksen. Kaupunginosissa tehtiin myös neljä niin sanottua minimatkaopasta, joiden tarkoitus oli innostuttaa kaupunkilaisia ja vierailevia tutkimaan, mistä Turku kokonaisuudessaan koostuu. Tärkeää oli, että tekijät ja yleisö pääsisivät osallistumaan yhdessä.

Osa toiminnasta oli suunnattu maahanmuuttajille ja monikulttuurisissa lähioissa kuten Varissuo, Runosmäki, Pansio tai Jyrkkälä, monikulttuurisuus ja maahanmuut-

tajien osallisuus tuli kuin luonnostaan. Etuna oli, että hankekoordinaattori oli aiemmin tehnyt tiivistä yhteistyötä Turun kulttuuriasiakeskukseen kanslian kanssa, jonne Taiteilija naapurina -hanke sijoittui, ja jossa koordinoidaan myös kaupungin maahanmuutto- ja monikulttuurisuuspalveluita.

Työpajojen ja tapahtumien myötä yleisöltä ja osallistujilta saatu palaute oli hyvin suoraa. Ihmiset olivat tyytyväisiä siihen, että kirjastoissa järjestetään tapahtumia. He olivat myös halukkaita osallistumaan, koska pelättiin, että jos nyt ei osallistuta, tulevaisuudessa ei enää järjestetä tapahtumia. Palautetta tuli myös Jouna Karsin kahteen turkulaiseen Prismaan sijoittuneisiin teoksiin liittyen. Tavaratalojen johtajat yllättyivät siitä, että taide- teokset voivat olla esillä sellaisissa paikoissa ja kokivat yhteistyön silmät avaavana ja ”jännänä”. Työpajoissa, jossa oli lapsia mukana, palautetta tuli viimeisen työpajan yhteydessä: ”nyt kun tää loppu, koska sä tuut uudestaan?” Aarnio kertoi.

Hankkeesta tiedotettiin kirjastoissa julisteilla ja viidakorumpu -markkinointiperiaatteella – eli kirjastovirkailijoiden rooli oli informoida asiakkaita tulevista tapahtumista. Lisäksi hankkeella oli omat ja Turku 2011 -säätion nettisivut, Facebook-ryhmä ja sen ohjelmasta tiedotettiin Turun kaupungin kulttuuri- ja tapahtumakalenterissa. Hankkeella oli myös ilmoituksia paikallisissa ilmaisjakelulehdissä (esim. Kulmakunta, joka ilmestyy Itä-Turun alueella) sekä julisteina ostoskeskusten ja kauppojen ilmoitustauluilla. Sanaa välitettiin myös erilaisten omien verkostojen kautta alueella asuville tutuille. Paikallisen yleisön saaminen tapahtumiin oli tehokasta, koska viesti siitä tuli elinympäristöstä, kuten kirjastosta, kaupasta tai tutulta. Osallistujien määrä vaihteli muutamien ihmisten työpajoista suuriin koululaistapahtumiin. Varissuon kirjastossa pidettyihin meksikolaiset kuolleidenpäivät -juhliin osallistui noin 200 ihmistä.

Hanke pyrki tavoittamaan ihmisiä, joilla oli jo valmiiksi kiinnostusta omaan asuinalueeseen liittyviin asioihin tai niitä, joita voisi helposti houkuttaa toimintaan mukaan. Hankkeen resurssit eivät olisi riittäneet tavoittelevaan massoja. Tästä huolimatta pyrittiin tavoittamaan isompi yleisö mahdollisimman laajalla tiedotuksella paikallisia kanavia pitkin, sekä tietenkin tarjoamalla kiinnostavaa ohjelmaa.

Suuri kohderyhmä olivat kunkin kaupunginosan asukkaat, joita pyrittiin tavoittamaan alueyhdistysten sekä monikulttuurisuuspalvelujen ja maahanmuuttoyhdistysten kautta, joilla on kaikilla omat jäsenrekisterit, tie-

dotuskanavat ja sähköpostilistat. Yleismarkkinointikampanjaa varten tehtiin ”Ei mainoksia” - mainostarra, jonka pystyi halutessaan liimaamaan kotiovelle. Budjetti ei sallinut suuremman mittakaavan markkinointitoimenpiteitä, kuten bussimainontakampanjoita.

Ohjelma tapahtui paikallisesti omalla asuinalueella, joten ihmisten ei tarvinnut lähteä muualle. Asukkaat olivat aktiivisesti tapahtumissa mukana. Osallistujan roolin lisäksi he esimerkiksi hakivat tavarat tai katsoivat jonkun lapsiryhmän perään. Asukasaktiiveja oli vapaaehtoisesti mukana rakentamassa kaupunginosa-näyttelyä sekä erilaisissa asiantuntijatehtävissä, koska he tuntevat kaupunginosansa parhaiten. Turku 2011 -säätion vapaaehtoisia käytettiin avustavissa tehtävissä suuremmissa tapahtumassa. Taiteilija naapurina -hanke teki *Lyhtypiknikä* varten lyhtypajat (osa Pimeyden 876 sävyä -hanketta), jossa säätion vapaaehtoisia oli mukana avustamassa ja ohjaamassa toimintaa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Taiteilija naapurina -hanke on jatkoa Turun kaupungin yhteisötaide -hankkeelle, joka toimi vuosien 2005–2008 välisenä aikana. Keskustelua Taiteilija naapurina -hankkeen jatkosta on käyty Turun kulttuuriasiainkeskuksen kanssa. Aarnio totesi, että hän on tekemässä pienimuotoista pilottia Runosmäkeen 2012 vuoden alussa. Lisäksi Taidetalkkari ja Herukkahetki -yhteisötaidetapahtumat toimivat osana EVIVA-hanketta keväästä 2012 loppu vuoteen asti.

Kölniläisistä ja turkulaisista taiteilijoista koostuva *Dialog Cities* -työryhmä, joka perustettiin Taiteilija naapurina -hankkeen puitteissa, jatkaa myös toimintansa. 2011-vuoden aikana pidettiin näyttelyt Galleria Maaret Finnbergissä sekä Turku Touringin ja Hotelli Börsin tiloissa. Kokonaisuus vierailee vuoden 2012 aikana Kölnissä ja täydentyy uusilla teoksilla. Kaupunginosista tehdyt Minimatkaoppaat jäävät pysyvästi saataville verkossa, osana Turun kulttuuriasiainkeskuksen kulttuurisen hyvinvoinnin sivustoa.

Klaffi – Minun Turkuni

Hankkeen tuotti helsinkiläinen yritys Frame Graphics Oy. Klaffi – Minun Turkuni oli elokuvatyöpaja, jossa osallistajat pääsivät tekemään lyhytelokuvan ammattilaisten ohjauksessa. Kulttuurin tuottamisen näkökulmasta tavoitteena oli luoda ohjelma, johon ihmiset pystyvät osallistumaan, ei pelkästään katsojana, vaan kokeile-

maan itse elokuvantekoa alusta loppuun. Elokuvapajat kestivät noin 3-4 tuntia, käsikirjoituksen ideoinnista editointiin ja ensi-illan viettämiseen. Yrityksen näkökulmasta tarkoitus oli saada Klaffi-palvelu tunnetuksi Turun alueella.

Osallistuminen

Tuottaja Sanna Suopään mukaan hanke oli suunniteltu kaikille kulttuuripääkaupungissa käyville, mukaan lukien koulu- ja yritysryhmät sekä yksityiset ihmiset. Yleisön monimuotoisuutta on seurattu laskutuksesta sekä syksyllä 2011 täytetyistä palautelomakkeista. Kaupunkilaiset osallistuivat elokuvapajoihin tekemällä omia lyhytelokuvia. Pääsääntöisesti osallistujat antoivat suoraa positiivista palautetta, eli hanke herätti innostusta ja oli osallistujille palkitseva kokemus. Yritysassiakkaiden tapauksessa on otettu yhteyttä ja pyydetty referenssiä jota voisi hyödyntää omassa jatkomarkkinoinnissa.

Hanke pyrki tiedotuksessaan hyödyntämään Turku 2011 -säätien kanavia ja uutiskirjeitä. Tietoa levitettiin verkkosivujen, YouTubeen ja Facebook-sivujen kautta. Esimerkiksi YouTubeen on ladattu valmiita videoita, joita jaettiin kaveripiirille tai sukulaisille. Tietoisuutta hankkeesta lisättiin postereilla, flyereilla ja julisteilla, jotka olivat näkyvillä eri puolilla kaupunkia ja joita ohjaajat myös kävivät jakamassa erilaisissa tilaisuuksissa. Hanketta markkinoitiin myös suorilla yhteydenotoilla. Myös kouluille lähetettiin tiedotteita suoraan, mutta vaikka innostusta löytyikin, heillä ei ollut taloudellisia resursseja osallistua Klaffi-elokuvatyöpajoihin. Tuotantoa levitettiin laajasti Turun seudulla, esimerkiksi yrittäjien järjestön kautta järjestettiin Mynämäen koulussa tapahtuma, johon osallistui odotetusti enimmäkseen koululaisia. Tuotannossa on ollut mukana vapaaehtoisia viestinnän tai elokuva-alan opiskelijoita avustavissa tehtävissä.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Hankkeen toimintaa on jatkettu yritystoiminnan puitteissa ja on tarkoitus jatkaa edelleen, erityisesti pääkaupunkiseudulla. Markkinointia ja viestintää on suunnattu eri kohderyhmille, kuten yritysmaailmaan, kouluihin ja kunnille. Toimintaa vahvistetaan ensin Suomessa, mutta mahdollisuutta viedä Klaffi-palvelu ulkomaille on myös pohdittu, sillä mallia pystyisi hyödyntämään muissakin maissa.

Klaffin toimitilojen kohtalo Turussa on ratkaisematta, sillä Frame Graphicsin haastatteluajankohdan toimintamalli vie palvelun asiakkaan luokse. Frame Graphics

Oy on solminut erilaisia yhteistyö-kumppanuuksia, joita aiotaan lisätä myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi Linnanmäen kanssa on tehty yhteistyösopimus, jonka pohjalta yritysasiakkaat voivat tehdä lyhytelokuvia Linnanmäen tiloissa.

Turku³⁶⁵

Turku³⁶⁵ oli vuoden kestävä kaupunkitaidekokonaisuus, jossa tehtiin eri osallistujien ja yleisön kanssa useita teoksia julkisissa tiloissa. Teokset olivat ilmaisia kävijöille ja kokeilijoille. Tarkoitus oli tehdä erilaisia pieniä teoksia, jotka voivat yllättää kaduilla ilman, että yleisö olisi tietoisesti tullut johonkin tapahtumaan. Hankkeen taiteellisenä johtajana toimi Meiju Niskala, jolla on laaja kokemus kaupunkitaideprojekteista. Kohderyhmää olivat kaikki kaupunkilaiset ja julkisissa tiloissa liikkuvat ihmiset, ikään ja sukupuolen katsomatta.

Osallistuminen

Hallinnosta vastaavan Riku Lievosen mielestä kaupunkitaide leimataan helposti nuorten kaupunkilaisten taidemuodoksi. Turku³⁶⁵:een osallistui kuitenkin paljon aikuisyleisöä. Yleisö ja kävijät olivat kaikkien ikäisiä, mutta eniten osallistuivat 40-50 -vuotiaat naiset. Osa tapahtumista oli hyvin paikkasidonnaisia, esimerkiksi Pallivahan pitsikudotukseen osallistui paljon Pallivahan asukkaita ja kaupunginosa-aktiiveja. Lapset osallistuivat muun muassa agentti-tehtäviin *Hyvän Julistajat* -tapahtumassa keväällä 2011, jolloin kaupunkiin levitettiin onnenkeksejä ja origamiriipuksia.

Hankkeen toiminnasta tehdyn yleisöselvityksen mukaan yli 3000 kaupunkilaista oli tekemässä Turku³⁶⁵:n teoksia, Lievonen kertoi. Kakolan vankila-alueen kiertäneessä *Paraatimatto joutomaalle* -teoksessa oli noin 500 kutojaa, jotka tekivät kukin itse maton osaan ja palat liitettiin yhteen. Valtaosa kutojista oli myös avajaisissa. Noin 52 päiväkotia ja koululuokkaa osallistui kummikouluna läpi vuoden kestäneisiin *Arjen löytöretkeilijät* ja *Viikkotehtäviä* -tapahtumiin, joihin kuului päivittäisiä ja viikkotaisia tehtäviä. Esimerkiksi varjokuvien keruuta, runojen kirjoittamista ja ympäristön muokkausta taiteen keinoilla.

Taideakatemian agenttiosio -tapahtumassa osallistutettiin luokkaopettajaksi valmistuvia opiskelijoita. Opiskelijat tekivät itse teoksen julkisen tilaan taiteellisen johtajan ohjauksessa. Muutamia henkilöitä, joiden puhekieli on englanti, osallistui myös hankkeen toimintaan.

Osallistujilta ja yleisöltä on tullut palautetta hankkeen netti-sivuille. Myös suora palautetta saatiin esimerkiksi Turun Sunnuntaimaalarit -yhdistyksen aktiiveilta. *Taide-klinikka* -tapahtumat olivat suunnattuja suurille ryhmille, jotka tekivät yhdessä taiteilijan kanssa julkisen tilan kaupunkitaideteoksia ja -performansseja. Palaute niistä oli todella positiivista.

Hanke sai medianäkyvyyttä Turun Sanomissa sekä muussa paikallisessa mediassa. Tiedotus tapahtui flyereilla, omilla verkkosivuilla ja Turku 2011 -säätien tapahtumakalenterin kautta. Hankkeen taiteellinen johtaja Meiju Niskala oli kulttuurivuoden aikana joka viikko YLE:n radion haastattelussa, jossa keskusteltiin viikon sisällöstä. Teosten luonteesta riippuen suoramarkkinointi suunnattiin alueaktiiveille: Pallivahassa pyrittiin ottamaan yhteyttä alueen keskeisiin toimijoihin, *Kakolan huutajien* työpajaan kutsuttiin erityisesti lähialueen ihmisiä esimerkiksi jakamalla tiedotteita Kakolan ympärillä oleviin isoihin kerrostaloihin. Turku³⁶⁵ -hankkeen teosten ideointi lähti paikoista joissa ne tapahtuivat. Esimerkiksi huutajien työpaja ideoitiin, kun kaupunkilaiset kävivät katsomassa Kakolan ympäri kudottua mattoa. Samalla pyrittiin huomioimaan kaikki näissä julkisissa tiloissa liikkuvat. Viikon kestävässä *Bussitaidetapahtumassa* yli 1000 matkustajaa teki bussimatkat aidetta. Osallistuneet kuuluivat kaikkiin ikäluokkiin: oli sekä lasten, nuorten että aikuisten tekemiä kortteja.

Hankkeeseen osallistui myös Turku 2011 -säätien vapaaehtoisia, joita hanke myös onnistui sitouttamaan poikkeuksellisen hyvin. Tiettyä vapaaehtoisia osallistuivat lähes kaikkiin teoksiin, joissa heidän apunsa oli tarpeellista. Viimeiseen teokseen (*Lahjapakettin*-talkoot) osallistui 14 kulttuuripääkaupunkisäätien vapaaehtoista. Vapaaehtoisilla oli monipuolisia tehtäviä: he leimasivat käsipyyhkeitä, jakoivat ystävänpäiväkortteja vanhainkoteihin, huolsivat huonoon kuntoon jääneitä rutilöitä ja patsaita kaupungilla. Kaikki tapahtumat, joissa vapaaehtoisia käytettiin olivat "esityksellisiä tapahtumia". Ennen tapahtumia vapaaehtoisia opastettiin "miten otetaan ihmiset vastaan, mitä heille sanotaan, mitä sitten tehdään" ja niin edelleen, Lievonen kertoi.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Turku³⁶⁵ -hanketta varten perustettu organisaatio ei jatka alkuperäisessä muodossa eikä laajuudessa, mutta tapahtumasisällöt voivat jatkua kulttuurivuoden jälkeen workshop-muodossa tai pienimuotoisina kursseina.

Kylämatka

Esittävän taiteen verkosto Framil Ry tuotti Kylämatka-hankkeen, jossa Annamari Karjalainen toimi taiteellisenä koordinaattorina. Hanke jatkaa Karjalaisen työtä, jonka hän aloitti vuonna 2005 ryhtyessään kehittämään kyläprojekteja. Kyläprojektit perustuvat kylävierailulle, jonka yhteydessä ihmisiltä kerätään tarinoita ja tehdään heidän kanssa tarinoita esityksiä. Idea syntyi, kun Varsinais-Suomen taidetoimikunta järjesti tulevaisuusseminaarin, jossa pohdittiin maakunnan kulttuuri- ja taidetoimintaa. "Mitä minua on aina häirinnyt on se, kun on aina hirveästi Suomessa kesä- ja harrastajateatteria, ne aina kertoo jonkun muun tarinoita, paitsi omiaan. Ja halusin myös, että ihmiset oppivat kunnioittamaan omia tarinoitaan ja näkevät niissä potentiaalia. Kaikilla on oikeus olla kulttuurintekijöitä myös. Se on tässä hirveän tärkeää, että ihmiset saavat itse olla toteuttamassa sitä. He tarvitsevat siihen ammattilaisen avuksi, mutta he ovat itse toteuttajat", Karjalainen kuvaa hankkeen lähtökohtaa ja sisältöä. Paitsi yleisön osallistuminen, hankkeen tavoitteina on ollut myös verkostoon kasvattaminen: "tavoitteina on, että sitä [työtä] tekisi joku muu kuin minä. Onneksi [projekti] meni läpi Kulttuuripääkaupunki-hakemuksena ja saimme esittävien [taiteiden] taidekeskuksen Framil ry:n mukaan tuottajaksi". Projekti sai tukea paitsi Turku 2011 -säätien ja kunnista joissa toimitaan, myös taidetoimikunnalta ja Kulttuurirahastolta. Sen ansiosta projekti tuli näkyvämmäksi ja sitä on levitetty yhdeksään kylään. Samalla hanke tavoitteli maakunnan teatteriammattilaisten työllistämistä, maakunnan ja kaupungin välisten erojen kaventamista sekä muiden varsinaissuomalaisien kasvavaa vieraillemista maakuntiin.

Osallistuminen

Kohdeyleisönä hankkeessa olivat paikalliset asukkaat, laajasti koko kylän asukkaat. Useimmiten yhteistyökumppani on ollut kyläyhdistys ja joskus jopa yksittäiset ihmiset. Lehdessä esitettiin avoin kutsu tulla kertomaan tarinoita. Usein kertojat olivat vanhempia ihmisiä ja heitä tavoitettiin kyläläisten kontaktien kautta. Toiveena oli, että esiintymisryhmissä oli kaiken ikäisiä ihmisiä, niinpä vauvasta vanhuksiin kaikki esiintyivät lavalla. Tosin Käärinassa esitys toteutui pelkästään vanhusten tekemänä, mutta sitä kävivät katsomassa myös nuoret ihmiset. Kyläläiset vierailivat toisiensa esityksiä katsomassa ja yleisössä oli myös paljon kesäasukkaita. Hankkeen esitykset onnistuivat houkuttelemaan muita varsinaissuomalaisia

katsojia kuntiin. Vaikka yleisökartoitusta ei juurikaan tehty, paikalliset tiesivät, kun ”joku muu” tuli katsomaan heidän esitystään.

Yksi tärkeimmistä asioista hankkeen toteutumisessa oli löytää yhteyshenkilö, jolla oli paikallistuntemusta ja joka keräsi kaikki ihmiset yhteen. Kyläläiset osallistuivat monissa rooleissa ja suurin osa järjestelyistä tehtiin kylälaisten voimin. He toimivat lippumyyjinä ja esityksen mainostajina, keräsivät faktat ja taustatiedot, osallistui-
vat käsikirjoitukseen, rakensivat lavan ja toimivat puvustajina sekä keittivät kahvit. Rymättylän esitys perustui ihmisten itse kirjoittamiin kirjemuistoihin ja Raisiossa osallistujat tekivät käsikirjoituksen ja esityksen kokonaan. Muurlassa sekä Leinmäellä saatiin myös maahanmuuttajia osallistumaan ja näyttelemään. Maahanmuuttajien osallistumista kuitenkin toivottiin enemmän kuin mikä toteutui.

Palautetta hankkeesta oli runsasta ja vaihtelevaa: joistakin kylistä on tullut ylistäviä lausuntoja, joissain ihmiset ovat olleet iloisia, joissain on pidetty hauskaa. Tekijöiltä tuli kirjeitse positiivista ja innostunutta palautetta. Kun hankkeen vetäjä tiedusteli mahdollisuutta jatkaa projektin toimintaa, kyläläiset halusivat jatkaa, koska kokivat sen tärkeäksi. Paikallisten aktiivisella tiedotuksella kyettiin tavoittamaan paikallisesti suuri yleisö ja esitykset olivat aina loppumyytyjä. Tiedotus koostui yhteisistä julisteista, tiedotuksesta verkkosivuilla, sähköpostitiedotuksesta, käyntikorteista ja varsinkin niin sanotusta ”viidakkorummusta”. Paikallislehdissä hanke sai medianäkyvyyttä jo alkuvaiheessa ja ”ihmiset tiesi odottaa sitä”. Karjalainen arvioi, että eri lehdissä oli noin 30 Kylämatka-hankkeeseen liittyvää artikkelia.

Projektin jälkeen esityksiä pidettiin vanhainkodeissa tai muissa tilaisuuksissa, koska tuotantoa haluttiin viedä sellaisille ryhmille, joille saavutettavuus oli ongelma. Liikuntaesteisiä, jotka ehtivät paikalle, saatettiin, autettiin ja esitys sopeutettiin heidän tarpeisiinsa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Haastatteluaikana Framil ry oli halukas jatkamaan tuotannon tuottamista ja neuvottelut kylälaisten kanssa olivat käynnissä. Erilaiset rahoitusmahdollisuudet, jotka ovat tarpeellisia ammattilaisten palkkaamiseen, olivat tutkinnan alla. Hankkeen konsepti on leviämässä Lappiin, Pohjois-Karjalaan ja mahdollisesti myös Tanskaan, jossa oltiin kiinnostuneita tämänkaltaisesta toiminnasta. Jatkossa hankkeeseen on mahdollista yhdistää yhteistyö paikallismuseoiden ja matkailupalveluiden kanssa.

Samalla tavoitteena on lisätä esittävän taiteen osuutta hankkeessa, niin että siitä tulisi monitaiteellisempi. Ensimmäisessä esityksessä Karjalaisen lisäksi oli mukana kuvataiteilija ja esityksestä tehtiin kuvia. Karjalainen itse osallistui Wiurilan Varjot -projektiin (osana Pimeyden 876 sävyä -hanketta), jossa ryhmä kuvataiteilijoita ja valosuunnittelijoita teki yhteistyötä. Tämänkaltaisia yhteistyömalleja Karjalainen toivoo myös Kylämatka-projektin jatkolle.

Joutomaa

Joutomaa-hanke oli Turussa, Raunistulan kaupunginosassa toteutettu näytelmä, joka tarkasteli tyhjiä, vapaita tiloja ihmisten elinympäristössä. Hankkeen vetäjänä toimi Maija Paunio. Samalla hän toimi esiintyjänä, teki valmisteluun liittyviä turkulaisten haastatteluja ja valmisti käsikirjoitusta. Tyhjää tilaa valitessa tavoite oli vähentää rauhoittumista, pysähtymistä ja hiljentymistä sekä nostaa esille tiloja, jotka ovat sinänsä merkityksellisiä. Tavoite oli myös antaa ihmisille mahdollisuus kohdata toisensa muistojen ja tarinoiden kautta, jotka liittyvät tiettyyn paikkaan ja nähdä ne eläväksi tehtynä.

Osallistuminen

Joutomaa-hankkeen kohderyhmänä oli aikuinen yleisö. Turkulaisten haastattelussa nousi esille kaksi ryhmää. Yhtäältä alueen muutoksen kokeneet ihmiset, jolla oli vahva suhde Raunistulan menneisyyteen ja toiseksi urban explorer -tyyppiset nuoret (urbaanit löytöretkeilijät), jotka seikkailevat kaupungissa ja joille joutomaat ovat sillä tavalla tuttuja. Yleisö tapahtumissa oli hyvin vaihtelevaa. Yleisössä oli kahden edellä mainitun ryhmän edustajia, mutta myös muita nuoria ja vanhoja sekä yleisesti ottaen teatterista uusista muodoista kiinnostuneita ihmisiä.

Kaupunkilaisten panos teoksen tekemisessä oli ratkaiseva, sillä esityksen käsikirjoitus muodostui heidän kirjoituksistaan saatujen tietojen, tarinoiden ja muistojen pohjalta. Haastatteluihin osallistuneet olivat kiinnostuneita vertaamaan esitystä omaan panokseensa. Yleisö jäi usein keskustelemaan esityksen jälkeen, sekä otti yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse antaen palautetta hankkeesta. Palaute on ollut positiivista ja on herättänyt lisää tarinoita ja muistoja, myös kriittisiä kommentteja koskien jotakin tiettyä ryhmää saatiin. Palaute liittyi pitkälti sisältöön, vähemmän tapaan tehdä esitys. Kriittikoiden palaute esityksestä saatiin myös.

Joutomaa-hankkeesta tiedotettiin esimerkiksi Turussa ilmestyvässä Mobile-lehdessä, kirjeitse eläkeläis-, ammat- ja kirjoittajaryhmille sekä paikallishistoriasta innostuneille työyhteisöille, sopivien sähköpostituslistojen ja internetsivujen kautta ja flyereilla sekä julisteilla. Ryhmiä joille hanketta markkinoitiin suoraan olivat esimerkiksi yliopistolaiset, urban explorerit ja Raunistulan aktiivit. Hankkeella oli oma Facebook-sivu ja esittelyvideo YouTubeissa. Turku 2011 -säätien sivuilla oli hankkeeseen liittyvä nettikilpailu.

Joutomaa-näytelmää ei oltu kohdistettu lapsille. Liikuntaesteisiä ohjattiin ja heille pyrittiin järjestämään paikat katsomon viereen. Erityisryhmiä kehoitettiin tulemaan katsomaan näytelmää, vaikka olisikin ollut kielen kanssa ongelmia, sillä esityksessä oli myös muuta visuaalista ja musiikillista sisältöä.

Vapaaehtoiset lähipiiristä ja Turku 2011-säätiöstä osallistuivat näytelmätuotantoon. Avustajat olivat mukana muun muassa yleisön ohjaamisessa, lipunmyynnissä ja tuotanto-avustajina. Ammatillisemmassa roolissa toimi muutama kulttuurituottajaksi opiskeleva harjoittelija.

Hankkeen suunnittelun alussa Paunio oli yhteydessä maantieteiden laitoksen professoriin Harri Anderssoniin, joka esitteli hänelle Turun joutomaat ja antoi hänelle Raunistulaa koskevan tutkimuksen. Myöhemmässä vaiheessa Saara Peltonen maantieteen laitokselta teki gradu tutkimuksensa Joutomaa-hankkeesta. Konsan kartanossa Raunistulassa oli kolme esitelmää ennen esitystä. Yleisölle saattoi kuunnella akateemiset esitelmät aiheesta ensin ja katsoa esityksen niiden jälkeen.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Alkuperäinen idea oli, että vuonna 2012 tai 2013 pidettäisiin esitys samalla paikalla. Raunistulan joutomaan ympäristön muutosten sekä taloudellisen ja työvoimaan liittyvän resurssipulan takia jatkosuunnitelmaa siirrettiin. Toiveissa on, että projekti pystyttäisi viemään muualle Eurooppaan (esim. Berliiniin tai Lontooseen), koska joutomaanalueita on jokaisessa kaupungissa. Olennaisinta jatkolle on tavoittaa ihmisiä, joiden tarinoille ja muistoille esitys rakentuu. Olisi suotuisaa, jos esityksessä voitaisiin yhdistää teatteria ja tanssia enemmänkin.

Loikkaa leikkiin – juokse jatulintarhaan

Loikkaa leikkiin – juokse jatulintarhaan -hankkeen koordinoi Maskun kunnan vapaa-ajantoimi ja sen tavoite oli

tehdä tunnetuksi jatulintarhoja, kivisiä labyrinthteja, jotka ovat osa Eurooppaan yhteistä kulttuuriperintöä. Toisena tavoitteena oli luoda yhteisöllistä toimintaa, jossa on mukana paikallisia asukkaita, kouluja, päiväkoteja ja yhdistyksiä, jotka yhteisönä rakensivat ja toteuttivat jatulintarhoja eri puolilla maakuntaa.

Osallistuminen

Kohderyhmänä olivat eritoten koulut ja päiväkodit, laajemmin myös yhdistykset ja kunnat. Hankkeen koordinaattori Satu Haapala arvioi, että suurimmassa osassa tapahtumista yleisö koostui lapsiperheistä. Erillisenä osana hankkeessa olivat koulujen omat ja vain koululaisille suunnatut toimintapäivät Salossa ja Paimiossa. Lemussa koulupäivät-tapahtuma oli avoin myös muulle yleisölle. *Aurinkotarha* -nimisen labyrinthin rakentamisessa tavoiteltiin paikallisia asukkaita.

Aurinkotarhan tapauksessa lohkorakenne tehtiin koneella. Tapahtumassa oli mukana asukasyhdistyksen kautta ihmisiä ja muuta yleisöä katsomassa ja kuuntelemassa musiikkia Luolavuorella. Olutseurayhdistys ja sen virolainen kumppani tekivät jatulintarhan. Muissa tapahtumissa lapset osallistuivat konkreettisella tavalla tekemällä. Lemun jatulintarhassa lasten vanhemmat olivat myös mukana ja siirsivät kiviä (varsinkin isät). Kaupunkilaiset osallistutettiin sekä yleisönä että tekijänä.

Hankkeesta on saatu palautetta suoraan yhdistyksiltä, jotka ovat osallistuneet jatulintarhojen tekemiseen. Palaute on ollut positiivista. Koulujen ja päiväkotien kohderyhmien laajemman yleisön tavoittamiseksi tehtiin yhteistyötä ja suoramarkkinointia kestävän kehityksen keskus Valonian kanssa, jolla oli valmiit verkostot kaikkiin Varsinaissuomen kouluihin ja päiväkoteihin. Jatulintarha-hanke pääsi myös mukaan Valonian Ympäristökasvatuspäivä-ohjelmaan, jolloin iso joukko ympäristökasvattajia tutustui hankkeeseen ja toteutti askartelut jatulintarha-aiheesta.

Hankkeella on ollut aktiivinen mediatiedotus. Hankkeesta on uutisoitu sekä Turun Sanomissa että paikallislehdissä: Vakka-Suomen Sanomissa on ollut artikkelisarja, josta viimeinen ilmestyi joulukuussa 2011. Paikallisesti viestintään käytettiin myös kaupan ilmoitustauluja ja koulujen opettajia. Lisäksi on uutisoitu hankkeen nettisivuilla ja Facebookin kautta. Facebookissa toteutettiin ideakilpailu jatulintarhan käytöstä, johon tuli 12 eri ideaa. Vaikka se ei ole määrällisesti kovin paljoa, koordinaattori oli tyytyväinen, sillä ideoita on koottu esitteisiin ja toimitettu kouluille. Lemussa suunnitellaan tapahtumia jatulintarhoissa, joihin olisi mahdollista ottaa käyttöön

saadut ideat. Haapala on itse koonnut aineiston kouluille ja päiväkodeille. Aineistossa oli sekä lasten itsensä tehtäväksi jutulintarhatehtäviä että opettajien ohjaamia tehtäviä. Niitä voi ottaa suoraan ohjelmaan kouluissa ja päiväkodeissa. Liikuntaesteiset otettiin huomion esim. Lemun tapahtumassa, jossa siirrettiin tarinatuokio sellaiseen tilaan, johon myös pyörätuoliasiakas pääsi osallistumaan.

Suurin osa osallistujista oli vapaaehtoisia. Kunnan työntekijöistä muutama oli mukana järjestelyssä. Suuremmissa tapahtumissa, joihin osallistui 300–400 ihmistä, vapaaehtoiset toimivat erilaisissa avustavissa tehtävissä kuten kahvinkeitäjinä, pisteiden valvojina tai yleisön ja askartelun ohjajana. Taidetanssiesitys tehtiin myös vapaaehtoisvoimin. Kaikki vapaaehtoiset on saatu mukana omien henkilökohtaisten yhteyksien kautta.

Aurinkotarhan suunnittelussa tehtiin yhteistyötä Turun Ammattikorkeakoulun Raimo Volasen ja Kestävän kehityksen koulutusohjelman kanssa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Hankeen toiminta tässä muodossa on päättynyt. Haapala arvioi, että yhteistyökuviot jatkuvat, kuten myös paikallinen toiminta jutulintarhoissa. Kuten mainittu, Lemussa on tarkoitus pitää jutulintarhassa tapahtumia jatkossakin.

Eurocultured

Eurocultured-hankkeen tuotti manchesterilainen Spearfish Ltd yhteistyössä Soul Productions Oy:n kanssa. Eurocultured oli kaksipäiväinen katufestivaalikokonaisuus, johon kuului katutaidetta (muraaleja ja grafiitteja), breakdancea ja livemusiikkia sekä niin sanottuja ”action sports” -lajeja, kuten skeittausta, BMX-pyöräilyä ja BagJump-stunttipatjalle hyppäämistä. Näihin lajeihin yhdistettiin työpajat, joissa nuoret kaupunkilaiset pääsivät kokeilemaan niitä opastettuina. Konsepti on Spearfish Ltd:in kehittämä ja he ovat toteuttaneet sen useana vuonna. Soul Productions Oy:n rooli oli toimia kotimaisena tuottajana tapahtumalle.

Spearfish Ltd:n Ben Reedin ja Soul Productions Oy:n Mika Anderssonin mukaan tavoitteena oli luoda Suomessa uudenlainen katufestivaali, joka eroaa muista festivaaleista yhdistelemällä erilaisia alakulttuurin lajeja. Tavoitteena oli myös tuottaa maksuton tapahtuma, joka palvelee kaikenikäisiä kaupunkilaisia ja houkuttelee

myös muualta tulevaa yleisöä. Verkostoituminen paikallisten yhteisöjen, taidegallerioiden ja nuorten kanssa koettiin tärkeäksi. Haluttiin myös jättää jotain perinnöksi kaupungille, joten tehtiin isokokoisia seinämaalauksia eri paikkoihin Turkuun ja rakennettiin skateramppi.

Osallistuminen

Tapahtuma oli suunnattu erityisesti sen sisällöstä kiinnostuneille nuorille ja laajemmin kaikille kaupungissa liikkuville. Tapahtuma järjestettiin keskeisellä paikalla Aurajoen rannassa, jotta voitiin osoittaa, ettei näihin alakulttuureihin tai aktiviteetteihin liity mitään negatiivista, toisin kuin helposti epäillään.

Tapahtumaan kuluva työpajat toteutettiin yhteistyössä Turkulaisen nuorten taide- ja toimintatalo Vimman kanssa, ja niissä paikalliset ja kansainväliset taiteilijat ohjasivat tekemistä. Suomalaisten nuorten lisäksi myös turkilaistaustaisia nuoria osallistui työpajoihin. Hankkeella haluttiin koota ja osallistuttaa kaupungissa toimivia eri hajanaisia tekijöitä, artisteja sekä koota toimijoita (esim. Cube-skatehalli tai Turku Soundcheck -tapahtumat).

Yleisöselvityksestä kävi ilmi, että kahden päivän aikana festivaaleissa kävi yli 15.000 ihmistä, joista suurin osa oli nuoria aikuisia. Yleisöä tutkittiin 200 hengen otoksella. Sen mukaan noin puolet oli alle 16-vuotiaita ja 16 prosenttia 16–24-vuotiaita. Yleisötutkimuksen yhteydessä kerättiin kommentteja, joista tuli erittäin hyvää palautetta sekä turkulaisilta sekä muualta saapuneilta. Tapahtuman sisältöä keuhuttiin siitä, että eri kulttuurilajeja tuotiin esille laajemmassa mittakaavassa samassa tapahtumassa. Vanhemmatkin ihmiset antoivat erittäin hyvää palautetta: heille sisältö oli uutta ja heidän mielestään tämänkaltaista festivaaleja pitäisi olla useammin. Negatiivista palautetta ei saatu, ja muutenkin tapahtuma sujui ilman valituksia ja häiriöitä.

Turku 2011 -säätio tuki hankkeen tiedottamisessa ja markkinoinnissa. Hankkeen mainoskampanjan painopisteenä oli Turku ja Turun seutu. Erityispiirre oli, että pari viikkoa ennen festivaalia Helsingissä järjestettiin ”promotapahtuma”, jossa tapahtuma tuotiin pienoiskoossa Kampin torille, päätavoitteena houkutella yleisöä Turkuun. Yleisöselvityksen perusteella tiedotus kattoi koko maan, sillä yleisöä on tullut festivaalille Helsingistä, Tampereelta ja jopa Oulusta.

Eurocultured-tapahtumaa mainostettiin sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter, videotrailit YouTubeissa ja Vimeoissa, kuvat Flickr:issa), radio- ja televisiohaastattelussa sekä painetussa mediassa (Turun Sanomissa,

Finnairin ja Juxtapoz Magazinen lehdessä, flyerit). Suurempi yleisö tavoitettiin television ja internetin kautta, esimerkiksi streamaamalla tapahtuma suorana Turku 2011 -säätien sivuille, jonka kautta tapahtumaa seurasi noin 30.000 katsojaa) ja levittämällä videoita verkkoon tapahtuman jälkeen.

Tapahtumaa markkinoitiin kohderyhmille sisällön kautta. Yhteistyötä tehtiin paikallisten nuorisotyöntekijöiden kanssa, joiden avulla tapahtumaa mainostettiin nuorille skeittipuistossa tai Vimmassa. Lisäksi strategista yhteistyötä tehtiin avainroolissa olevien henkilöiden kanssa katutaide- ja breakdance-piireissä sekä paikallisissa ja valtakunnallisissa bändeissä, jotta he voivat mainostaa tapahtumaa omien verkostojensa kautta.

Lehti-ilmoituksilla ja ulkomainoskampanjoilla pyrittiin tavoittamaan myös suurempi yleisö. Myös sanan levittäminen viidakkorummulla oli tärkeä osa viestintästrategiaa, sillä ajateltiin, että kun ”oikeat ihmiset” puhuvat tapahtumasta, yleisö tulee paikalle. Toisaalta tapahtuma oli maksuton ja markkinointia tehtiin varoen, koska ei haluttu ylittää sallittua yleisömäärää.

Vapaaehtoiset osallistuivat sekä suunnitteluun että varsinaiseen tapahtumaan. Turku 2011 -säätien vapaaehtoisten lisäksi nuoret kaupunkilaiset olivat aktiivisesti mukana esimerkiksi skate- eli rullalautarampin rakentamisessa. Ramppi oli yksi tapahtuman perintö, joka jäi Turun kaupungin haltuun. Vapaaehtoiset huolehtivat spraymaalipurkkien saatavuudesta, järjestelyistä ja toimivat kuskina tai markkinointitehtävissä.

Yliopiston toteuttama Street Life -tutkimushanke järjesti konferenssinsa samaan aikaan Eurocultured tapahtuman kanssa ja siihen kuului myös yhteisohjelmaa. Aikuiskoulutuskeskus toteutti näytetyötaltioinnin ja livelähetyksen laitettiin Turku 2011-sivuston kautta internetiin.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Hankkeen toiminta jatkui pienimuotoisempana syksyllä 2012. Hanke sai positiivista palautetta ja tuottajat olivat halukkaita hyödyntämään Kulttuuripääkaupunkivuoden aikana solmittuja kontakteja. Harmillista Anderssonin mukaan oli se, ettei kaikille festivaaleissa tuotetuille taide-esineille löytynyt sijoituspaikkaa. Tuottajat olivat tyytyväisiä siihen, että he saivat ihmiset kohtamaan uudenlaista kulttuuria: ”hyvä fiilis, että ihmiset tykkäävät kun heille tarjottiin”, totesi Andersson haastattelussa.

Taistelu Turusta

Taistelu Turusta -dokumenttielokuvan tuotti Joukko Aaltonen Illume Oy:stä. Elokuva kertoo Turun vanhan rakennuskannan purkamisesta ja kutsuu pohtimaan, kenelle kaupunkitila kuuluu ja miten kaupunkilaiset voivat päättää kaupunkinsa kehittymisestä. Hankkeen tavoite oli nostaa näitä teemoja esille ja keskusteluun, saada katsojat kiinnostumaan näistä teemoista, sekä tarjota katsojille kokemuksia ja herättää tunteita.

Osallistuminen

Elokuva käsittelee Turun kaupunkia, mutta yleisemmällä tasolla käsiteltiin suomalaisia kaupunkeja laajemminkin, joten kohderyhmänä olivat yleisesti suomalaisten kaupunkien asukkaat ja erityisesti turkulaiset. Elokuvan ensi-ilta keräsi Turun Logomoon 1100 ihmistä. Ensi-illan yhteydessä järjestettiin ylimääräinen näytös. Dokumenttielokuvaa on näytetty erilaisissa tapahtumissa Turussa ja muualla Suomessa (esim. Sodankylän, Rauma Blues tai DocPoint -festivaaleilla). Ohjaaja arvioi, että näissä tapahtumissa se sai noin 2500 katsojaa. Elokuva oli nähtävissä myös elokuvateattereissa (runsas 3000 katsojaa), valtakunnallisesti televisiossa Yle TV1:ssä ja myöhemmin internetin kautta Yle Areenassa (ei katsojatietoja) ja sitä on myyty myös DVD:nä (700 kpl joulukuuhun 2011 menneessä). Hanke pyrki tavoittamaan mahdollisimman suuren yleisön erityisesti yhteistyöllä Yleisradion kanssa.

Elokuvassa haastateltiin useita turkulaisia poliitikkoja, ex-poliitikkoja, entisiä virkamiehiä, arkkitehteja ja rakennusliikkeiden edustajia (yhteensä n. 30 henkilöä). Lisäksi elokuvan tekemiseen osallistui turkulaisia työryhmän jäseniä.

Hankkeen tavoitteen mukaisesti kaupunkilaiset innostuivat elokuvan teemasta ja palautetta on tullut runsaasti. Jo ensi-illan jälkeen palautetta tuli keskustelutilaisuuksissa. Elokuva käytettiin keskustelunavauksena, jonka jälkeen ohjaaja Jouko Aaltonen ja apulaisohjaaja Olli Vesala osallistuivat moniin keskustelutilaisuuksiin, teemana kunnallispolitiikka, rakennussuojelu, talovaltaus ja niin edelleen.

Varsinkin turkulaisten kommentit olivat henkilökohtaisia ja tunteikkaita. Vanhemmat turkulaiset muistivat rakennukset, joita elokuvassa esitettiin. Elokuvan teema oli ajankohtainen myös monessa kaupungissa Turun ulkopuolella, esimerkiksi Tampereella.

Tiedotusta tehtiin yhteistyötahojen verkostojen kautta. Elokuvalle oli oma verkkosivuturku 2011 -säätion sivuston alla. Lisäksi elokuvasta tiedotettiin tuotantoyhtiön Illume Oy:n, Yleisradion sekä Facebookin sivustojen kautta. Tiedotusvälineet ja lehdet olivat elokuvasta hyvin kiinnostuneita. Vaikka tietoisuus elokuvasta oli korkea, elokuvateatterilevityksessä markkinointi ei täysin onnistunut pienen budjetin takia.

Paitsi turkulaisia pääkohderyhmänä, tuottajat halusivat aktivoida myös pieniä erikoiskohderyhmiä. Miljöökysmyksistä kiinnostuneet, kaupunginosayhdistykset, politiikasta kiinnostuneet – nämä kaikki tahot osallistuivat innokkaasti järjestettyihin tilaisuuksiin.

Hanke teki yhteistyötä Turun yliopiston kulttuurihistorian laitoksen kanssa. Kumppanuus alkoi jo projektin käsikirjoitusvaiheessa, jolloin tuottajat tapasivat kaupunkitutkijoita. Käsikirjoituksessa oli mukana tiiviisti dosentti Rauno Lahtinen.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Elokuvan näytökset jatkuivat myös kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen. Yleisradiolla on elokuvaan esitysoikeudet, joten uusintoja on tiedossa. Lisäksi elokuvaa levitetään DVD-levynä. Tammikuussa 2012 elokuva nähtiin DocPoint-festivaalilla.

Aaltonen on suunnittelemassa toista eri aihepiirin dokumenttielokuvaa, joka aiotaan myös kuvata Turussa. Aaltosen mukaan on mahdollista ajatella, ettei kyseinen hanke olisi syntynyt, ellei Taistelu Turusta -elokuvaa olisi kuvattu Turussa aiemmin.

Hanke oli Aaltoselle positiivinen kokemus. Hän oli tyytyväinen elokuvan saamasta vastaanotosta. Hän arvosti eritoten Turku 2011 -säätion osoittamaa luottamusta. Yhteistyötä Säätion kanssa hän kuvailee kannustavaksi ja tukevaksi muttei kontrolloivaksi.

Leikkivallankumous

Leikkivallankumous oli Aurinkoinen tulevaisuus ry:n lastenkulttuurihanke. Aurinkoinen tulevaisuus ry toimii ympäristö- ja taidekasvatuksen aloilla, yhdistämällä luonnonsuojelua ja taidetta. Hankkeen tapahtumat oli ensisijaisesti kohdistettu lapsille ja lasten omaehtoisen kulttuurin lisäämiseen. Toinen kohderyhmä olivat kasvattajat eli kouluissa ja päiväkodeissa työskentelevät. Hankkeen tavoitteena oli lisätä leikin asemaa ja näky-

vyyttä Turussa ja Varsinais-Suomessa vuosina 2009–11, tuoda esille enemmän lapsilähtöistä tekemistä ja juurruttaa kasvattajien toimintaan luonnon materiaalien käyttöä ja kierrätystä.

Osallistuminen

Koordinaattori Anu Suosalo totesi, että hanke oli kolmi-osainen. *Leikkipajat* oli alun perin suunnattu alle 12-vuotiaille lapsille, joskin hankkeen aikana leikkipajojen toiminta muuttui ja niitä lähdettiin viemään vanhainkoteihin. *Leikkipihat* tehtiin pääasiassa päiväkodeissa ja alakouluissa, joissa ne oli tarkoitettu lapsille ja kasvattajille. *Tapahtumat* oli tarkoitettu enemmän lapsille perheineen. Näihin aktiviteetteihin osallistuivat lasten ja heidän perheensä lisäksi kasvattajia, kotiseutu- ja kyläyhdistysten toimijoita ja yrityksiä, jotka lahjoittivat materiaalit.

Lapset päivähoidossa ja kouluissa osallistuivat leikkipihojen tekemiseen. Hanke järjesti Turussa tapahtuman Koroisten pellolla, johon jokainen sai tulla tekemään leikkialuetta. Ihmiset osallistuivat rakentamalla ja muokkaamalla ympäristöä, esimerkiksi istuttamalla kasveja tai rakentamalla majoja ja aitauksia sekä labyrinthteja, jotka muodostuivat kasveista tai muista luonnonmateriaalista.

Maahanmuuttajat osallistuivat sekä tekijänä (osallistujana) että pajan vetäjinä. Hankkeesta saatiin palautetta välittömästi itse tapahtumissa. Suosalon mielestä eniten palautetta tuli kasvattajilta, jotka olivat yllättyneitä erilaisista tavoista toimia. Leikkipihojen toimintatavoille oli mahdollisuuksia pienemmissä kunnissa ja kaupungeissa, kun taas Turussa palaute oli joskus ”ettei ole mahdollista, ei saa tehdä, olisi ehkä kivaa mutta eivät he [päiväkodeissa ja kouluissa] niin voi toimia” (Suosalo, 2011). Hanke yritti tavoittaa suuremman yleisön osallistuttamalla koko koulun tai päiväkodin, järjestämällä säännöllisiä tapahtumia Koroisten pellolla, sekä viemällä leikkipajoja Prismaosostuskeskukseen tai rautatieasemalle.

Suosalo kuvaa toimintaa kokeiluksi ja hänen mielestään oli hyvä, ettei hanketta tarvinnut pitää kertaluonteisena tapahtumana. Hanke oli samalla kehityslaboratorio muille ideoille. Näin ollen koko hankkeen aikana Aurinkoinen tulevaisuus ry:n toiminta yksinkertaistui. Esimerkiksi alussa kaikki materiaalit kuljetettiin autolla, mutta ajan ja kokemuksen myötä huomattiin, että pienempi määrä askartelumateriaaleja riittää ja niitä voi helposti viedä liikuntaesteisten luokse esimerkiksi vanhainkoteihin sängyn viereen askarreltavaksi.

Hankkeesta tiedotettiin pitkälti ottamalla suoraan yhteyttä kohderyhmiin, kouluihin ja päiväkoteihin. Tapah- tumista tiedotettiin Turku 2011 -säätien sivujen ja oman blogin kautta, sekä Facebookissa, jossa tiedotettiin eri- toten perheille. Hanke teki yhteistyötä Salon kaupungin kulttuurikasvatuksen Polku-ohjelman kanssa, joiden verkkosivujen kautta kulki myös tiedotus Leikkivallan- kumous-hankkeesta. Polku-ohjelmassa on tehty kult- tuurikasvatuksen ohjelmakirjanen, jonka pedagoginen sisältö vastaa Leikkivallankumous-hankkeessa ehdotet- tua lasten omaehtoisen tekemisen toimintaa. Hankkeen toiminnan esiteltiin laajemmalle yleisölle kesäkuussa 2011 näyttelyssä Ullakko-galleriassa Turussa. Hankkeella ei ollut ostettua markkinointia.

Tiedottaminen ja markkinointi tapahtuivat muista hankkeista poikkeavasti, sillä hanke jatkui kolme vuot- ta. Aluksi tiedotus koostui tapahtumista, mutta vuonna 2011 hanke pystyi jo tiedottamaan saaduista tuloksista. Esimerkiksi oppimateriaalista syntyi kirja, johon koottiin n. 120 erilaisia korttia leikkipihojen rakentamiseen liitty- vistä menetelmistä. Kirja on saatavilla kirjastosta ja sen voi tilata paperisena tai sähköisenä versiona.

Pihojen rakentamiseen osallistuivat yhdistysten vapaa- ehtoiset, vanhemmat ja isovanhemmat sekä paikalliset asukkaat ja heidän verkostonsa, jotka olivat keskeiset tekijät hankkeessa.

Ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen ohjelman kanssa tehtiin yhteistyötä Koroisilla. AMK:n ProNatMat- hanke käyttää myös luonnon materiaalia, niinpä yh- teistyö perustui tietämystalouteen. Yhteistyön myötä hankkeen vetäjät osallistuivat Virossa pidetyille luon- nonmateriaalin eko-messuille.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Leikkipajojen toimintaa jatketaan, kuten myös siihen liittyvää yhteistyötä vanhainkotien kanssa. Kulttuuripal- veluja vanhuksille on jo olemassa Turussa ja Salossa, ja toimintaa haluttaisiin jatkaa heidän kanssaan. Leikkipi- hojen osalta halutaan, että se ”eläisi itsestään”, esimer- kiksi nyt saatavilla olevien korttien (eli oppimateriaalien) ja ohjaajien työn kautta. Myös yhteistyömahdollisuudet Turun Ympäristöpolun kanssa kartoitetaan. Kuluneen vuoden verkostot ja yhteistyökumppanuudet halutaan säilyttää ja käyttää niitä jatkossakin erilaisessa kulttuu- ri- ja ympäristökasvatustoiminnassa. Suosalo kannustaa ajatusta yhtenäisestä markkinoinnista. Kaikki tapahtumat voisi koota yhteen kalenteriin, joka olisi kaikkien käytet- tävissä ja josta kaikki tieto löytyisi yhdestä paikasta.

Kohtaamisia kirjastossa

Kohtaamisia kirjastossa -hanke oli Turun kaupungin pääkirjaston kulttuuripääkaupunkivuoden hanke. Se tuotti omia ohjelmiaan, kuten Maailmanpyörä-tapahtu- mat (yhteistyössä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa) ja Roihuava rakkaus -tapahtumasarjat, jotka olivat osa kulttuuriasiainkeskukseen Tuli on irti! -hanketta. Samal- la hanke myös tuki muiden kulttuurilaitosten kulttuuri- pääkaupunki-hankkeita, esimerkiksi annettiin Taiteilija naapurina -hankkeelle tilat käyttöön työpajojen vetämi- seen ja taideteoksien tekemiseen kirjastoihin sekä tuet- tiin sitä viestinnällisesti, tai toteutettiin kirjastokävelyt, jotka olivat osa Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -han- ketta. Erityisesti 2011 vuoden aikana kirjaston toiminta oli teemoitettu, mikä näkyi esimerkiksi näyttelyissä, kir- javinkeissä tai tapahtumina.

Kaikki tapahtumat olivat ilmaisia, millä haluttiin saa- vuttaa mahdollisimman laaja joukko kaupunkilaisista. Tapahtumien tavoitteina on ollut tukea asiakkaiden ar- jen hallintaa tavalla, joka ponnistaa kirjaston aineistos- ta. Kansalaiset pääsivät osallistumaan työpajoihin tai luentoihin sekä tuottamaan ohjelmaa. Tavoitteena oli vahvistaa kirjaston asemaa kansalaisten olohuoneena ja jalkauttaa kulttuuripääkaupunki ihmisten keskuuteen, totesi Salla Käenniemi, joka toimi hankkeen koordinaat- torina.

Osallistuminen

Hanke oli suunnattu laajoille ryhmille, mikä nousi esille suunnitelluista teemoista. Kirjaston kulttuuripolkutoi- minnassa tarjottiin elämyksiä ja jaettiin kirjavinkejä erilaisille ikäluokille. *Roihuava rakkaus* -sarjassa oli vink- kejä naisille, *Maailman ympäri* -lukemalla -lukemis- kampanja tai *Kartalla?!* -kirjastoklubin konsepti oli suun- nattu nuorille aikuisille. *Tieteen ja kulttuurin pääkaupunki* (Tiuku) -hankkeeseen liittynyt *Studia Generalia* -luento- sarja oli suunnattu aikuisille ja seniorille. Lisäksi eri ta- pahtumia oli kohdennettu lapsille ja muille teemoista innostuneille. Kirjastossa oli esillä esimerkiksi alun perin yliopistolle rakennettu muurahaisterraario ja kesällä järjestettiin siihen liittyviä luentoja aikuisille ja lapsille. Järjestettiin myös musiikkimatkasarja musiikin harras- tajille. *Maailmanpyörä* oli maahanmuuttajien kulttuuria esiin nostava tapahtumakonsepti, johon osallistutettiin maahanmuuttajia, mutta joka kuitenkin oli laajemmal- le yleisölle suunnattu. Myös ruotsinkielistä ohjelmaa oli tarjolla.

Yleisö riippui ohjelman teemasta. Lukupiireissä kävi paljon eri ikäisiä naisia ja Studia Generalia veti kaikenikäistä aikuis- ja senioriväestöä. Syksyllä järjestettiin senioreille vielä erikseen Studia Generalia -luentosarja. Lasten ohjelmiin osallistuivat myös vanhemmat. Erityisesti viikonloppuisin lastenosastolla kirjastossa käy paljon isiä lasten kanssa. On huomattu, että tietyt teemat innostavat ihmisiä osallistumaan, esim. Roihuava rakkaus -tiedepuhevuoroissa ja Studia Generalia -sarjassa oli ydinryhmä, joka kävi molemmat tapahtumasarjat läpi.

Kirjastossa pidetyissä tapahtumissa kaupunkilaiset osallistuivat tekemiseen, esim. Kerrottu ja koettu Turku -hanke järjesti muistityöpajoja ja Taitelija naapurina -hanke järjesti taiteellisia työpajoja. Maailmanpyörä -ohjelma-tapahtumasarja oli yhdistysten tuottama, teemana eri kulttuurit ja juhlaperinteet. Lukupiirien idea oli myös se, että ryhmä yhdessä luo tapahtuman. Tieteellisemmät puheenvuorot olivat alustuksia ja myös yleisö sai esittää kysymyksiä. Minna Havukaisen näyttely Syntymiä herätti paljon huomiota, ja kirjasto järjesti keskustelutilaisuuden (18.3.2011), jossa taiteilija oli paikalla ja ihmiset saivat esittää omia näkemyksiään.

Nuoria osallistutettiin kieleen liittyviin rap-sanoitusparojen avulla. Eriteemaiset lukupiirit olivat myös osa projektia. Yksityisiä ihmisiä pääsi myös osallistumaan pienryhmätoimintaan. Eräs ihminen Lukulampun valossa -projektista kävi Lounais-Suomen Syöpäyhdistyksen sopeutumisvalmennuskurssilla ja vei sinne kirjoja. Kirjailija Niina Repo, joka on itse sairastanut syövän, oli keskustelemassa kokemuksistaan. Pääsääntöisesti pienryhmät itse loivat tapahtumansa.

Myös maahanmuuttajat osallistutettiin ja he toivat kulttuuriaan esille. Maailmapyörä-tapahtuman reilusta 900 kävijästä puolet oli maahanmuuttajia. Kartalla!-kirjastoklubissa, jonka ohjelmasta osa oli englanniksi tai elokuvat alkuperäiskielillä ja tekstitettyinä englanniksi, yleisöstä noin kolmannes oli maahanmuuttajia.

Suurin osa saadusta palautteesta oli positiivista. Käenien mukaan, kirjasto herättää ”yllättävän paljon intohimoa”. Palaute tuli suoraan, kasvokkain tapahtumien yhteydessä, kun osallistujat antoivat kiitosta siitä, että kirjasto on avannut tilojaan erilaisille näyttelyille, tapahtumat ovat ilmaisia ja on huomioitu erilaisia kohde-ryhmiä. Kirjasto on saanut hieman palautetta siitä, että kirjastossa on kivaa ohjelmaa, mutta kaikki eivät välttämättä tiedä siitä. Jotkut ihmiset ovat suhtautuneet kriittisesti kirjaston rooliin, kun tapahtumat ovat aiheuttaneet melua. Toiset taas pohtivat kuuluuko tapahtumien

järjestäminen kirjaston perustehtäviin. Tämänkaltaiset kommentit otetaan myös vakavasti ja mietitään, miten kertoa paremmin tapahtuman ajankohdasta tai mahdollisista häiriöistä. Kirjallista palautetta on saatu myös Facebook-sivuilla ja Turun Sanomien mielipideosastolla. Lehdessä julkistettiin kirjoitus, jossa eräs kirjoittaja kysyi ”Mitä tämä on, kun nykyään kirjastossa on vain tapahtuma-areena?” Myllylän mukaan tämänkaltaista keskustelua on käyty ja se on yleensä johtanut siihen, että kirjasto on saanut paljon positiivista palautetta. Erityisesti kirjastoa on kiiteltu siitä, että se on lähtenyt ennakkoluulottomasti rikkomaan omia rajojaan. Huomion arvoisin palaute Turun kaupunginkirjastolle on ollut Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä *Vuoden kirjastokehittäjä 2011* -palkinto, perusteena se, että on toteutettu suuria tapahtumia ja otettu hyvin ennakkoluulottomasti monenlaista ohjelmaa kirjastoon.

Tiedottamisella on pyritty saavuttamaan entistä suurempi yleisö. Esimerkiksi kirjastossa käytettiin ensimmäistä kertaa tapahtumaesitteitä, joita jaettiin kädestä käteen pääkirjastossa, Hansa-kauppakeskuksessa, kaupapatorilla sekä museoissa, teatterissa ja terveyskeskuksissa. Kirjaston tapahtumia oli mainostettu Mobile, Turun Sanomat ja Åbo Underrättelser -lehdissä. Kirjastolla on lisäksi niin sanottu info TV -systeemi, johon tehdään dioja kaikista tapahtumista. Tiedottamisessa käytettiin myös kirjaston omia ja Turku 2011 -säätöön verkkosivuja sekä Turun Sanomia, heidän verkkosivujaan ja tapahtumakalenteriaan. Lisäksi kirjasto sai näkyvyyttä *Cycling for Libraries* -tapahtuman yhteydessä ja tapahtumista oli kirjoitukset Die Zeit ja Skandinaavinen kirjasto -lehdissä. Kirjaston ohjelmatarjontaa esiteltiin myös *Verkko haltuun* -projektin yhteydessä.

Kohdennetussa markkinoinnissa kirjasto hyödynsi olemassa olevia verkostoja sekä syvensi niitä 2011 vuoden aikana. *Liikkuva nuoruus* -elokuvasarjaa oli markkinoitu suoraan kouluille ja koulunäyttelyt järjestettiin erikseen. Maahanmuuttajille lähetettiin mainoksia maahanmuuttajien omien yhdistysten kautta. Ruotsinkielistä ohjelmaa markkinoitiin Åbo Akademiin opiskelijoille heidän opettajiensa kautta. Esitteiden jakelussa pyrittiin tavoittamaan suuri yleisö ja tarkoitus oli, että tapahtumien avulla ihmiset kiinnostuisivat enemmän kirjaston aineistoista.

Tilojen suunnittelussa on perehdytty niiden saavutettavuuteen. Esimerkiksi esteettömyysasioista huolehtivan Kynnys ry:n tuottamalla Silta-elokuvalifestivaalilla järjestettiin Studiossa tilat 20 pyörätuoliasiakkaalle.

Vapaaehtoiset ovat osallistuneet monen tapahtuman järjestelyihin. Maailmapyörä-aloitustapahtumassa he isännöivät tapahtumaa esiintyjä. He hoitivat tehtävänsä itsenäisesti, sillä he olivat osallistuneet moniin tapahtumiin vapaaehtoisena ja tunsivat talon. Vapaaehtoiset ovat myös jakaneet ohjelmia, auttaneet Kaamosviikonloppuna viemään lyhyt ympäri kirjastoa, järjestämään rekvisiittaa, valvomaan bändien varusteita, työskennelleet neuvojina ja niin edelleen. Paitsi yksityishenkilöt, myös yhdistykset kuten BookCrossing, ovat osallistuneet vapaaehtoistoimintaan.

Maailmapyörä-konseptin suunnitteli Mikkelin ammattikorkeakoulusta Anni Ahlberg, joka teki pohjatutkimuksen ja opinnäytetyön siitä syksyllä 2010. Työn yhteydessä ja osana konseptin luomista tehtiin kysely maahanmuuttajille, jossa kysyttiin, minkälaista ohjelmaa he kirjastoon toivoisivat.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Haastattelun aikana suunnitelmissa oli järjestää vuonna 2012 tapahtumasarjoja, jotka jatkavat teemoituksia ja Kulttuuripääkaupunkivuoden konsepteja, kuten tiedepuhevuorot, *Musiikin matkassa*, *Maailmanpyörä* tai *Liikkuva nuoruus*. Monikulttuurisuustoiminta jatkuu ennallaan. Ylipäättään vuonna 2011 kokeiltuja toimintamalleja ja konsepteja hyödynnetään myös tulevaisuudessa eri verkostojen kanssa. Myös lukupiirejä on tarkoitus jatkaa itsenäisesti, innostuneiden jäsenten tuella. Kohtaamisia kirjastossa -hankkeessa on tehty yliopiston kanssa paljon yhteistyötä, joka tulee jatkumaan.

Muiden sopivien tapahtumien ohella kirjasto on myös nostonut esille ja mainostanut omaa toimintaansa, josta asiakkaat eivät ole olleet tietoisia, kuten MP3-soittimien tai askelmittareiden lainaamista. Esitteiden ohjelma (ja implisiittisesti tehokkaampi markkinointistrategia) on pystytty suunnittelemaan ajoissa, koska se on ollut teemoitettu. Toisaalta, kirjasto tekee paljon yhteistyötä pienten toimijoiden kanssa, jotka eivät välttämättä pysty ennakoimaan pitkälle tulevaisuuteen.

Lukulampun valossa

Lukulampun valossa -projekti, joka oli osa *Pimeyden 876 sävyä* -hanketta, muuttui valtakunnalliseksi vuonna 2011. Turun kirjastossa projektikoordinaattorina haastateltava Dunja Myllylä kertoi, että hankkeeseen osallistui 17 kirjastoa ympäri Suomea. Hankkeen suurin tapahtuma oli kirjastojen *Kaamosviikonloppu* (11–12.11.2011),

joka järjestettiin Turussa, kuudessa muussa kohteessa Varsinais-Suomessa sekä lisäksi Helsingissä ja Rovaniemellä. Turun pääkirjasto oli auki puoleen yöhön asti ja siellä ohjelman teemana olivat uni, enneunet ja unetomuus. Vuotta aiemmin järjestettiin samantyyppinen tapahtuma, *Lukemisen yö*, jonka teema oli kuolema. Silloin järjestettiin luentosarja kuolemasta sekä tehtiin vinkkiluettelo kuolemaan liittyvistä aineistoista kirjastossa. Ajatus kirjastossa järjestettävistä suurtapahtumista, joissa kirjaston aineisto nostetaan esiin teemoihin ja aiheisiin sopivan kirjallisuuden, musiikin, elokuvien kautta, on Turun kaupungin kehittämä konsepti.

Lukulampun valossa -hankkeen tavoitteena oli tuottaa pienryhmätoimintaa kuten lukupiirejä, esittää kirjaston aineistoa uudella tavalla, käyttää tiloja innovatiivisesti, tukea valtakunnallista yhteistyötä, tuoda esiin kirjallisuus ja musiikki vaikeista elämäntilanteista selviämisen tukena sekä kehittää ”hakeutuvia ja hakevia palveluita” myös niille, jotka eivät pääse kirjastoon itse.

Osallistuminen

Projektin kohderyhmänä olivat vanhuksat vanhainkodissa, pitkäaikaissairaat (yhteistyö Lounais-Suomen syöpäyhdistyksen kanssa) ja nuoret. Lukupiirejä pidettiin eri teemoilla ja eri kirjallisuudenlajeissa (esim. runolukupiiri teemana unet) ja ne olivat kaikille avoimia. Yksi kohderyhmä olivat ruotsinkieliset. Lukuvinkeissä otettiin huomioon lapset, heidän vanhempansa ja muut aikuiset.

Kaamosviikonloppuna tehtiin kävijäkysely, koska sitä oli mainostettu laajemmin kuin tapahtumia yleensä. Kyselyyn vastasivat etenkin nuoret ihmiset ja sen perusteella yleisö oli tyytyväistä. Silmäääräisesti arvioituna *Kaamosviikonloppuun* osallistui kuitenkin kaikenikäisiä ihmisiä.

Nuoria osallistutettiin kieleen liittyviin rap-sanoituspaikkojen avulla. Eriteemaiset lukupiirit olivat myös osa projektia. Yksityisiä ihmisiä pääsi myös osallistumaan pienryhmätoimintaan. Eräs ihminen Lukulampun valossa -projektista kävi Lounais-Suomen Syöpäyhdistyksen sopeutumisvalmennuskursilla ja valitsi sinne sopivia kirjoja. Kirjailija Niina Repo, joka on itse sairastanut syövän, oli keskustelemassa kokemuksistaan. Pääsääntöisesti pienryhmät loivat itse tapahtumansa.

Lukulampun valossa -projektissa lukupiirien vetäjät sekä hakeutuvien ja hakevien palveluiden vetäjät saivat palautetta ryhmiltään. Myllylän mukaan paras palaute lukupiireistä oli, että ryhmät halusivat jatkaa samanlaisena ja kokoontua tulevaisuudessakin. Yhteistyökump-

paneilta, kuten syöpäyhdistyksen tai vanhainkodin henkilökunnalta saatu palaute oli niin ikään positiivista ja suoraa. Nuorten opettajiin ovat ottaneet yhteyttä tapahtumien jälkeen ne ihmiset, jotka kokivat tapahtumat miellyttävänä. *Kaamosviikonlopun* yhteydessä järjestetyn kyselyn palaute oli positiivista ja ylistävää.

Kaamosviikonlopun markkinointiin kuului paitsi lehti-mainoksia myös flyereitä, jotka jaettiin ennen tapahtumaa. Turun kulttuuriasiainkeskuksen (johon Lukulampun valossa -projekti Pimeyden 876 sävyä -hankkeen alaisuudessa kuului) tapahtumista tiedotettiin Turun sanomien Treffit-sivuilla sekä erilaisten kulttuuritoimijoiden, laitosten ja messujen kautta. *Kaamosviikonlopun* kyselyyn vastanneista moni oli huomannut mainoksen Mobile-lehdestä tai kuullut siitä ystäviltä ja tuttavilta. Koska Lukulampun valossa -projekti oli valtakunnallinen hanke, lisää näkyvyyttä tarjosivat Suomen kirjastoseuran lehti ja blogi. Siitä on tiedotettu laajemmin esimerkiksi sähköpostilistoilla sekä naisten- tai terveystiedossa, joiden ajateltiin olevan unista kiinnostuneita. Lukulampun valossa -projektissa vetäjät kertoivat suoraan ryhmilleen tapahtumista. Myös ruotsinkielisille sähköpostiryhmille tiedotettiin suoraan. Etenkin *Kaamosviikonloppuna* mutta myös kirjavinkki-tapahtumien jälkeen lainausmäärät ovat kasvaneet. Yleisesti ottaenkin Turun kirjastoissa lainustilastot ovat nousseet samaan aikaan kun valtakunnallisesti on tapahtunut laskua.

Lukulampun valossa -tapahtumat perustuivat hakeutuviin ja hakeviin palveluihin, jotka on osittain määritellyt kansallisessa kirjastostrategiassa. Yhdistysten, erikois- tai pienryhmien kanssa tehdyssä työssä on edistetty aktiivista kansalaisuutta, josta ihmiset voivat saada elämänsä sisältöä. Kirjaston ammattilaiset ovat tehneet yhteistyötä Lounais-Suomen syöpäyhdistyksen kanssa ja olleet mukana heidän vetämässään ohjelmassa, esimerkiksi lukupiirejä vetäen. Lisäksi vanhainkodeista on haettu ihmisiä tutustumaan kirjastoon ja järjestetty heille ohjelmaa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Kaamosviikonloppu-konseptia ollaan kiinnostuneita jatkamaan ja ainakin Turku ja Helsinki pyrkivät järjestämään vuosittain ohjelmallisen viikonlopun, jolla on pimeään vuodenaikaan liittyvä teema. Toimintaa halutaan jatkaa myös hakevien ja hakeutuvien palveluiden osalta. Lukulampun valossa projektilla oli OKM:n rahoitus, joka siirtyi osittain vuodelle 2012. Myös kirjaston erityisryhmille suunnattua palvelua halutaan kasvattaa. Kontakteja pyritään hyödyntämään valtakunnallisissa

yhteistyössä, jota on syntynyt ympäri Suomen 17 kirjaston kesken.

Pimeyden 876 sävyä

Pimeyden 876 sävyä -hankkeen tuotti Turun kulttuuri-asiainkeskus. Hankekoordinaattori Heli Lempan mukaan hankkeen tavoitteena oli saada ihmiset vastaanottamaan vuoden pimeä aika positiivisella mielellä. Tarkoituksena oli tarjota matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia, joihin oli vapaan pääsy tai joihin saattoi törmätä kaupungilla liikkeessä. Tavoitteena oli myös välittää kokemuksia aktiivisesti omien aistien kautta, ei pelkästään katseluna. Tarkoitus oli innostaa ihmisiä tutkimaan omaa kaupunkiympäristöä ja omaa suhtautumista pimeyteen.

Osallistuminen

Pääkohderyhmänä olivat turkulaiset, nuoresta vanhukseen ja eritoten nuoret aikuiset. Kaupunkitaideteoksia (esim. kolme pimeyden kotia) suunniteltiin osallistaviksi taideteoksiksi, joihin ohikulkijat voivat mennä sisään rauhoittumaan ja lämmittelemään pimeänä vuodenaikana. Kirjastossa järjestettiin pimeyteen liittyviä tapahtumia (ks. edellisenä esitelty *Lukulampun valossa*); kirjaston seinille heijastetuilla animaatioprojisoinnilla, kuten Pimeät otukset -teoksella yritettiin tavoittaa ja yllättää ohikulkijat. Lapsille järjestettiin omana ohjelmakokonaisuutena Lyhtypiknik-tapahtuma (ks. myös Taitelija naapurina -hanke).

Palautetta saatiin runsaasti sähköpostitse ihmisiltä, jotka osallistuivat hankkeen toimintaan. Palaute oli positiivista ja vastasi hankkeen ydinajatuksista: monet kertoivat että, he ovat saaneet voimaa ja iloa tapahtumista. Muutamassa tapahtumassa kerättiin palautetta, esim. Voimaa varjosta – Tunnustukseton taidereititissä, joka herätti osallistujissa vahvojakin tunteita hiljaisuudesta, pimeydestä ja taiteen luomisesta.

Laajaan osallistumiseen pyrittiin vaikuttamaan pitämällä suurin osa tapahtumista maksuttomina sekä sijoittamalla niitä julkisiin paikkoihin. Näin ollen ihmiset kohtasivat teoksia silloin, kun he liikkuvat kaupungilla. Aikataululla oli tärkeä rooli suurempien ihmisjoukkojen saavuttamisessa. Esimerkiksi Brinkkalassa esitettiin animaatioteos samaan aikaan kun Suurtorilla järjestettiin joulumarkkinat. Toisaalta, Pimeyden 876 sävyä -hanke ei tavoitellut massayleisöä, vaan tapahtumien oli pikemminkin tarkoitus olla intiimejä ja tunteita herättäviä.

Hankkeesta tiedotettiin esitteillä (yksi ilmestyi syksyllä 2010 ja toinen kesällä 2011), julisteilla ja flyereilla tapahtumista, Turun kaupungin verkkosivuilla ja julkaisuilla (esim. artikkeli Turku posti -lehdessä) ja Facebook-sivulla. Turku 2011 säätiön -verkkosivut sekä heidän viestintä- ja markkinointijulkaisunsa olivat myös käytössä. Yhteistyön myötä hankkeella oli muutamia lehtimainoksia, kaksi kuukauden mittaista Abribus-taulumainosta sekä kolme kuukauden mittaista bussitarrakampanjaa. Maksullisia mainoksia oli Mobile-julkaisussa ja Taiteiden yön mainoslehdessä. Lisäksi käytettiin Turun kaupungin sähköisiä tienvarsitauluja ja osallistuttiin eri messutapahtumiin.

Kohdennettu markkinointi suunnattiin opiskelijoille. Syksyllä 2010 ja 2011 hanke oli mukana *Ready, Steady, Go Turku* -messutapahtumassa. Kirjamesuilla tavoitettiin toinen kohderyhmä - kirjallisuudesta kiinnostuneet. Markkinointia tehtiin myös sähköpostilistoilla, esimerkiksi Turun yliopiston taidehistorian- tai työväenopiston sähköpostilistoilla.

Vapaaehtoiset toimivat oppaina tapahtumissa. Vapaaehtoisten lisäksi *Pilkkopimeä*-tapahtumasarjassa hankkeeseen osallistuivat myös näkövammaiset. *Lyhtypiknik*-lastentapahtumassa vapaaehtoiset toimivat yleisön opastajina, työpajan avustajina ja bändien back-stage emäntinä.

Turun yliopiston kanssa tehtiin paljon yhteistyötä. Historian, kulttuurin ja taiteiden laitoksen kanssa järjestettiin kokonainen ala-hanke *Kamera Sacra & Mala*, joka koostui *Studia Generalia*-luentosarjasta, kaupunkikävelyistä ja valokuvatyöpajoista. Yliopiston edustajat osallistuivat myös taidereittien suunnitteluun. Yliopistolle tehtävää pro gradu-tutkielmaa varten kerättiin aineistoa, joka käsitteli pimeyden kokemuksia. Lisäksi Turun yliopiston luovan kirjoittamisen oppiaineen sekä opiskelijoiden yhdistys Kammio ry julkaisi kaksi antologiaa, teemana pimeys ja valo.

Turun ammattikorkeakoulusta oli mukana harjoittelijoita rakentamassa mm. *Pimeyden kodat* -taideteoksia sekä toimimassa apuna markkinointi- ja viestintätehtävissä.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Taidereitit olivat suosittuja ja niitä on tarkoitus jatkaa. Vuosina 2010 ja 2011 hanke tarjosi ilmaiseksi kirkasvalohoitoa, jota tullaan tarjoamaan myös tulevana vuosiina. Kulttuuriasiainkeskukselle hankittiin *Pimeän otukset* -animaatioprojektia varten tehokas projektori, jolla voidaan jatkaa niin Kulttuuriasiainkeskuksen omien, kuten myös vapaiden taiteen- tekijöiden erilaisia projekteja pimeänä vuodenaikana.

Yhteistyömahdollisuuksia saatettaisiin jatkaa taiteilijaseura Arte ry:n kanssa, josta on aiemmin saatu taiderititietä palkattuja taideohjaajia. Turun Yliopiston kanssa jatketaan yhteistyötä, esimerkiksi pyritään järjestämään alustajia reititietä.

Turku Grand Prix -alamäkiajot

Turun Grand Prix -alamäkiajot tuotti R-Beat Oy Turusta. Hankkeen tavoitteena oli luoda yhteisöllisyyttä kokoomalla erilaisia ryhmiä autorakentamisen teeman ympärille. Osallistujia kohderyhmiä olivat mäkiautorakentajat, perheet, oppilaat ja opiskelijajärjestöt, mutta hanke oli kaikille avoin.

Osallistuminen

Hankkeen suurin yksittäinen yleisöryhmä oli lapsiperheet. Myös osallistujien ystävät ja läheiset muodostivat merkittävän osan yleisöstä. Jotkut autot olivat koulun sponsoroimia. Teknisen alan oppilaitosten opiskelijat olivat rakentaneet kisa-auton opintojensa puitteissa. Hankkeen yhteydessä suljettiin joitakin katuja, mutta Aurakadun ja lähiympäristön asukkaat suhtautuivat tapahtumaan myönteisesti.

Turku Grand Prix -tapahtuma järjestettiin jo aiemmin, kesällä 2010, jonka jälkeen kaupunkilaisilta ottivat runsaasti yhteyttä kysellen osallistumisohjeita ja sääntöjä. Kulttuuripääkaupunkivuonna yleisöä pyrittiin laajentamaan tiedottamisella ja markkinoinnilla: hanke lähetti erilaisia tiedotteita, osallistui lehdistötilaisuuksiin, käytti maksettua markkinointia ja sosiaalista mediaa. Kohdennettu markkinointi tehtiin kirjeitse ja suunnattiin potentiaalisille osallistujille, kuten tekniselle ammattioppilaitokselle ja koulujen opiskelijoille. Markkinointi koettiin tehokkaaksi keinoksi lisätä osanottajia.

Teknisen alan oppilaitokset osallistuivat erityisesti tuotannon tekemiseen. Turun AMK:sta tarjottiin ajanotto- ja katsastuspalvelut; Turun Koivulan AMK:n kesätyöpajasta saatiin rakennus- ja kuljetuspalveluita. Muutamassa koulussa autonrakennusprojekti tehtiin oppilastyönä osana kurssisuunnitelmaa. Turun taideakatemia on tehnyt ja tuottanut videon mäkiautojen rakentamisesta.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Hanke herätti valtakunnallista kiinnostusta ja jatkuu ideatasolla. Vuoden 2010 kisan jälkeen Outokumpuun tuli vastaava hanke, joka toteutui elokuussa 2011. Kulttuuripääkaupunkivuoden tapahtuman jälkeen tuotta-

jalle tuli Lahdesta vastaava tiedustelu. Lahden mäkiajot oli suunniteltu tapahtuvaksi kesällä 2012. Hankkeen jatkuvuudesta Turussa tehdään päätös 2012 vuoden aikana. Siihen vaikuttaa sekä sitoutuneiden yhteistyökumppaneiden määrä että pyrkimys pitää tapahtuma maksuttomana. Rantalan mukaan hanketta ei omatoimisesti viedä muihin kaupunkeihin, mutta konsultti-apua voidaan tarjota, kuten Outokummussa ja Lahdessa. Olennaista on löytää vastuullisia paikallisia toimijoita.

Avajaiset

Turku 2011 kulttuuripääkaupungin avajaiset pidettiin Turussa 15.1.2011. *Tällä puolen, tuolla puolen* -esityksen tuotti ohjaaja Mark Murphy yhteistyössä Walk the Plank -yhtyeen kanssa. Suunnittelu alkoi noin 14 kuukautta ennen tapahtumaa. Tuottaja Liz Pugh totesi, että avajaisilaisuuden piti jättää perinnöksi jotain ja asettaa esimerkki turkulaisille, maakunnalle ja koko maalle. Tavoitteena oli myös luoda maailmanluokan show. Esiityksen piti kertoa Euroopan kulttuuripääkaupungista, jossa asukkaat osallistuvat yleisönä ja aktiivisena tekijänä. Esiintymisareenaksi valittiin Aurajoen rannan paikka, joka auttoi kertomaan tarinaa kaupungista, menneisyydestä tulevaisuuteen.

Osallistuminen

Avajaiset oli yksi niistä harvoista tapahtumista, joka piti kohdentaa kaikille kaupungin asukkaille, politikaille, kaikille ulkopuolisille ja jonka piti myös olla maailmanluokkaa. Tapahtuma suunniteltiin kolmella eri kielellä - suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Yleisöseurantaa ei tehty, mutta Pugh kertoi nähneensä yleisössä kaikenikäisiä ihmisiä. Tapahtumaan osallistui erilaisia kaupunkilaisryhmiä: 1000 lasta viidestä eri koulusta osallistui lyhtykulkueseen, noin 350 ihmistä **kuoroon, sekä lisäksi meripartiolaisia ja Turun STX:in telakkatyöntekijöitä, sirkus-, nukketheateri- ja tuotannon opiskelijoita ammattikorkeakoulusta.** Walk the Plank palkkasi osallistumisjohtajan, joka hoiti päivittäisen yhteydet erilaisiin yhteisöihin ja tahoihin, jotka osallistuivat tapahtumaan. Yleisössä oli myös paljon osallistujien sukulaisia ja ystäviä ja lasten vanhempia.

Ihmiset antoivat palautetta kasvokkain. Tuotantoyhtiölle tuli myös sähköpostitse palautetta ihmisiltä, jotka olivat mukana hankkeessa. Avajaisista laadittiin lehdistöön lukuisia kirjoituksia, joista suuri osa oli positiivisia. Jokseenkin negatiivista palautetta tuli eräältä sirkustaiteilijalta, joka oli tyytymätön tuotantoon. Hänen kirjoituksen

seurauksena tosin tuli paljon positiivista palautetta ihmisiltä, joista ei tuntunut samalta. Myös opiskelijat, jotka olivat mukana tuotannossa, antoivat palautetta.

Walk the Plank-yhtiö ei yleensä vastaa yleisön tavoittamisesta. Markkinoinnista, mainonnasta ja myynninedistämisestä vastaa vastaanottava organisaatio, tässä tapauksessa Turku 2011 -säätiö, jolla oli yhteyksiä paikallisiin yhteisöihin. Walk the Plank työskenteli tiiviisti Turku 2011-säätiön kanssa lehdistölle tiedotettaessa. Yhtiö tiedotti tapahtumasta Englannissa mm. Lontoossa ja osittain kansainvälisesti. Koska kyse oli maksuttomasta tapahtumasta, oli hyvin hankala arvioida etukäteen, ketkä tulisivat paikalle tai ketkä kuulisivat siitä jälkikäteen. Pyrittiin tavoittamaan laajempi yleisö osallistuttamalla paikallisia ja heidän verkostojansa, kielivalinnan, tarinoiden tai musiikin kautta. Tapahtuman maksuttomuus varmisti sen, että yleisö oli hyvin monipuolista. Avajaiset olivat tapahtuma kaikille, joten varsinaisia kohderyhmiä ei haettu.

Tapahtuma pyrittiin tuottaa mahdollisimman saavutettavaksi. Erilaisia joukkoliikennevälineitä ja paikkoja oli varattu myös liikuntaesteisille. Tapahtuma oli sekä visuaalinen että musikaalinen, joten myös erilaiset kehitysvammaisten ryhmät huomioitiin.

Tapahtumaan osallistui valtava määrä vapaaehtoisia Turku 2011 -säätiön puolesta, mikä kuului osana tapahtuman suunnitelmaan. Kuorot oli koottu harrastajista vapaaehtoispuolelta. AMK:lta tuli opiskelijoita harjoitteluun.

Ohjaaja Mark Murphy ja käsikirjoittaja Emma Puikkonen tekivät pohjatutkimuksen saadakseen tarinoita kaupungista, joita he sitten kehittivät esityksessä.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Tapahtuma oli kertaluonteinen, paikka- ja aikasidonnainen, ja se luotiin ainoastaan Turun Euroopan Kulttuuripääkaupunkivuoden avajaistapahtumaksi.

Osallistuminen Turun kulttuuripääkaupunkivuoden vapaaehtoistyöhön

Tässä osiossa esitellään keskeiset tulokset koskien kulttuuripääkaupunkivuoden vapaaehtoistyöhön osallistumista osana Turku 2011 -säätiön vapaaehtoisohjelmaa (ks. <http://www.turku2011.fi/ohjelmahanke/2178/info>). Tulokset perustuvat vapaaehtoisten ryhmähaastatteluihin.

Motivaatio ryhtyä vapaaehtoiseksi

Monille vastaajille vapaaehtoisuus Turku 2011 -kulttuuripääkaupunkivuodessa oli jatkoa aikaisempaan vapaaehtoistoimintaan. Pääsääntöisesti osallistuminen Kulttuuripääkaupunkivuoteen koettiin ainutlaatuisena kokemuksena. Monet kertoivat, että heidän ”piti päästä mukaan”, sillä kulttuuripääkaupunki ei tule toista kertaa. Vapaaehtoistoimintaa pidettiin myös mahdollisuutena verkostoitua muiden ihmisten kanssa: oli niitä jotka olivat jääneet eläkkeelle tai työttömäksi, muuttaneet juuri kaupunkiin, kaipaavat lisää ”sisältöä elämään” tai kokiivat vetoa kulttuurialan työuralle. Muutamat kertoivat, että tuttavat olivat kannustaneet heitä osallistumaan vapaaehtoiseksi – olipa yhdellä jopa puoliso ilmoittanut tämän mukaan. Vapaaehtoisena jo työskennelleet olivat myös tavanneet tuttuja vapaaehtoisten joukossa. Jotkut taas olivat vapaaehtoisena ensimmäistä kertaa ja halusivat nähdä toimintaa ”sisältäpäin” ja olla tekemisen keskellä. Joitakin taas motivoi erilaisten kulttuurimuotojen kokeilu.

Työtehtävät

Vapaaehtoiset osallistuivat monipuolisesti työtehtäviin. Tehtäviin kuuluivat esimerkiksi työt markkinoinnin ja viestinnän tiimissä jakamassa mainostuotteita, lipunmyynnissä, mainosmateriaalin pakkauksessa ja postituksessa, messuilla ja blogin päivystyksissä; **osallistuminen** tuotantotehtäviin, kuten yleisön ohjaukseen ja neuvontaan, liikenteen ohjaukseen; työskentely saavutettavuustiimissä avustajana; haastattelu- ja kysymyslomakkeiden jakaminen; ensiapupäivystäjän työtehtävät; host-tiimin tehtävät.

Työnjako tiimeissä hämärtyi ajan kuluessa, joten monet tekivät muitakin kuin oman tiimin tehtäviä. Työryhmien kokoonpano vaihteli, mutta vastaajat tunsivat yhteenkuuluvuutta. Haastatteluissa he totesivat, että ”porukalla oltiin tekemässä”, ”[oli] mukavaa yhdessä tekemistä”, ”tiimissä tehtiin” tai ”Jee - tämä on meidän yhtenäinen juttu!”

Vapaaehtoiset työskentelivät paitsi keskenään, myös hankkeiden johtajien sekä Turku 2011- Säätiön henkilökunnan kanssa.

Parasta kokemuksessa

Vapaaehtoiset löysivät työtehtävien kautta uudenlaisia kokemuksia ja oppivat uusia asioita itsestään: ”muutamaa iltaa viettäessä havahduin, että taidan olla ooppe-

ran rakastaja”; ”lumouduin täysin suullisiin tarinoihin .. [oli] uusia ajatuksia avaava”; ensimmäinen esiintymiskokemus, jonne mennessä ”ei tarvinnut pelätä yhtään mitään... [Ohjaaja] sai meidät tuntemaan olomme mukavaksi siellä”; vapaaehtoisena ”pääsi näkemään esityksiä ja paikkoja mihin ei olisi muuten menty”.

Kokemukset olivat henkilökohtaisesti koskettavia ja jäivät mieleen. Esimerkiksi eräs totesi Color Space’sta, että ”näen unta siitä aina silloin tällöin”. Music of the Spheres esitys ”oli ennennäkemätön”. Erästä vapaaehtoista taas kosketti erityisesti Turku³⁶⁵-hankkeeseen kuulunut ystävänäpäiväkorttien jakelu palvelukodissa, jossa vanhuksat olivat hyvin liikuttuneita, tai toiminta vaihtotorilla, jossa eräs nainen vaihtoi huivinsa löydöllä.

Tapahtumat, joihin he osallistuivat, saattoivat laittaa heidät myös pohtimaan asioita uudella tavalla: ”kun olimme ns. asiakkaiden kanssa tekemisissä, oli pakko miettiä omaa kaupunkia, omaa elinympäristöä uudestaan” tai ”monta asiaa rupesti katsomaan erilaisiin silmiin, vähän avarammin... oppi kunnioittamaan käsien ja aivojen töitä”.

Parhaiden kokemusten keskellä nousi esiin mahdollisuus tutustua erilaisiin ihmisiin, yllätyksellisyys (”yksi-kään tehtävä ei ollut sama kuin edeltävä”), tulo julkisuuteen vapaaehtoistyöstä kertovissa lehtiartikkeleissa tai hankkeiden johtajien arvostus ja ylistävä palaute vapaaehtoistyöstä.

Yhteistyö ihmisten kanssa

Yleisesti ottaen vapaaehtoiset olivat hyvin tyytyväisiä yhteistyöstä Turku 2011 -säätiön henkilökunnan kanssa. Myös vapaaehtoisten koulutusohjelma sai kiitosta, sillä siinä otettiin huomioon, miten suhtaudutaan negatiivisiin kommentteihin, mikä oli vapaaehtoisille hyödyllistä työtehtäviensä hoidossa. Todettiin, että yhteistyö sujui hyvin ja että vapaaehtoisten joukosta löytyi muutama uusi ystävä. Pienistä ongelmista kollegoiden kesken selvitettiin paikan päällä.

Eniten keskustelua herätti yhteistyö hankkeiden johtajien kanssa. Suuri osa vapaaehtoisista piti turhauttavana sitä, että hankkeiden vastuuhenkilöt eivät heidän mielestään osanneet hyödyntää heitä. Jotkut hankkeet oli alimiehitetty, toisissa taas seisoskeltiin. Jotkut vapaaehtoisista olisivat halunneet saada vastuullisempia tehtäviä ja kokivat, etteivät hankkeiden vetäjät luottaneet heihin riittävästi tai kyenneet arvioimaan heidän kykynsä. Eräässä tapauksessa kyseenalaistettiin jopa hank-

keen vastuuhenkilöiden organisointikyky, kun vapaaehtoisille annettiin väärää tietoa, jota he antoivat sitten eteenpäin.

Konfliktit ja ristiriidat

Varsinaisia konflikteja ei vapaaehtoisten mielestä tullut. Järjestäjien ajattelemattomuus käsitettiin ”inhimilliseksi erehdykseksi” tai ”harmilliseksi”. Vapaaehtoisten ja asiakkaiden välinen vuorovaikutuksessa koettiin pieniä harmistuksen hetkiä, jollaisia voi tulla missä tahansa työympäristössä. Eräs haastateltavista kertoi, että ulko-paikan opastus jäi kokonaan pois ja miten hän sitten lähti ohjaamaan yleisöä saliin. Uimalan tilaisuudessa lipunmyynnissä ollessa toinen haastateltava vastaanotti asiakkaan, joka harmitteli siitä, ettei hän saanut mennä siinä hetkellä uimaan ja valitti että ”pitääkö siitä kulttuuria nyt joka paikkaan laittaa? Eikö tämä nyt jo riitä!” Ikävä tilanne oli myös esityksessä, jossa paikan omistaja häiritsi esitystä, vapaaehtoisten opastuksesta huolimatta. Negatiivisiin kommentteihin osattiin suhtautua, koska asia oli nostettu esille koulutuksessa.

Mitä kokemuksesta opittiin

Kaikista haastattelun kysymyksistä vaikeinta vapaaehtoisille oli erotella, mitä he oppivat kokemuksesta. Jotkut sanoivat, etteivät oppineet mitään, toiset taas suhtautuivat vapaaehtoistyöhön nimenomaan kokemuksena mutta eivät niinkään oppimisena. Opituista asioista voi mainita erilaisia yksilöllisiä taitoja ja ominaisuuksia, kuten tavat lähestyä ihmisiä ja rohkeus (”minulle on tullut lisää rohkeutta mennä vieraisiin juttuihin”), kärsivällisyys, ”ennakkoluulottomuus on lisääntynyt kun näkee mitä kaikkia kulttuuri on voinut olla. Voi mennä mukaan sellaiseen, mikä ei ennen kiinnostanut ollenkaan mutta silti ne ovat hienoja tapahtumia”, ”oli toisenlaista vuorovaikutusta kuin aikaisemmin.. se oli arvokasta”; ”otin kaikki tehtävät rennosti ja huumorilla - minä hoidan tämän!” Toisille karttui uutta ammattitaitoa ”yksi päivä ... havahduin siihen, että ...olen tehnyt vapaaehtoistyötä, olen ollut viestintäihmisenä...” tai yleissivistystä. ”[Opin, että] kulttuuri on monitahoinen asia, laidasta laitaan voi sanoa kulttuuriksi näköjään – se oli aika yllätys!” Mahdollisesti mukaan tarttui ajatuksia miten itse toimia ohjaajana vastaavassa tilanteessa: ”Jos joskus joudun toimimaan tehtävässä, jossa käytetään vapaaehtoisia, olen oppinut sen, että vapaaehtoisia tulee kunnioittaa ihmisinä. Heidän kykyihinsä tehdä tehtäviään tulee luottaa enemmän kuin välttämättä on aina tehty. [Opin] yleistä kunnioitusta kaikkia kohtaan”.

Vapaaehtoistyön jatkaminen kulttuurivuoden jälkeen

Turku 2011 -kulttuuripääkaupunkivuoden loppuessa osa vapaaehtoisista oli sitoutunut työhönsä syvällisesti ja oli harmissaan siitä, ettei kulttuurivuoden vapaaehtoistoimintaa ollut mahdollista jatkaa. He katsoivat asiaa niin, että kulttuuritapahtumia tulee olla jatkossakin ja heidän motivaationsa, koulutuksensa saatu osaamisensa ja kokemuksensa olisi edelleen tarjolla.

Vapaaehtoistoiminnassa jatkoivat ainakin ne, jotka palasivat entisiin vapaaehtoistehtäviinsä, kuten Suomen Punaisen Ristin palveluun, sotilaskoti-sisareksi, seurakunta- tai kriisipuhelinvastaajantyöhön tai kansainvälisen leirien toimintaan. Toinen ryhmä oli niitä, jotka aikoivat jatkaa toimintaa, mutta pohtivat vielä, minkälaista vapaaehtoistyötä he haluaisivat tulevaisuudessa tehdä. Kolmas ryhmä muodostui vapaaehtoisista, jotka halusivat osallistua vain satunnaisesti kulttuuritapahtumiin, eivätkä halunneet sitoutua säännölliseen toimintaan. Oli myös niitä, joiden ote oli hieman passiivinen: eräskin totesi jatkavansa vain ”jos kutsu tulee”.

Tulokset

Tutkimuksen keskeinen kysymys oli miten kaupunkilaiset osallistuivat kulttuuripääkaupunkivuoteen ja minkälaisia vaikutuksia sillä on. Kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan kuuluneesta 160 hankkeesta tarkasteltiin yhteensä 20.

Hankkeiden tuottajina toimivat *taiteilijat* (Taiteilija naapurina, Meidän perhe, Joutomaa), *yrietykset* (Klaffi, Avajaiset, Eurocultured, Turku Grand Prix), *yhdistykset* (Kylämatka, Pihakilpailu, Leikkivallankumous) ja *julkisen sektorin/kaupungit* (Loikkaa leikkiin - juokse jatulin-tarhaan, Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto Turku ja Salo, Keski-ikäisten hiukset, Kaupunginosaviikot). Kulttuuripääkaupunkivuosi oli kohtaamispaikka monille yleensä hajallaan toimiville paikallisille tekijöille.

Kulttuuri- tai taidetapahtumiin saattoi osallistua tietoisesti tai kohdata niitä sattumalta. Kulttuuripääkaupunkivuoden toimina pyrki myös kaventamaan korkeakulttuurin ja massakulttuurin välistä erontekoa. ”Törmääminen” ja taide arjessa mahdollisti uusia taide- muotojen kokeilemisen, esimerkiksi Turku³⁶⁵, Taiteilija naapurina, Leikkivallankumous tai Eurocultured -hankkeiden yhteydessä. Itse kulttuurin käsite tulkittiin laa-

jasti, hyvin monenlaiset tapahtumat kattavasti, yhtenä tarkoituksena myös laajentaa osallistujien määrää.

Itse tekemiseen, luovuuteen ja itsensä ilmaisuun kannustettiin. Useammat hankkeiden vetäjät korostivat prosessia, jossa osallistujat loivat tapahtumaa itse. Amatöörit pääsivät tekemään itse ja ryhmässä ammattilaisten ohjauksessa. Myös vapaaehtoisten osaamista kehitettiin hankkeiden työtehtävien kautta.

Esityksien maksullisuus tai maksuttomuus vaikuttaa osallistujien määrään ja siihen ketkä osallistuvat. Kaikista tässä raportissa tutkitusta hankkeista vain viisi oli maksullisia (Klaffi elokuvatyöpajojen osallistujille; Keski-ikäisten hiukset, Kylämatka ja Joutomaa yleisölle; Taistelu Turusta dokumentti elokuvissa katsojille). Maksuttomien tapahtumien runsaus on ollut tavoitteellista ja tukenut laajaa osallisuutta. Toisaalta tapahtuman maksuttomuus on tarkoittanut usein myös mitätöntä markkinointibudjettia, minkä vuoksi mahdollisuudet kertoa siltä laajalti ovat olleet rajalliset ja edellyttäneet lähinnä viidakkorumpu-tyyppistä tiedotusta.

Yleisön kasvattamisessa markkinoinnin näkökulmasta yritetään hahmottaa, minkälaisia esteitä osallistumiselle on, jotta niitä esteitä voisi poistaa. Lukuisia tällaisia esimerkkejä on löydetty myös tässä käsitellyistä hankkeista. Lukuisia esityksiä järjestettiin siten, että osallistujien määrä kasvaisi ajasta ja paikasta riippumatta (esim. Taistelu Turusta -dokumentin näytökset, esitykset elokuvateatterissa ja televisiossa sekä DVD). Toiset valitsivat tapahtuma-areenaksi osallistujien lähiympäristön (Kaupunginosaviikot, Taiteilija naapurina) tai tapahtuma tai sen osa vietiin liikuntaesteisten luokse (Turku³⁶⁵, Leikkivallankumous). Kulttuurikuntoilun keskuspuisto -hankkeen konsepti on loistava esimerkki siitä, miten liikuntaharrastajia aktivoidaan ja motivoidaan osallistumaan myös muihin (kuin urheilu)tapahtumiin. Lähikunnat tarjosivat asukkailleen ohjelmaa kytkettynä Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoteen.

Monipuoliset tavoitteet

Useimpien hankkeiden päämäärä oli aikaansaada kulttuuriprojekteilla monipuolisia vaikutuksia, kuten kehittää yhteisöllisyyttä, edistää osallistujien hyvinvointia tai saada aikaan erilaisia sosiaalisia muutoksia. Niinpä verkostoituminen (esim. Eurocultured), yhteinen tekeminen (Turku Grand Prix, Loikkaa leikkiin – juokse jatulintarhaan) tai olemassa olevien toimijoiden aktivointi (Kaupunginosaviikot) olivat usein käytettyjä keinoja ja yhteistyön taitojen kehittäminen ylipäänsä vahvasti

esillä. Uskotaan että kulttuuriprojekteilla voi edistää yhteisöllisyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta. Osallistujien hyvinvointia on pyritty edistämään myös yhteisötaiteiden avulla (esim. Keski-ikäisten hiukset). Kulttuurin ja taiteiden uudistuva vaikutus on huomattu myös, kun asukkaita on kehoitettu tarkastelemaan elinympäristöään uusiin silmiin (Pimeyden 876 sävyä) tai painottamalla osallisuutta, huomioimalla asukkaiden näkemykset omasta asuinalueestaan (Taiteilija naapurina).

Kulttuuritapahtumissa on nostettu esille ajankohtaisia yhteiskunnallisia teemoja, kuten yhteiskunnan rakenne ja kulttuurien välinen ymmärrys (monikulttuurisuus), kulttuurin ja taiteiden saavutettavuus kaikille (matalan kynnyksen esitykset) sekä kollektiivinen identiteetti (paikkainsidonnaiset tapahtumat). Aktiivisen osallistumisen on nähty tukevan osanottajien onnistumisen tunteita ja itseluottamusta. Monet lapsille ja nuorille suunnatut hankkeet sisälsivät kulttuuripedagogisia elementtejä.

Monipuolista osallistumista

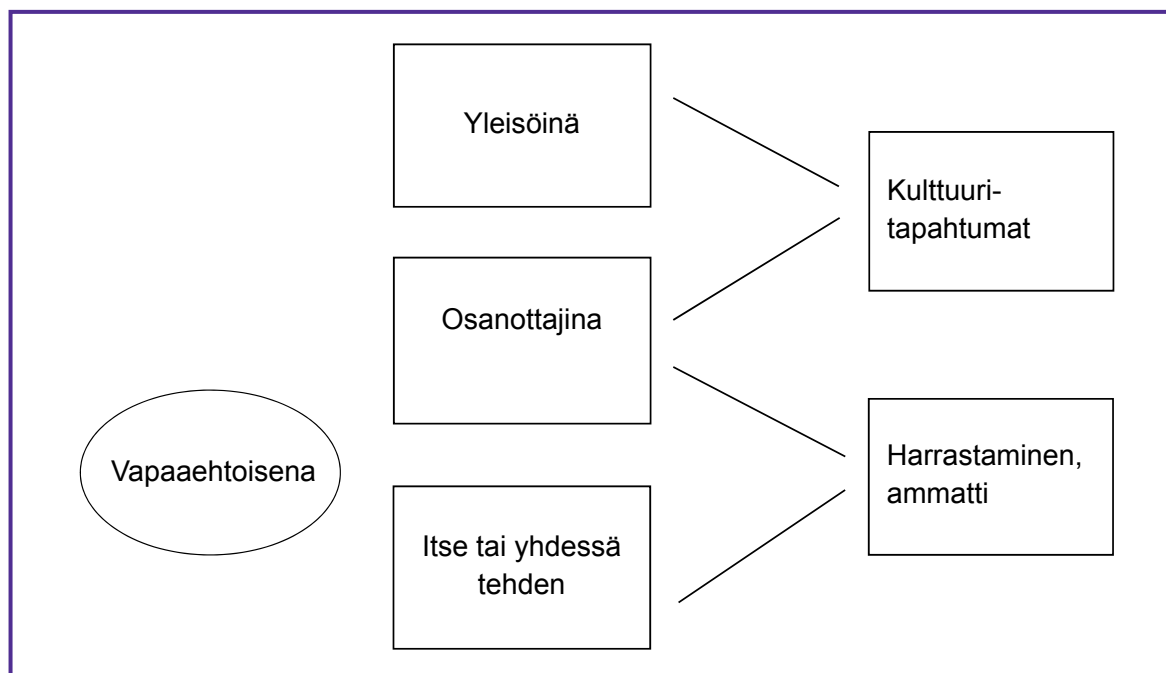
Kaupunkilaiset osallistuivat Kulttuurikaupunkivuoden tapahtumiin monin eri tavoin. Tutkimus erottaa kulttuuripääkaupunkivuoteen osallistumisessa neljä keskeistä roolia: yleisön, osanottajan, yhdessä tai itse tekijän sekä vapaaehtoistyöntekijän roolit (kuvio 3).

Yleisöllä tarkoitetaan tapahtumaa seuraamaan saapuneita, jotka eivät kuitenkaan itse osallistu ohjelman tuottamiseen. Yleisöllä viitataan raportissa lähinnä fyysisesti paikalle tulleisiin, joskin monilla tapahtumilla oli myös etäyleisöä, joka osallistui esimerkiksi televisiota katselemalla tai verkkolähetyksiä seuraamalla.

- yleisönä paikan päällä, julkisessa tilassa
- kotikatsojana (Avajaiset, Taistelu Turusta)
- verkkolähetyksen seuraajana (Eurocultured)
- esityksen katsojana (Keski-ikäisten hiukset, Kylämatka, Joutomaa)

Osanottajilla taas oli tuotannossa rooli, vaikka he eivät olleetkaan siitä vetovastuussa. Osanottajia olivat esimerkiksi yhteisötaideprojekteihin osallistuneet.

- kaupunkilaiset jakoivat muistojaan ja kokemuksiinsa, jotka vaikuttivat teoksen syntyyn (Joutomaa, Kylämatka, Taistelu Turusta)
- kaupunkilaiset olivat taideteoksen osallisia, "antoivat sille kasvonsa" (Meidän perhe, 2000 & 11 Omakuvaa)

Kuvio 3. Osallistuminen Turun kulttuuripääkaupunkivuoteen eri tavoin.

- kaupunkilaiset osallistuivat esiintyjänä (Keski-ikäisten hiukset, Kylämatka, Turku Grand Prix, Avajaiset, Kaupunginosaviikot)
- kaupunkilaiset osallistuivat rahoittajana (esim. lahjoittivat aikaansa tai maksoivat osan tarvikkeista)

Yhdessä tehden tai *itse tehden* viittaa yhtäältä osallistumiseen lukuisiin työpajoihin tai tapahtumien aktiiviseen tuottamiseen esimerkiksi avustajana, toisaalta tuotantoihin jossa kaupunkilais-tekijöiden panos teoksen sisällön muotoutumiseen oli huomattava, ja kolmanneksi ammattitaiteilijoiden ja muiden lukuisten sisällöntuottajien työpanokseen kulttuurivuoden ohjelmiston toteuttamisessa.

- kaupunkilaiset pääsivät osallistumaan tekemällä itse teoksia ammattilaisten johdolla työpajoissa (2000 & 11 Omakuva, Taitelija naapurina, Klaffi, Eurocultured)
- kaupunkilaiset ”käyttivät” taideteosta (Leikkivallankumous, Loikkaa leikkiin - juokse jatulintarhaan, Kulttuurikuntoilun Keskuspuisto Turku ja Salo)

Vapaaehtoisena viittaa kulttuuripääkaupunkivuoden onnistumista tukeneen vapaaehtoistyön tekemiseen hankkeita tai esityksiä avustavissa tehtävissä.

- Turku 2011 -vapaaehtoisohjelma
- hankkeisiin osallistuneiden tuttavien ja lähipiirin apu

Kaikissa tarkastelluissa hankkeissa tehtiin ero siinä osallistuttiinko niihin aktiivisesti itse tekemällä (esim. työpajoissa), tapahtuman yleisönä tai vapaaehtoistoiminnan puitteissa. Tapahtumien osallistujia olivat yksittäiset ihmiset, perheet, työyhteisöt, yhdistykset sekä koulut, päiväkodit tai muut laitokset. Jokaisen hankkeen vetäjät tunnistivat selvästi aktiivisen osallistumisen kohderyhmänsä. Kenestä muodostui hankkeen yleisö, oli heikommin hahmotettu seikka. Toisaalta usein oli tarkoituskin, että hankkeisiin saattoi osallistua ja törmätä kuka tahansa. Suuri osa hankkeista oli myös maksuttomia, minkä oli tarkoitus alentaa osallistumisen kynnystä. Monet tapahtumat olivat julkisilla paikoilla, projisoidut esitykset pyörittivät ympäri vuorokauden tai osa hankkeista tapahtui internetissä tai televisiossa (Turku³⁶⁵ kaupunkitaiteenosio; Meidän perhe- ja Pimeyden 876 sävyä -hankkeiden projisointi; Pihakilpailun nettiiänestys, Eurocultured nettistreemaus; Taistelu Turusta -elokuvan kotikatsojat). Vain muutamat hankkeet tekivät yleisöselvityksiä tai -seurantoja, joiden perusteella on voitu arvioida tarkem-

min kenestä yleisö koostui. Useimmiten hankkeen koordinaattorit olivat paikalla tapahtumien aikana ja tässä raportissa annetut projektien yleisön kuvaukset perustuvat heidän havaintoihinsa.

Osallistujien ja yleisön muodostumisen suhde oli dynaaminen. Yksittäiset kulttuuritapahtumien tekemiseen osallistuneet ihmiset vetivät monesti tapahtumiin mukanaan lähipiirinsä ihmiset kannustamaan heitä (Kaupunginosaviikot, Kulttuurikuntoilun keskuspuisto (Turku ja Salo), Loikkaa leikkiin - juokse jatulintarhaan, Leikkivallankumous, Pimeyden 876 väriä, Eurocultured). Esityksissä tai elokuvassa, jossa tarina rakentui ihmisiltä kerättyjen muistojen varaan, ihmiset tulivat kiinnostuneita katsomaan mikä heidän kontribuutionsa oli ollut (Joutomaa, Kylämatka, Taistelu Turusta, Avajaiset). Yksittäiset kontribuutiot olivat usein osa suurempaa projektia kuten esimerkiksi Turku 2011 Pihakilpailu, Turku Grand Prix, tai Turku³⁶⁵ -hankkeissa. Myös ohjattuja työpajoja, joissa osallistujat pääsivät tekemään omia teoksiaan ammattitaiteilijoiden ohjauksessa, oli paljon, esimerkiksi 2000&11 Omakuvaa, Taiteilija naapurina, Klaffi, jne. Yksilöllisiä ja yhteisöllisiä vaikutuksia on mahdollista erotella analyttisesti, mutta todellisuudessa ne limittyvät.

Maahanmuuttajien osallistuminen

Maahanmuuttajia pyrittiin saamaan osallistumaan kaikkiin hankkeisiin, tarkoituksena lisätä kulttuurien välistä ymmärrystä. Yleisellä tasolla tiedottaminen ei kuitenkaan johtanut kovin laajamittaiseen osallistumiseen. Jotkut hankkeiden vetäjät kertoivatkin haastattelussa, että he olisivat toivoneet, että maahanmuuttajat olisivat osallistuneet enemmän. Hankkeissa, joissa maahanmuuttajat olivat erityisesti tunnistettu kohderyhmä, joille tiedotettiin erityisesti, heidän osallistumisensa oli vilkkaampaa. Näkyvimmin maahanmuuttajat tulivat osallistujina esiin Kohtaamisia kirjastossa - sekä Meidän perhe -hankkeissa, josta jälkimmäinen esitteli valokuvia turkulaisista maahanmuuttajaperheistä. Kulttuurienvälistä vuorovaikutusta kehitettiin konkreettisella tekemisellä, esimerkiksi Maailmanpyörä ja kaupunginosaviikot -tapahtumasarjoissa. Kulttuuripääkaupunkivuonna vietettiin Etiopialaista kahviseremoniaa, Kuolleiden päivää, esiteltiin muslimiperheitä tai tehtiin yhteistyötä kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Pedagogiset tavoitteet näkyivät lapsille kohdennetussa ohjelmassa sekä uusien kulttuurin lajien esittelyssä. Sen selvittäminen tarkemmin mistä maahanmuuttajien vähäisempi osallistuminen milloinkin mahdollisesti johtui, ei ollut mahdollista tämän tutkimusprojektin puitteissa.

Virallista ja epävirallista palautetta

Haastateltavat eivät olleet puolueettomia kun kyse oli saadusta palautteesta. Tutkimukseen haastatellut hankkekoordinaattorit olivat hyvin tietoisia siitä, että tutkimus on osa virallista arviointia ja pyrkivät siksi nostamaan omia saavutuksiaan ja niistä saatua palautetta esiin mahdollisimman positiivisessa valossa. Poikkeuksetta suurin osa haastattelijalle raportoidusta palautteesta oli ollut positiivista. Haastatteluissa kritiikki kuvattiin harvoin "aiheelliseksi" tai "rakentavaksi", tai esitettiin asia niin, että saatu kritiikki kannusti muita, eri tavoin asian kokeneita ihmisiä kehuaan hanketta. Vetäjät olivat saaneet palautetta kasvokkain (työpajoissa tai esityksen päätteeksi), kirjallisena (yleisönosastot, sähköpostit) ja jotkut hankkeet myös lehtiin tehtyjen arvioiden muodossa. Muutamaan otteeseen nousi esille ero kaupunkilaisten antaman palautteen ja virallisten arviointien välillä. Parissa tapauksessa (Pihakilpailu, Loikkaa leikkiin - juokse jatulintarhaan) palautetta oli kysytty myös nettiänessyöksessä.

Yleisöjen kasvattaminen

Pyrkimys kasvattaa eli laajentaa osallistujien lukumäärää tapahtui eri tasoilla erilaisin keinoin. Ensimmäiseksi kohderyhmäksi tunnistettiin usein erilaiset aiheesta kiinnostuneet aktiivit, jotka usein löysivät tapahtuman itsekin. Toisaalta hankkeiden vetäjät pyrkivät kasvattamaan tietoisuutta tapahtumasta myös tunnistettujen kohderyhmien ulkopuolella ja rohkaista heitä tulemaan tapahtumaan. Niinpä tiedostus ja markkinointi tapahtuivat eri kanavia pitkin. Kohderyhmille tapahtumia markkinointiin ottamalla suoraan yhteyttä (esim. sähköpostitse) kun taas laajempaa tietoisuutta haettiin lehti-ilmoituksella, messukäynnillä, bussitarrakampanjalla, abribus-tauluilla tai tiedottamalla sosiaalisessa mediasa. Kaikki hankkeet olivat esillä myös Turku 2011 -säätiön internetsivuilla, joilla koko vuoden ohjelma esitettiin tapahtumakalenterin muodossa. Hankkeiden vetäjät luottivat yllättävän paljon siihen, että "viidakkorumpu" eli tiedon kulku sosiaalisia verkostoja pitkin saa yleisön paikalle.

Yksi syy rajalliselle markkinoinnille oli, että monen hankkeen siihen varaama budjetti oli pieni. Tavoittaakseen suuremman yleisön monet pienet hankkeet hyödynsivät isoja tapahtumia teoriaosiossa esittelemäni "cross-fertilization" -periaatteen mukaisesti, eli niin että yrittivät houkutella niiden yleisöä omiinkin tapahtumiinsa. Tapahtumia myös järjestettiin tietoisesti samaan aikaan yleisön yhteiseksi hyödyntämiseksi (esim. 2000 & 11

Omakuva Turun päivänä, Pimeyden 876 sävyä joulumarkkinoinnilla, Pihakilpailu-hanke mainosti tapahtumia puutarhamessuilla jne.).

Kulttuurin tuominen ja vieminen luokse

Kulttuurivuoden tapahtumia myös vietiin ihmisten luokse sillä tarkoituksella, että he jotka eivät syystä tai toisesta voineet lähteä esiintymispaikoille, pääsivät myös osallistumaan (esim. Turku³⁶⁵, Loikkaa leikkiin -juokse jatulintarhaan, Leikkivallankumous). Esimerkiksi Keski-ikäisten hiukset - ja Kylämatka-hankkeisiin teemmällä osallistuneet organisoivat itsenäisesti tapahtuman tai sen osan esittämisen palvelukeskuksissa. Jotkut hankkeet olivat sen luonteisia, että tapahtumapaikaksi valittiin ihmisten elinympäristö eli tuotiin taide luokse (esim. Kaupunkiosaviikot, 2000 & 11 Omakuva, Taiteilija naapurina). Päiväkodeissa ja kouluissa oli erikseen suunniteltu ohjelma (esim. Loikkaa leikkiin -juokse jatulintarhaan, Kaupunginosaviikot, Turku³⁶⁵, jne.)

Vapaaehtoistoiminta

Monessa hankkeessa kaupunkilaiset osallistuivat vapaaehtoisina. Tässä tutkimuksessa haastateltiin Turku 2011 -säätien vapaaehtoishjelmaan osallistuneita, mutta osassa hankkeita vapaaehtoisina toimi myös esiintyjien perheenjäseniä ja muita ihmisiä heidän omista verkostoistaan. Isät osallistuivat Jatulintarhojen tekemiseen, kyläläiset Kylämatkan esitysten valmisteluihin, kaupunginosien asukkaat Kaupunginosaviikkoihin jne. Tapahtumien koordinaattorit halusivat osallistaa ensisijaisesti heitä, joita tapahtuma suoraan kosketti. Silloin kun siihen ei ollut mahdollisuutta, apua haettiin vapaaehtoishjelmasta.

Tapahtumien vetäjien näkökulmasta Turku 2011 -säätien vapaaehtoisten apu on ollut tarpeellista ja heidän panokseensa on oltu hyvin tyydyttäviä. Kussakin hankkeessa on ollut joko Turku 2011 -säätien tai yksittäisiä vapaaehtoisia. Vapaaehtoiset suhtautuivat kulttuuri-kaupunkivuoteen ainutlaatuisena kokemuksena, johon he halusivat osallistua, eivät vain työnä tai oppimistilaisuutena. Ajatuksella henkilökohtaisesta kehittämisestä oli tärkeä osa siinä miksi vapaaehtoistyöhön oli hakeuduttu. Haastatteluissa he raportoivatkin sosiaalisia vaikutuksia kuten ennakoluulottomuuden lisääntymistä, ja monet kokivat oppineensa sosiaalisia taitoja tai organisointikykyä, joista uskoivat olevan hyötyä tulevaisuudessa. Vapaaehtoiset olivat hieman pettyneitä siihen, etteivät hankkeiden koordinaattorit aina välttämättä luottaneet heidän osaamiseensa ja täten osanneet antaa heille riittävän haastavia työtehtäviä. Suurimmalla osalle säätien ohjelmaan osallistuneista vapaaehtoisista

oli myös aiempaa kokemusta vapaaehtoistoiminnassa, tosin muulla kuin kulttuurialalla. Vapaaehtoisuutta pidettiin myös erinomaisena mahdollisuutena kokeilla eri kulttuurimuotoja. Vapaaehtoisten haastatteluista nousi esille, että he kokivat itsestään muodostuneen yhteisön ja tunsivat vahvaa yhteenkuuluvuutta. He pahoittelivat, ettei heidän osaamiselleen ollut käyttöä ja jatkuvuutta enää kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen.

Yhteistyö yliopistojen kanssa

Yhteistyö Turun yliopistojen kanssa on ollut hyvin tiivistä, varsinkin kulttuuriasiainkeskuksen tai kirjaston koordinoimissa hankkeissa (Kulttuurikuntoilun keskuspuisto, Keski-ikäisten hiukset, Pimeyden 876 sävyä). Tarkastelluissa hankkeissa tieteellistä aineistoa hyödynnettiin myös Joutomaa- ja Taistelu Turusta -hankkeissa. Kaikkiaan tiedetaidehankkeita oli ohjelmistossa huomattavasti enemmän (ks. Vahlo ja Ruoppila 2013). Toisaalta käytäntöön liittyvissä kysymyksissä taiteilijoiden ja yhdistyksen tuottamat hankkeet ovat tehneet paljon yhteistyötä myös Turun ammattikorkeakoulun kanssa (2000&11 omakuva, Leikkivallankumous, Loikkaa leikkiin -juokse jatulintarhaan, Avajaiset). AMK:n opiskelijatkin osallistuivat lukuisiin hankkeisiin.

Aineksia tulevaisuuden kulttuuri-kaupunkiin

Turun kulttuuripääkaupunkivuoden tapahtumat ovat lisänneet kaupunkilaisten tietoisuutta kulttuuritoiminnasta ylipäätään ja sen laajuudesta erityisesti, myös kiitos laajan tiedostuksen ja markkinoinnin. Yleisön laajentamisen kannalta on oleellista, että kulttuurin tarjonta pysyy Turussa monipuolisena ja helposti ja sattumaltakin kohdattavana myös tulevaisuudessa. On tärkeää kannustaa sekä perinteisten harrastajien että kulttuuritoiminnan uusien tulokkaiden aktiivista osallistumista. On toivottavaa, että se heijastuu yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ylipäätään. Yleisön laajentaminen tarkoittaa edelleen myös erityisryhmien tarpeiden huomioimista. Kuten kulttuurivuosi osoitti, osallistumista ei saavuteta pelkällä tiedottamisella vaan sisällön ja yleisön käytännön tarpeiden sovittaminen yhteen on tehokasta. Tähän pohdintaan kuuluu esteiden huomioiminen ja poistaminen, kuten esitysaikojen lomittaminen ja fyysinen saavutettavuus.

Kulttuurivuonna käytössä olleet resurssit olivat ainutlaatuiset, mutta vuoden aikana syntyneet yhteistyöverkostot kantavat pidemmällekin. Kumppanuudet ovat ja niiden tulee olla oleellisia sekä hankkeiden omassa

rahoituksen haussa että kaupungin puolelta mahdollisesti tulevassa resursoinnissa. Positiivista on, että suuri osa hankkeista raportoi jatkuvuudesta kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeenkin, toki pienemmässä mittakaavassa. Kulttuuritoimijoiden näkökulmasta yhteiset markkinointi-, tiedotus- ja tuotantopalvelut, jotka parantaisivat pienten toimijoiden arvoa osana suurempia kokonaisuuksia, olisivat tervetulleita kulttuurivuoden jälkeenkin. Myös vuoden jälkeen vähemmän esillä ollut kulttuurivapaaehtoisten toiminta tulisi pitää kaupungin aktiivisena resurssina.

Turun kulttuurivuosi tarjosi vahvan kattauksen sosiaalisia päämääriä painottaneita projekteja. Tällaisilla

tuotannoilla on mahdollista vaikuttaa kaupunkilaisten osallisuuden tunteeseen, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea esimerkiksi kaupunginosien identiteettiä. Kulttuuri- ja taidetoiminta on vahva työkalu yhteiskunnallisen uudistumisen jäsentämiseen ja esimerkiksi kulttuurien välisen ymmärryksen konkreettiseen lisäämiseen. Kulttuuritoiminnan käyttö kaupunkitilojen ja kaupunginosien kehityksen jäsentämiseen on myös yksi kulttuuripääkaupunkivuoden perintö, jota tulee vaalia ja konkreettisestikin käyttää. Kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeet nimitäin tuottivat lukuisia kaupunkitaideteoksia sekä ohjeistuksia leikkeihin, kulttuurikuntoiluun, jatulintarhoihin jne. aktiiviseen kaupungissa elämiseen.

Lähdeviitteet

- 1622/2006/EC. [Euroopan kulttuuripääkaupunkien valintakriteerit] http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc459_en.htm
- Arvio 2011. Turun kulttuuripääkaupunkihankkeen arviointiohjelma. <http://www.arvio2011.fi>
- Barlow, M., Shibli, S. (2007). Audience Development in the Arts: A Case Study of Chamber Music. *Managing Leisure*, 12 (April-July), 102-119.
- Baumol, W., Bowen, W.G. (1966). *Performing Arts - the Economic Dilemma*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Belfiore, E., Bennett, O. (2007). Rethinking the Social Impacts of the Arts. *International Journal of Cultural Policy*, 13(2), 135-151.
- Bianchini, F., Parkinson, M. (1993). *Cultural Policy and Urban Regeneration: the West European Experience*. Manchester: Manchester University Press.
- Biggs, B. (December 2008). Our People, Our Culture. *Adults Learning*, ss. 16-17.
- Bihagen, E., Katz-Gerro, T. (2000). Culture Consumption in Sweden. *Poetics* 27 (5-6), 327-349.
- Braden, S., Mayo, M. (1999). Culture, Community Development and Representation. *Community Development Journal*, 34 (3), 191-204.
- Carey, P., Sutton, S. (2004). Community Development through Participatory Arts: Lessons Learned from a Community Arts and regeneration project in South Liverpool. *Community Development Journal*, 39 (2), 123-134.
- Carlisle, S., Hanlon, P., Hannah, M. (2008). Status, Taste and Distinction in Consumer Culture: Acknowledging the Symbolic Dimensions of Inequality. *Public Health*, 631-637.
- Christin, A. (ei pvm). Gender and Highbrow Cultural Participation. Haettu 15. 2 2012 osoitteesta <http://www.princeton.edu/~artspol/workpap/WP42-Christin.pdf>
- Craik, J. (1997). The Culture of Tourism. Teoksessa C. U. Rojek, *Touring Cultures: Transformations of Travel and Theory* (ss. 114-136). London: Routledge.
- Deffner, A.M., Labrianidis, L. (2005). Planning Culture and Time in a Mega-event: Thessaloniki as the European City of Culture in 1997. *International Planning Studies*, 10(3-4), 241-264.
- Diggle, K. (ei pvm). Audience Development Arts Marketing, the A.D.A.M. Model (1994). Haettu 2. 9 2011 osoitteesta <http://keithdiggleartsmarketing.com/adam.htm>
- DiMaggio, P. (1982). Cultural Capital and School Success - the Impact of Status Culture Participation on the Grades of United States High-School-Students. *American Sociological Review* 47 (2), 189-201.
- DiMaggio, P., Useem, M. (1978). Social Class and Arts Consumption: The Origins and Consequences of Class Differences in Exposure to the Arts in America. *Theory and Society*, March, Vol. 5, 141-161.
- Evans, G. (2001). *Cultural Planning: An Urban Renaissance?*. London: Routledge.
- Featherstone, M. (1991). *Consumer Culture and Postmodernism*. London: Sage Publications.

- Felixson, K. & Helle, K. & Mäntymäki, M. & Roininen, M. (2012) Taviksesta tähdeksi – hyvinvointi, elämänhallinta ja yhteisöllisyys Hair-musikaalin tekijöiden kokemana. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 126.
- Garcia, B. & Melville, R. & Cox T. (2010) Creating an Impact: Liverpool's Experience as European Capital of Culture. Liverpool: Impacts 2008. http://www.liv.ac.uk/impacts08/Papers/Creating_an_Impact_-_web.pdf
- Getz, D. (1989). Special Events. Defining the Product. *Tourism Management*, June, 125-137.
- Grape, C., Sandgren, M., Hansson, L-O., Ericson, M., Theorell, T. (2003). Does Singing Promote Well-Being? An Empirical Study of Professional and Amateur Singers during a Singing Lesson. *Integrative Physiological and Behavioural Science*, 38 (1), 65-74.
- Griffiths, R., Bassett, K., Smith, I. (2003). Capitalizing on Culture: Cities and the Changing Landscape of Cultural Policy. *Policy and Politics*, 31(2), 153-169.
- Guetzkow, J. (2002). How the Arts Impact Communities: An introduction to the literature on arts impact studies. Taking the Measure of Culture Conference, Princeton University, June 7-8, 2002. <http://www.princeton.edu/culturalpolicy/workpap/WP20%20-%20Guetzkow.pdf>
- Hall, S. (. (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London: Sage Publications.
- Hayes, D., Slater, A. (2002). "Rethinking the Missionary Position" - the Quest for Sustainable Audience Development Strategies. *Manging Leisure*, 7, 1-17.
- Herbert, D. (2001). Literary Places, Tourism and the Heritage Experience. *Annals of Tourism Research*, 28 (2), 312-333.
- Hillman, S. (2002). Participatory Singing for Older People: A Perception of Benefit. *Health Education*, 102 (4), 163-171.
- Hughes, H. (1987, Sept.). Culture as a Tourist Resource - a Theoretical Consideration. *Tourism Management*, 205-216.
- Hätönen, E., Pikala, A. (2012). Pallo Hallussa - Raportti Turku 2011 -vapaaehtoisohjelmasta. <http://www.turku2011.fi/sites/default/files/liitteet/vapaaehtoisraportti.pdf>
- Jensen, J. (2002). Is Art Good for Us? Lanham: Rowan and Littlefield.
- Johnson, J. S., Wilson, L.E. (2005). "It Says You Really Care": Motivational Factors of Contemporary Female Handcrafters. *Clothing and Textile Research Journal*, 23 (2), 115-130.
- Kawashima, N. (2000). Beyond the Division of Attenders vs Non-attenders: a Study into Audience Development in Policy and Practice. http://wrap.warwick.ac.uk/35926/1/WRAP_Kawashima_ccps_paper_6.pdf
- Kay, A. (2000). Art and Community Development: the Role the Arts Have in Regenerating Communities. *Community Development Journal*, 35 (4), 414-424.
- Kemp, M. (2006). Promoting Health and Wellbeing of Young Black Men using Community-based Drama. *Health Education*, 106 (3), 186-200.
- Kulttuuri tekee hyvää (2011). Turku 2011 hyvinvointiohjelma 2008-2012. Turku: Turku 2011 kulttuuripääkaupunkisäätiö. Saatavilla: <http://www.arvio2011.fi/assets/files/hyvinvointiohjelma.pdf>
- Lizardo, O. (2006). The Puzzle of Women's "Highbrow" Culture Consumption: Integrating Gender and Work into Bourdieu's Class Theory of Taste. *Poetics* 34(1), 1-23.
- Lowe, S. (2000). Creating Community: Art for Community Development. *Journal of Contemporary Ethnography*, 29 (3), 357-386.
- Luxembourg and Greater Region, European Capital of Culture 2007: Final Report (2008). <http://www.labforculture.org/en/resources-for-research/contents/research-in-focus/european-capitals-of-culture/resources/luxembourg-and-greater-region-european-capital-of-culture-2007-final-report>
- Matarasso, F. (1997). Use or Ornament? The Social Impact of Participation in Arts. Stroud: Comedia.
- McCarthy, K.F., Jinnett, K. (2001). A New Framework for Building Participation in the Arts. Santa Monica, CA: Rand Corporation.
- Matarasso, F. (1998a). Poverty and Oysters: The Social Impact of Local Arts Development in Portsmouth. Stroud: Comedia.
- Matarasso, F. (1998b). Vital Signs: Mapping Community Arts in Belfast. Stroud: Comedia.
- Matarasso, F. (2007). Common Ground: Cultural Action as a Route to Community Development. *Community Development Journal*, 42 (4), 449-458.
- Mcnaughton, J., White M., Stacy, R. (2005). Researching the Benefits of Arts in Health. *Health Education*, 105 (5), 332-339.
- Michalos, A.C., Kahlke, P.M. (2010). Arts and the Perceived Quality of Life in British Columbia. *Social Indicators Research*, 96, 1-39.
- Michalos, A.C., Kahlke, P.M. (2008). Impact of Arts-Related Activities on the Perceived Quality of Life. *Social Indicators Research*, 89, 193-258.
- Mit Kultur zur Metropole? Evaluation der Kulturhauptstadt Europas RUHR.2010 / A Metropolis in the Making. Evaluation of the European Capital of Culture RUHR.2010 (2011). Bonn / Berlin: Zentrum für Kulturforschung & ICG Kulturplan. http://www.essen-fuer-das-ruhrgebiet.ruhr2010.de/fileadmin/user_upload/ruhr2010.de/documents/1_Aktuelles/2011/07_Juli/Evaluationsbericht_Ruhr.2010.pdf
- Morison, B.G., Dalgleish, J.G. (1993). Waiting In The Wings: A Larger Audience For The Arts And How To Develop It. New York: American Council for the Arts.
- Morrone, A. (ei pvm). Guidelines for Measuring Cultural Participation. Haettu 27. 1 2012 osoitteesta <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/culpart06.pdf>
- Myerscough, J. (1991). Monitoring Glasgow 1990. Glasgow City.
- National Endowment for the Arts (1996). Effects of Arts Education on Participation in the Arts. Report 36: Executive Summary. <http://www.nea.gov/research/Researchcharts/Summary36.html>
- Newman, D. (1977). Subscribe Now!: Building Arts Audiences Through Dynamic Subscription Promotion. New York, Theatre Communications Group.
- Newman, T., Curtis, K., Stephens, J. (2001). Do Community-based Arts Projects result in Social Gains? A review of Literature. <http://www.barnardos.org.uk/commarts.pdf>

- Peterson, R. (1992). Understanding Audience Segmentation: from Elite and Mass to Omnivore and Univore. *Poetics*, 21, 243-258.
- Ponzini, D. & Ruoppila, S. (2011) What is the "city" in the design and implementation of European Capital of Culture? An open issue. *Tafer Journal* n. 42, dicembre 2011, numero speciale. <http://www.taferjournal.it/2011/12/05/what%E2%80%99s-the-%E2%80%9Ccity%E2%80%9D-in-the-design-and-implementation-of-the-european-capital-of-culture-an-open-issue/>
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Touchstone.
- Richards, G., Wilson, J. (2006). Developing Creativity in Tourist Experiences: A Solution to the Serial Reproduction of Culture? *Tourism Management*, 27, 1209-1223.
- Richerson, P., Boyd, R. (2005). *Not by Genes Alone: How Culture Transformed Human Evolution*. Chicago and London: Univ. of Chicago Press.
- Ritchie, J. (1984). Assessing the Impact of Hallmark events: Conceptual and Research Issues. *Journal of Travel Research*, 23(2), 1-11.
- Schofield-Tomschin, S., Littrell, M.A. (2001). Textile Handcraft Guild Participation: a Conduit to Successful Aging. *Clothing and Textiles Research Journal*, 19 (2), 41-51.
- Silva, E. (2006). Distinction Through Visual Art. *Cultural Trends*, 15(2/3), 141-158.
- Stevenson, D., Rowe, D., McKay, K. (2010). Convergence in British Cultural Policy: the Social, the Cultural, and the Economic. *Journal of Arts Management, Law and Society*, 40, 248-265.
- Teerijoki, E. (2011). Hyvinvointia kulttuurista ja taiteesta. *Turku 2011 -lehti*. http://www.turku2011.fi/uutiset/hyvinvointia-kulttuurista-ja-taiteesta_fi
- Turrini, A. (2006). Measuring Audience Addiction to the Arts: the Case of an Italian Theatre. *International Journal of Arts Management*, 8 (3), 43-53.
- Turun Ammattikorkeakoulu. (ei pvm). Haettu 16. 3 2012 osoitteesta <http://www.turkuamk.fi/public/default.aspx?contentid=340887&nodeid=7563>
- UNESCO. (2006). Guidelines for Measuring Cultural Participation. Haettu 12. 8 2011 osoitteesta http://culturaincifre.istat.it/sito/Pubblicazioni/Guidelines_Cultural_Participation.pdf
- Vahlo, J. & Ruoppila, S. (toim. 2013) *Tieteen kulttuuripääkaupunki, ilmestyy*.
- Verdaasdonk, D. (2005). Moviegoing Frequency Among Dutch Consumers: Interaction Between Audienced and Market Factors. *International Journal of Arts Management*, 7 (2), 55-65.
- Wiggins, J. (2004, 7 (1)). Motivation, Ability and Opportunity to Participate: A Reconceptualization of the RAND Model of Audience Development. *International Journal of Arts Management*, Fall, 22-33.
- Zeppel, H. (2002). Cultural Tourism at the Cowichan Native Village, British Columbia. *Journal of Travel Research*, 92-100.

Liite 1: Kysymysrunko hankkeiden johtajille, suunnittelijoille, tekijöille

1. Mitkä olivat tuotantonne tavoitteet?
2. a. Kenelle/ minkälaisille ryhmille se oli suunnattu?
b. Minkälaista yleisö oli? Selvitittekö asiaa (ja jos niin miten?) vai perustuuko näkemyksenne tuntu-
maan (millä tavalla?)?
c. Osallistuivatko kaupunkilaiset myös teoksen tekemiseen? (muussa kuin yleisön roolissa)
d. Tiedätkö oliko yleisönne tai osallistujienne joukossa maahanmuuttajia?
e. Saitteko hankkeesta palautetta? Minkälaista ja keneltä?
3. a. Miten pyritte varmistamaan, että tuotantonne tavoittaa mahdollisimman suuren yleisön?
b. Miten tiedotitte tuotannostanne?
c. Minkälaisille kohderyhmille markkinoitte sitä suoraan ja miten?
d. Mitä erityistoimenpiteitä olette tavoittaneet saamaan laveampaan joukkoon? Mitä erityisesti teit-
te, että olisitte tavoittaneet tavallista laajemman yleisön?
e. Oli hankkeissanne erityispalveluja erityisryhmille, esim. vietiinkö tuotanto heidän luokseen? (Mi-
ten tehtiin helposti osallistuttavaksi myös niille, jotka eivät yleensä osallistu kulttuuritapahtumiin tai
ovat niissä aliedustettuina, kuten lapset, maahanmuuttajat, liikuntaesteiset vanhukset, kehitysvam-
maiset jne.)
4. Oliko tuotannossanne mukana vapaaehtoisia? Minkälaisissa tehtävissä?
5. Oliko tuotannossanne yhteistyötä yliopiston kanssa? (Esimerkiksi pohjatutkimus?) Mikäli kyllä, millä
tavalla tieteellistä tietoa on hyödynnetty tuotannon suunnittelussa?
6. a. Onko hankkeen toimintaa tarkoitus jatkaa kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen? Jos kyllä, niin
millä tavalla? (Esim. samanlaisena - jatkuu kokonaan ennallaan, osa toiminnasta siirtyy uuteen pro-
jektiin, uusi kumppanuus säilyy tms.)
b. Mikäli toiminta jatkuu jollain tavalla, mikä on sen paikka, kohdeyleisö ja mahdolliset kumppanit?

Liite 2: Kysymysrunko vapaaehtoisille

1. Mikä oli motivaatiosi ryhtyä vapaaehtoiseksi?
2. Minkälaisia työtehtäviä sinulla oli? Keiden kanssa työskentelit eniten?
3. Mikä oli parasta kokemuksessa?
4. Miten yhteistyö ihmisten kanssa sujui?
5. Kohtasitko konflikteja tai ristiriitoja? Jos kyllä, niin minkälaisia? Miten selvitit ne?
6. Mitä opit tästä kokemuksesta? Kerro joku kokemus, joka jäi mieleen.
7. Aiotko jatkaa vapaaehtoistyön tekemistä myös kulttuurivuoden jälkeen? Mikäli kyllä, niin minkälais-
ta ja missä?

Liite 3: Haastatellut

Nro	Hankkeen nimi	Kotisivut	Haastateltu	Aika
1	Taiteilija naapurina	http://www.turku2011.fi/taiteilija-naapurina	Suvi Aarnio	8.11.2011
2	Kaupunginosaviikot	http://www.turku2011.fi/kaupunginosaviikot	Venla Heinonen	8.11.2011
3	Kulttuurikuntoilun keskuspuisto	http://www.turku2011.fi/kulttuurikuntoilun-keskuspuisto	Sini Lundgren	9.11.2011
4	2000 & 11 OMAKUVA	http://www.turku2011.fi/omakuva	Lehto Kaisa	10.11.2011
5	Eurocultured	http://www.turku2011.fi/eurocultured	Ben Reed	11.11.2011
			Mika Andersson	29.11.2011
6	Pihakilpailu	http://www.turku2011.fi/turku-2011-pihakilpailu	Heljä Niemi	21.11.2011
			Kristiina Syrjäso	7.12.2011
7	Kylämatka	http://www.turku2011.fi/kylamatka	Annamari Karjalainen	21.11.2011
8	Meidän perhe	http://www.turku2011.fi/meidan-perhe	Tuomo Manninen	21.11.2011
9	Hair	http://www.turku2011.fi/keski-ikaisten-hiukset	Maisa Kuusela	23.11.2011
10	Joutomaa	http://www.turku2011.fi/ohjelmahanke/72/info	Maija Paunio	29.11.2011
11	Klaffi	http://www.turku2011.fi/klaffi-minun-turkuni	Sanna Suonpää	29.11.2011
12	Turku365	http://www.turku2011.fi/turku365	Riku Lievonon	29.11.2011
13	Avajaiset	http://www.turku2011.fi/avajaiset	Liz Pugh	29.11.2011
14	Jatulintarhat	http://www.turku2011.fi/ohjelmahanke/130/info	Satu Haapala	12.12.2011
15	Turku Grand Prix	http://www.turku2011.fi/turku-grand-prix-alama-kiajot	Kari Rantala	13.12.2011
16	Kohtaamisia kirjastossa	http://www.turku2011.fi/kohtaamisia-kirjastossa	Salla Käenniemi	14.12.2011
			Myllylä Dunja	19.12.2011
17	Kulttuurikuntoilun keskuspuisto SALO	http://www.turku2011.fi/ohjelmahanke/2332/info	Elina Välttilä	19.12.2011
18	Taistelu Turusta	http://www.turku2011.fi/taistelu-turusta	Jouko Aaltonen	19.12.2011
19	Leikkivallankumous	http://www.turku2011.fi/leikkivallankumous	Anu Suosalo	20.12.2011
20	Pimeyden 876 sävyä	http://www.turku2011.fi/pimeyden-876-savya	Lempa Heli	28.12.2011
21	Vapaaehtoiset			3.1.2012
				12.12.2011
				13.12.2011

Tutkimusraportteja on Turun kaupungin julkaisusarja. Siinä julkaistaan täysimittaisia tutkimusraportteja kaupunkitutkimuksen ja -kehittämisen ajankohtaisista aiheista. Sarjaan kirjoittavat asiantuntijat eivät pääosin työskentele Turun kaupungin organisaatioissa. Esitetyt väitteet eivät välttämättä vastaa kaupungin virallista näkemystä.

Tämän raportin kirjoittaja, VTM Titiana Ertiö toimii tutkijana Turun yliopiston sosiaalitieteiden laitoksella, talousso-
siologian oppiaineessa. Raportti on osa Turku 2011 -arviointiohjelmaa (www.arvio2011.fi) ja sen on rahoittanut Turku
2011 -säätiö.

Tutkimusraportteja-sarjan toimittaja:

Sampo Ruoppila, tutkimusjohtaja
sampo.ruoppila@turku.fi

Julkaisija:

Turun kaupungin konsernihallinto
Kaupunkikehitysryhmä
PL 355 (Yliopistonkatu 27a), 20101 Turku